

V Trebnjem že 18. tabor samorastnikov

Od jutri do 6. julija bo na njem delalo 26 likovnih ustvarjalcev

TREBNJE — Tu se bo jutri začel 18. tabor likovnih samorastnikov. Na njem bo do 6. julija ustvarjalo šestindvajset likovnikov — trindvajset slikarjev in trije kiparji. Prireditev bo tudi letos mednarodna, saj bo med udeleženci šest ustvarjalcev iz tujine: dva iz Zahodne Nemčije ter po eden iz Ekvadorja, Madžarske, Romunije in Čehoslovaške.

Na slavnostnem zaključku 18. tabora bo govoril Bogdan Osolnik, sodnik Ustavnega sodišča Slovenije. Tega dne bodo v Galeriji samorastnikov v Trebnjem odprli razstavo slik Jana Hruške iz Brna, udeleženca letošnjega taborškega srečanja in dobitnika velike zlate plakete tabora. Razstavo bo odprl Tone Hočevar, direktor trebanjskih Tesnil, ki bodo sodelovala kot pokrovitelji.

Posavje še pravočasno svari

Ljudje ne želijo biti postavljeni pred »gotovo dejstvo«, ko gre za varstvo okolja in kmetijsko zemljo, ki jo bo prizadela gradnja savskih elektrarn

KRŠKO — V Posavju ni ostrega nasprotovanja načrtovani gradnji verige sedmih savskih elektrarn od Vrhovega do Mokric, so pa nekatere pripombe in zahteve. Ker pa gre za največjo naložbo (in poseg v prostor) od časov gradnje tako imenovane južne železnice, je nujna tudi ustanovitev republiškega usklajevalnega telesa.

● Na popoldanskem delu posveta so v Krškem v treh skupinah obravnavali pereča vprašanja kmetijstva in varstva okolja, skupaj s podpredsednikom republiškega izvršnega sveta Janezom Bohoričem in RK SZDL Jožetom Knezom pa so Posavci spregovorili o perečih gospodarskih vprašanjih v luči uresničevanja resolucije. Bohorič je poudaril, da od realnega tečaja dinarja in obresti ne smemo odstopiti in da se hudi časi šele začnejo. Pozornost kaže posvetiti gospodarni rabi energije.

Programski svet za Krško polje, ki so ga ustanovili pri medobčinski gospodarski zbornici Posavja je kljub nekaterim uspehom še prešibak za

obsežno usklajevanje razvoja Posavja, zato je taka zahteva razumljiva.

Na celodnevem posvetu prejšnji petek v Krškem, ki ga je sklical programski svet za Krško polje, udeležili pa so se ga tudi predsedniki in člani ne-

katerih republiških komitejev in drugih ustanov, so veliko pozornost posvetili tudi varstvu okolja. Ob tem, da bi za pridelovanje hrane izgubili blizu 1.000 hektarov zemlje, so ribiči opozorili, da je treba tudi 650 ha prizadetih vodnih površin obravnavati kot kmetijsko zemljišče.

PRAZNIK RUDARJEV, BORCEV IN GASILCEV

RUDNIK — ŠALKA VAS — V počastitev dneva rudarjev (3. julija), dneva borca, krajevnega praznika, 60-letnice IGD Rudnik — Itas in 40-letnice osvoboditve bo 4. julija več prireditev. Ob 8. uri bo tekovanje področnih gasilskih društev za memorial Matevža Haceta (v rekreacijskem športnem centru Gaj). Parada gasilskih enot bo ob 11. uri na Rudniku, kjer bodo odprli nove gasilske prostore in razvili gasilski prapor. V kulturnem programu bodo sodelovali delavska godba iz Kočevja, nonet »Rog« iz Željin, folklorna skupina »Rog« in učenci osnovne šole.

V Šentjerneju bodo spet zapeli okteti

Koncerti v 10 krajih

ŠENTJERNEJ — Kar 42 oktetov iz raznih krajev Slovenije bo nastopilo na osrednji prireditvi tradicionalnega, že 13. srečanja, ki se bo začela v soboto, 29. junija, s povorko ob 15.30 in se nadaljevala s koncertom na prireditvenem prostoru poleg hipodroma (ob slabem vremenu pa v veliki dvorani šentjernejske osnovne šole).

Okteti bodo najprej nastopili posamično, nato pa se zliji v en pevski zbor, ki mu bo dirigiral Ciril Krpač, umetniški vodja Koroškega akademškega okteta iz Ljubljane, ki bo v Šentjerneju praznoval 30-letnico ustanovitve.

Šentjernejsko srečanje oktetov je letos prvič bienalno, kar pomeni, da ga bodo tudi naslednje leto vsako drugo leto. Vsi sodelujoči okteti so ali pa še bodo nastopili na koncertih v desetih krajih zunaj novomeške občine, kar je tudi novost.

BERITE DANES!

- na 2. strani:
 - Biti ali ne biti
- na 3. strani:
 - Izhod je v zavarovanju letine
- na 4. strani:
 - Če revni pitajo tudi bogate
- na 5. strani:
 - O Krupi pa nič
- na 6. strani:
 - Računalnike dobijo vse šole
- na 8. strani:
 - Zakaj je tako?
- na 9. strani:
 - Največja športna prireditve na Dolenjskem
- na 17. strani:
 - Koga so izkopali v Embuju
- na 24. strani:
 - Pozeba vzela brusniške hrustavke

VEDNO PRIPRAVLJENI — Pred dnevom ABHO, praznikom enot atomsko-biološko-kemijske obrambe naše vojske, ki bo sicer 20. julija, so vojaki črnomaljske garnizije »Bela krajina« pripravili prikaz te enote. Novinarji iz vse Slovenije so si ogledali priprave za opazovanje nuklearnih in kemijskih napadov, napad ter dekontaminacijo opreme. Na fotografiji: vojak z avtomatskim kemičnim detektorjem domače izdelave nadzoruje kvaliteto zraka. (Foto: M. Bezek)

KPD DOB DOBIL REPUBLIŠKO PRIZNANJE

TREBNJE — Ob dnevu civilne zaščite je letos dobil priznanje tudi KPD Dob. Priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo so dobili za dosedanj prispevek pri razvoju civilne zaščite in aktivno delo pri usposabljanju CZ.

SPOROČILO BRALCEM

Prihodnja številka Dolenjskega lista bo zaradi praznika dneva borca izšla dan pozneje, 5. julija.

ETNOLOŠKI RAZISKOVALNI TABOR

PODZEMELJ — Od 1. do 7. julija bo v Podzemlju v Beli krajini potekal etnološki mladinski raziskovalni tabor »Bela krajina 85«. Tabor, ki je že šest po vrsti, bosta organizirali Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije v okviru gibanja »Znanost mladini« in občinska raziskovalna skupnost Metlika, ki sta zagotovili potrebna finančna sredstva. Mladi raziskovalci bodo pod vodstvom mentorjev — etnologov raziskovali arhitekturne značilnosti ljudskega stavbarstva, družinsko sorodstvene zveze prebivalstva, jezikovne in etnične značilnosti in posebnosti v pesniškem izročilu, v praksi pa bodo spoznali tudi metode etnološke filmske dokumentacije.

ISKRA PRAZNUJE

4. julij je tudi dan Iskre. Letos bo proslava ob tem prazniku 29. junija v Novi Gorici. Organizator in gostitelj je kolektiv Iskre — Avtoelektrike Nova Gorica, ki slavi letos 25-letnico obstoja. Po osrednjem programu bo še družabno srečanje vseh iskrašev.

PARADA OB STOLETNICI — Ob stoletnici prostovoljnega gasilskega društva Ribnica in 30-letnici občinske gasilske zveze je bila preteklo nedeljo v Ribnici parada vseh gasilskih društev iz občine. Gasilce je pozdravil tudi predsednik občinske skupščine Stanko Rus, ribniški gasilci so ob tej priložnosti dobili novo cisterno, občinska gasilska zveza pa novo komandno vozilo. Denar za nakup teh vozil so prispevale ribniške delovne organizacije. Občinska gasilska zveza je na svečanosti podelila posebni priznanji, ki sta ju prejela Stane Škrabec in France Ilc, Milan Češarek pa je prejel plaketo »Veteran«. Na sliki: mimohod gasilskih enot po Kolodvorski ulici v Ribnici. (Foto: M. Glavonjič)

Jasnih zamisli nam manjka

S ponedeljkevega posveta o razvoju kmečkega turizma na Dolenjskem

NOVO MESTO — O tem, da je lahko kmečki turizem dodaten vir dohodka za mnoge kmetije, da prispeva k urbanizaciji podeželja in tudi splošnemu napredku, ni več nobenega dvoma. Ta spoznanja so bila tudi glavna pobuda, da smo v iztekajoči se srednjeročni načrt vpisali izgradnjo kar 6000 novih ležišč na turističnih kmetijah.

Po večkratnih popravkih se je nazadnje izcimilo le okoli 500 novih ležišč, tako da jih je zdaj skupno že 2000. Vendar pa je Dolenjska po tejs strani — čeprav ima veliko možnosti — še vedno nepopisan list, saj uradno ne premore turističnih ležišč. O razmahu kmečkega turizma je bil 24. junija v Novem mestu razgovor, ki so se ga udeležili tudi predstavniki Turistične zveze Slovenije in njene komisije za razvoj kmečkega turizma.

Čeprav se Dolenjci ne morejo pohvaliti, da so prav vsi podpisali družbeni dogovor o razvoju kmečkega turizma, ki je bil sprejet leta 1981, je

Sicer pa so se razpravljalci dotaknili tudi izobraževanja, ki je prvi pogoj za razvoj kmečkega turizma. Prav na tem področju pa je bilo zelo malo narejenega, kar je seveda velika škoda.

J. SIMČIČ

● V razpravi je sodeloval tudi Slavko Plavec, direktor tozd Zdravilišča iz Krke, novomeške tovarne zdravil, ki zdaj razpolaga že s 1500 hotelskimi ležišči in zanjo ne bi bilo problem prodati še ležišča na kakšnih 100 turističnih kmetijah. Vendar pa koncept tega turizma na Dolenjskem še ni dogovorjen, niti kmetijske zadruge in vsi ostali ne vedo natančno, kaj bi bilo potrebno narediti. Ob jasnih zamislih in načrtih tudi ne bi bilo težko dobiti denar, da bi v novomeški občini v nekem strnjem kompleksu naredili nekaj vzorčnih turističnih kmetij.

zainteresirane za naložbe v to panogo. Predstavniki trebanjske občine je dodal, da tudi pri njih niso nič naredili, a imajo zdaj resen namen, še posebej, odkar so vključeni v nekatere projekte FAO. Podobne razmere so tudi v obeh belokranjskih občinah.

VREME
Po poslabšanju v četrtek in petek, bo ob koncu tedna sončno in toplo.

V sredo otvoritev 18. Bakopa

Balkansko kolesarsko prvenstvo bo odprl Marjan Rožič

NOVO MESTO — Dolenjska in Bela krajina bosta od srede pa vse do prihodnje nedelje gostiteljici doslej največje športne prireditve v tem delu Slovenije, 18. balkanskega prvenstva v kolesarstvu. Slavnostna otvoritev Bakopa bo v sredo ob 18. uri na novomeškem Glavnem trgu, ko se bodo v mimohodu predstavile vse udeleženske prvenstva. Bakop pa bo po končanem kulturnem programu in krajšem nastopu čeških artistov na kolesih odprl Marjan Rožič, član predsedstva Zveze konfederacije SZDL. Še predtem pa bo že ob 17. uri na Glavnem trgu promenade koncert godbe milice iz Ljubljane.

Po zadnjem sestanku organizacijskega odbora v ponedeljek lahko z gotovostjo trdimo, da je za pričetek Bakopa že danes vse nared ter da Novo mesto, Metlika in Crnomelj povsem pripravljene čakajo prihod udeležencev. Velika večina jih je tačas že na Dolenjskem, saj sta takoj po končani dirki po Jugoslaviji prispeli v Novo mesto reprezentanci Grčije in Jugoslavije, vse pa kaže, da se jim bosta že ta teden priključili še vrsti Romunije in Bolgarije. Kot je znano, bodo najprej sedli na kolesa mladinci, ki se bodo v četrtek ob 10. uri pomerili v Beli krajini, dan zatem bo med Novim mestom in Kostanjevico ekipna dirka članov, v soboto posamična dirka mladincev med Metliko, Crnomeljem in Gradcem ter v nedeljo vrhunec prireditve s posamično vožnjo članov na krožni progi med Novim mestom, Otočcem in Ratežem. Stidnevno prireditev bodo s svojimi nastopi v Crnomlju, Metliki in Novem mestu popestrili še svetovni prvaki v cikelobalu in akrobatiki na kolesih, tekmovalci iz ČSSR. Več o Bakopu še v Prilogi in na športni strani!

PRIZNANJA OB DNEVU SAMOUPRAVLJALCEV

LJUBLJANA — V torek, 25. junija, je bila v Ljubljani proslava dneva samoupravljalcev in 35-letnice samoupravljanja. Ob tej priložnosti so tudi podelili priznanja in nagrade za uspešno uveljavljanje samoupravljanja in listine s plaketo »Josip Broz-Tito — 35 let samoupravljanja«. Med dobitniki priznanj sta bila tudi Mihajlo Čule iz Brežic in Boris Dvojmoč iz Črnomlja. Listino s plaketo pa sta med drugimi dobila Dragica Galič iz Novega mesta in Jure Perko iz Črnomlja.

HKRATI JE PELO NAD 7000 PEVCEV IZ 230 ZBOROV — Z veličastnim pevskim nastopom se je v nedeljo v Šentvidu pri Stični izteklo 16. tabor slovenskih pevskih zborov, ki je bil tokrat posvečen 40-letnici osvoboditve, štejejo pa ga lahko tudi za pomemben dogodek v okviru evropskega leta glasbe. Po uspešnem sobotnem koncertu petih zamejskih pevskih zborov se je v nedeljo kljub muhastemu vremenu znova sešlo nad 7000 pevcev iz vseh koncev Slovenije in po povorki skozi Šentvid oblikovalo ogromen zbor, ki je pod vodstvom več dirigentov in ob spremljavi godb zapel devet pesmi. Slavnostni govor je imel dr. Marjan Rožič, član predsedstva SZDL Jugoslavije, ki je poudaril, da so pevci spet dokazali, kako je šentvidski tabor »izjemen, vsem Slovencem drag in cenjen kulturni dogodek, ki nas povezuje, združuje«. — Na posnetku: »Pomlad«, je dirigiral Stane Habe. (Besedilo in slika: D. Rustja)

Priložnost za Dolenjsko

Turistične velesile iztržijo od turizma tudi po nekaj milijard dolarjev. Mi se zadovoljimo s pičlo poldrugo milijardo. Toda dolgo ne smemo ostati pri tej številki. Če Slovenija naj bi v bližnji prihodnosti iztržila milijardo dolarjev. Za to ima vse možnosti. In ni dvakrat reči, da bosta turistično razviti območji, kakršni sta Gorenjska in Primorska, pridobili levji delež te vsote. Ostalo pa bodo moralo prispevati tudi drugi. In tu čaka priložnost bržkone tudi Dolenjsko. S pomočjo Krke, tovarne zdravil, in njenih zdravilišč ter Otočca, se je že začela prebujati iz mrtvila. Svoj delež pa bi nemara lahko prispeval tudi kmečki turizem, ki ga pri nas sploh ni. Korist od njega bi bila nekajkratna. Za kmete bi pomenil turizem dodatni vir dohodka, naše podeželje bi se še hitreje urbaniziralo. Tudi splošna kulturna raven bi se dvignila. Vendar pa na Dolenjskem manjka jasnih zamisli, manjka sile, ki bi meglene težnje združila in zmogla toliko reči, da bi spravi skupaj nekaj turističnih kmetij. Seveda brez sodelovanja odločilnih dejavnikov ne bo šlo, prav tako ne brez banke, da o podpori politike ne govorimo.

J. SIMČIČ

RIBNICA — Danes zvečer bo v ribniškem Domu JLA od dnevu samoupravljalcev Jugoslavije, 27. juniju, skupščina kluba, na kateri bodo pregledali delovne rezultate v preteklem letu in podelili srebrne znake Zveze sindikatov. Dobili jih bodo: Tone Matelič iz Donita, Jože Tanko in Viktor Blatnik iz ITPP, Janez Arko iz Inlesa, Mirko Gorišič iz Rika in delovna organizacija Riko — TOZD Rikostroj.

MLADI O SVOJEM POLOŽAJU

ČRNOMELJ — V osnovnih organizacijah črnomaljske mladine je potekala problemska konferenca o socialnem položaju mlade generacije, ki so jo pred kratkim strnili v nekaj zaključkov. Največ pripomb je bilo na stanovanjsko problematiko, izobraževanje, štipendiranje, težave mladih družin. Obsodili so stanovanjsko politiko v združenem delu, saj daje prednost individualnim gradnjam.

PRIPRAVE NA TEDEN TURIZMA

NOVO MESTO — Organizacijski odbor za pripravo tedna turizma na Dolenjskem je sprejel okvirni načrt prireditev, ki bodo v prvi polovici septembra potekale v Novem mestu, Dolenjskih Toplicah, Dobravi, Semiču, Otočcu, Šentrupertu in drugod. V prostorih Kompasove poslovalnice na Titovi 12 v Ljubljani pa bo ves september razstava »Dolenjska, Bela krajina in Posavje vabijo«. Delegati so predlagali nekaj koristnih sprememb in dopolnitev, grajali pa so zoporo novomeškega Glavnega trga, ne da bi predhodno uskladjali program prireditev. Prazen trg oziroma zopora pač ne more biti sama sebi namen. Zaradi pomanjkanja denarja letos ne bo razstave »Gozd-gobe-cvetej«, ampak bo ta prireditev kot sestavni del tedna turizma na Dolenjskem postala bienalna ali celo trienalna.

J. SAJE

V korak z informatiko

Društvo računovodskih in finančnih delavcev Dolenjske skrbi zlasti za izobraževanje kadrov

NOVO MESTO — V Novem mestu je bil 21. junija občni zbor Društva računovodskih in finančnih delavcev, ki vključuje 1300 članov iz vseh štirih dolenskih občin. Izvoljen je bil nov, 23-članski odbor, za predsednika društva pa ponovno predlagajo Novomeščana Marijana Šonca.

Kot je v navadi, so občni zbor začeli s krajšim kulturnim programom, nato pa je nad 200 udeležencev poslušalo strokovno predavanje mag. oec. Franca Koletnika iz Maribora o računovodstvu z novega zornega kota. Naloge računovodskih delavcev se namreč bistveno spreminjajo, saj se računovodstva opravi iz nekdanjih evidencijskih oblikujejo v ustvarjalno delo preprostih in tudi strokovno zahtevnejših poslovnih informacij. Pri vsem tem pa se računovodske funkcije vedno bolj povezujejo s

sodobnim informacijskim sistemom, ki ga obvladujejo s pomočjo elektronskih naprav.

Društvo je tudi v zadnjih dveh letih največ svoje dejavnosti posvetilo izobraževanju članov. Organiziranih je bilo 22 seminarjev, ki se jih je udeležilo 1633 članov. Obravnavali so sestavo zaključnih in periodičnih obračunov ter novo zakonodajo, ki zahteva računovodske in finančne službe. Letos so prvič v sodelovanju z Društvom ekonomistov organizirali skupno posvetovanje o problemih razvoja računalniško zasnovanih informacijskih sistemov.

Glede na število članstva se s tokratno udeležbo na občnem zboru ne morejo pohvaliti, zanimivo pa, da iz nekaterih delovnih organizacij članstva ni ne na občne zборе ne na ekskurzije, malo pa se jih tudi udeležuje strokovnih sestankov.

R. B.

BRIGADIRJI ZOPET V BELI KRAJINI — Letošnji belokranjsko mladinsko delovno akcijo je v brigadirskem naselju v Lokvah pri Črnomlju otvoril predsednik centra za mladinsko prostovoljno delo pri RK ZSMS Jože Školč (na sliki). V ospredju je vodstvo akcije, ki je eksperimentalna: posebno pozornost bodo posvetili računalništvu in samoupravi.

Brigade gradijo vodovod

120 brigadirjev začelo v metliški občini graditi vodovodno omrežje

LOKVE PRI ČRNOMLJU — Minulo nedeljo je bila v brigadirskem naselju v Lokvah pri Črnomlju otvoritev mladinske delovne akcije »Bela krajina 85«, na kateri bo v treh izmenah sodelovalo več kot 400 brigadirjev iz vse Slovenije. Brigadirji bodo v obeh belokranjskih občinah gradili vodovod, in sicer v metliški od Brašljevice do Draščev in Rajakoviči-Kuljaji-Glavica, v črnomaljski pa v semiški krajevni skupnosti. V Metliki imajo pripravljeno tudi dopolnilni program, in sicer gradnjo telefonske kabeleske kanalizacije.

Dela, ki jih bodo opravili brigadirji v Beli krajini samo po osnovnem programu, bodo presegla 13,6 milijona dinarjev, tista v dopolnilnem programu pa bodo veljala 4,7 milijona dinarjev. Stroški bodo po planu dobrih 5,86 milijona dinarjev, kar vsekakor dokazuje upravičenost akcije. 120 mladincev brigad, ki so prišli iz Ljubljane — Centra, Kamnika, ter skupna brigada Tolmina in Idrice so v ponedeljek začeli dokončevati vodovod Brašljevice — Drašči. 16 brigadirjev brigade Rdečega križa, ki letos delajo v prvi izmeni, pa bo na področju Črnomlja, Otovca, Petrove vasi, Semiča, Lokve in Talčjega vrha opravljalo vzgojno, zdravstveno in socialno dejavnost.

Akcijo, ki jo bodo vodile komandantka Andreja Krstinc, namestnica komandantke za naselje Mojca Vrlinič in namestnica komandantke za interesne dejavnosti Ilinka Todorovski, traser pa bo Aleš Komac, je odprl Jože Školč, predsednik centra za mladinsko prostovoljno delo pri republiški konferenci ZSMS. V kulturnem programu so ob otvoritvi belokranjske mladinske delovne akcije sodelovali: folklorna skupina črnomaljske osnovne šole, recitatorke srednje šole Edvarda Kardelja in ansambel »Ločani«.

B. M.

Iznajdljivost pred delom?

Je delo pri nas še cenjeno, je še vrednota ali morda v miselnosti in obnašanju ljudi v vsakodnevem življenju prednjačijo druge stvari? Znamo pravilno ovrednotiti in nagraditi pošteno delo in prizadevnost ali bolj ali manj javno poveljujemo iznajdljivost in druge vrednote, ki to resnično so ali pa ne? Večina, ki smo jih vprašali o tem za današnja anketa, meni, da je pošteno delo, naj si bo fizično ali umsko, pri nas premalo cenjeno in nagrajevano. Bolj je cenjena iznajdljivost. Bolje shajajo tisti, ki znajo lepo govoriti, pa tisti, ki se na delu odpočijejo za popoldansko žušmarjenje. Dokler v delovnih organizacijah plačujemo slabe in dobre delavce brez bistvenih ali celo nikakršnih razlik, niti ne more biti bistveno drugače.

HELENA VOGRINC, prosvetna delavka z osnovne šole v Artičah: »Delo je danes razvrednoteno, fizično in umsko, vendar ne v vseh poklicih enako. V šolstvu najpogosteje čutimo, da smo pri nagrajevanju na repu, zato je med prosvetnimi delavci veliko nezadovoljstva. Upam, da se bo odnos do vrednotenja dela spremenil na bolje, da bo pridnost bolj cenjena od lenobe, dejanja bolj od besed. Otroke vzgajamo v tem duhu, vendar jih zgledi v vsakdanjem življenju odvrtajo od tega.«

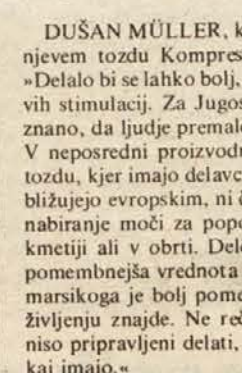
JOŽE PEGANC, varnostnik v Metliki: »Delo varnostnika ni najbolj spoštovano. Ljudje vidijo samo to, da ni fizično naporno, da delamo podnevi, ponoči, ob nedeljah in praznikih, pa ne. Kot da je delo samo dvigovanje težkih bremen! Tudi sicer mislim, da je delo v naši družbi slabo spoštovano. Samo s poštenim delom in prizadevnostjo si ne bo nihče ustvaril premoženja. Tudi če daš na ših tu vse od sebe, ne boš imel veliko ali pa nič več od tistega, ki pride v službo počivat, da lahko popoldne doma bolj fuša.«

JOŽE JAGRIČ, carinik Carinarnice Krško: »Delo je vrednota, vprašanje pa je, koliko to vrednato sami cenimo. Razlog vrednotenja dela kot vrednote je tudi v delovnih mestih, ki nastajajo kot posledica različnih administrativno-upravnih odločitev, ki postavljajo pod vprašaj delo kot vrednato. Delo ne bo zares vrednota, dokler ne bomo sami spoznali, da je tako delavec ob stroju, kot tisti za pisalno mizo, potreben.«

MALKA GLAVAN, čistilka na trebanjski občini: »Delo snalžke še nikoli ni bilo kaj dosti cenjeno. Tudi sicer pri nas nobeno delo ni prav cenjeno. Bolje shajajo tisti, ki imajo dobro namazan jezik, ki znajo lepo in dolgo govoriti. Tak odnos do dela velja v družbi, doma pa moje delo zelo cenijo. Lahko bi rekla, da v domačem krogu cenimo pridne delavce in tudi delo spoštujemo, v družbi pa, žal, ne.«

DUŠAN MÜLLER, kontrolor v Gorenjem tozdu Kompressorji v Črnomlju: »Delalo bi se lahko bolj, a marsikje ni pravih stimulacij. Za Jugoslavijo nasploh je znano, da ljudje premalo delajo, a ne vsi. V neposredni proizvodnji, tudi v našem tozdu, kjer imajo delavci norme, ki se približujejo evropskim, ni časa za počitek in nabiranje moči za popoldansko delo na kmetiji ali v obrti. Delo naj bi bila najpomembnejša vrednota za preživetje, a za marsikoga je bolj pomembno, kako se v življenju znajde. Ne rečem pa, da ljudje niso pripravljene delati, če le od tega tudi kaj imajo.«

SLAVKO STANIŠA, poslovodja Elektrotehne v Novem mestu: »Prišli smo tako daleč, da dobiš plačilo za delo in za nedelo. Ni malo takih, ki živijo pod »sončno upravo«, pa jim nič ne manjka. Med delavci je premalo delovne zavesti. Mnogi izkoristijo vsak trenutek za to, da posedijo, nemalo pa je tudi takih, ki namerno poškodujejo stroj, da jim v času popravila ni treba delati. Takšne delavce naši zakoni in sodišča preveč ščitijo. Mnogokrat delavca kljub večjim prekrškom ni mogoče kaznovati s prekinitvijo delovnega razmerja. Strožji ukrepi bi delu gotovo vrnilo ugled.«

FRANC PETEK, kmetovalec iz Hrovače pri Ribnici: »Pred desetimi leti sem začel s preko 30 glav živine, od marca letos jih imamo le 12. To najbolj zgovorno pove, kako je vrednoteno kmetijstvo danes. Kljub vsemu upam, da bo kmetovanje v kratkem bolj cenjeno, saj gradim hlev za še 10 glav živine. Delo je in mora biti vrednota. Z njim se izkoplješ iz težav. Tudi kmetovanje je vedno bolj spoštovan poklic. Beseda kmet ni več žaljivka kot pred leti.«

MILAN JANIČIČ, čevljar iz Sevnice: »Delo še vedno ni cenjeno, kot tako radi govorimo. To ve vsak, ki živi od truda svojih rok. Človek ima občutek, da so v podcenjevanju človeka, ki opravlja fizično delo, naj gre za kmeta ali smetarja, najhuji tisti, ki so se nekako pogospodili. Tudi med obrtniki ni več nekdanjega sodelovanja in toplih odnosov. Tisti, ki se grede t.im. pose, sicer še pozdravijo, če kaj potrebujejo, če pa takšnega srečam na cesti, me ne pozna.«

STANE LUŽAR, ročni stavec v Kočevskem tisku: »Na vprašanje, če je delo še vrednota, lahko odgovorim z enim samim stavkom: delo je cenjeno, ustrezno plačano pa ni.«

Računalnik bo tudi za modo

Novoteks nabavlja prvi procesni računalnik za proizvodnjo TEENS programa

NOVO MESTO — Ob bližnji 15-letnici Novoteksove Konfekcije, ki je pred dvema letoma z modnim in športnim TEENS programom na hitro osvojila trg, posodablja proizvodnjo tudi z nabavo procesnega računalnika. Že letos bo začel delati.

Z novo računalniško napravo bodo Novoteksove kreatorke lahko dol-

očale barve novim izdelkom, in sicer kombinacijo 260 možnih odtenkov.

Računalnik bo razmnoževal kroje, jih konstruiral in avtomatsko krojil, obenem pa pazil tudi na boljše izbrabo materiala. To je nekaj njegovih lastnosti, nad katerimi se v prvem hipu v Novoteksu najbolj navdušujejo.

Jubilej Konfekcije pa bodo v Novoteksu zaznamovali tudi z začetkom gradnje nove likalnice, ki bo opremljena s sodobnimi klimatskimi napravami. Poleg likalnice bo novo tudi carinsko skladišče.

Novoteks, ki je sicer tovarna z najstarejšo tradicijo v novomeški občini, je šele pred poldrugim desetletjem začel proizvajati konfekcijo, zdaj pa je to najdonosnejši tozdv v vsej tovarni. V novomeškem delu Konfekcije, ki ima tovarne še v Vinici in Trebinju, delajo trenutno samo za izvoz. Kljub zaostrenim tržnim zahtevam in padcu kupne moči so v prvem četrtletju letos v Konfekciji ustvarili okrog 100 milijonov dinarjev ostanka dohodka, povprečni osebni dohodek pa je ob zadnjem izplačilu znašal 32.000 din.

Še vedno pa je zaslužek, ki ga delavke dosega z izpolnjevanjem ali celo preseganjem evropsko priznanih norm, nižji od povprečnega zaslužka v občini in republiki.

R. BAČER

Prevoz z lastnimi vagoni

Integralni transport na pragu pomembne odločitve — Lastni vagoni so dobra dolgoročna rešitev

NOVO MESTO — Odbor za integralni transport pri Medobčinski gospodarski zbornici za Dolenjsko je 14. junija razpravljal o problematiki prevozov, zlasti železniških, in s tem v zvezi o slovenski pobudi, naj bi večji uporabniki železniških storitev nabavili lastne specialne vagonne.

• Za lastnike vagonov daje železnica 20 odst., za lastnike specialnih vagonov pa 30 odst. popusta pri prevozu, lastni vagoni pa tudi ne bi plačevali penalov in bi lahko vagono uporabljali kot skladišča.

Predlog se je zdel udeležencem posveta sicer zanimiv, vendar so menili, da zahteva razvoj integralnega transporta tudi ustrezen razvoj industrijskih tirov. Toda v novomeški občini nastaja vselej vprašanje Lokacij za take tire, obenem pa tudi vprašanje racionalnosti. Po drugi strani je v Dolenjskem značilna usmerjenost v cestni prevoz, kot so povedali v razpravi, po krivdi železnice, ker nima vselej na razpolago vagonov in ker zamuja pri transportu.

Menili so, da za akcijo nabave lastnih vagonov ta trenutek ni najbolj primeren zaradi zmanjšanih investicijskih sposobnosti gospodarstva, predvsem pa bi se morali najprej v bankah dogovoriti za možnost najetja kreditov pod ugodnimi pogoji.

R. BAČER

Znano je, da slovensko železniško gospodarstvo pesti stalno pomanjkanje vagonov, predvidevajo pa, da bo to pomanjkanje v naslednjih letih še hujše. Slovenija si že zdaj izposoja 2500 vagonov, ugotavljajo pa tudi, da jih večkrat uporabljajo za skladiščenje.

Po vzoru svetovne prakse predlagajo v slovenski gospodarski zbornici in v železniškem gospodarstvu, naj bi ŽTO Novo mesto pri osmih največjih uporabnikih vagonov na svojem območju dosegel nakup lastnih specialnih vagonov za prevoz blaga. K tej akciji pa želijo pritegniti še GG Novo mesto, Belt Črnomelj, Krkin tozdv Izolacije, IMP Ivančna Gorica, rudnik Kanižarico in Novoles.

Ljubljansko pismo

Biti ali ne biti

Kako izpod zadržljivoga jarma inflacije?

LJUBLJANA — Jugoslavija se je v zadnjih petih letih glede na stopnjo rasti cen na drobno povzpela na šesto mesto v svetu, z lansko inflacijo pa smo dosegli rekord v Evropi. Vrednost osnovnih sredstev jugoslovanskega gospodarstva je znašala ob koncu lanskega leta 7.270 milijard dinarjev in je bila samo za petino večja od dolgov (20 milijard dolarjev od tujine in 7 milijard dolarjev do domačih deviznih varčevalcev).

O naši gospodarski stiski govorijo tudi drugi podatki. Tako okrog tri četrtine zaposlenih v družbenem sektorju ne more več s svojimi osebnimi dohodki redno plačevati nujnih mesečnih izdatkov za preživljanje štiričlanske družine. Razponi v zaslužku se zmanjšujejo, krepi se uravnilovka. Okrog 1,7 milijona zaposlenih v družbenem sektorju dela tudi zunaj rednega delovnega časa, 2,5 milijona pa jih obdeluje zemlja. Hranilne vloge so večje od skupnih osebnih dohodkov zaposlenih Jugoslovancev, delež prihodka iz rednega delovnega razmerja pa se zmanjšuje v skupni masi prihodkov prebivalstva.

Družbena lastnina je tako pod vse močnejšim pritiskom dolgov zasebnega kapitala, tujega ali drobnega domačega. Kar pa je še huje — ne povečuje se s takšno naglavo, da bi se lahko otresla tega jarma, ki jo vse bolj pritiska k tlom. Delavci pa usmerjajo svojo aktivnost v privatni sektor.

In zakaj je tako? Del naše na videz revolucionarne ekonomske misli krivi za takšno stanje uvedbo realnih (visokih) obrestnih mer in nizke težaje (vse manjšo vrednost) dinarja. Toda tudi če bi povsem ukiniti obrestno mero in proglasili

(znižali) tečaj dolarja na 100 din, bi se nič ne spremenilo. S tem ne bi povečali niti standarda niti družbene lastnine. Prav pomanjkanje stvarnih ekonomskih kriterijev — razvrednotenje cene družbenega kapitala in dela — je privedlo do ogromnega pretakanja družbene lastnine v privatno. Samo stvarna vrednost dela in kapitala je najboljša zaščita pred razpadanjem samoupravne ekonomskega sistema, podcenjevanje dela in kapitala pa vodi v privatizacijo družbene lastnine, hkrati pa tudi v državni socializem.

Tako slej ko prej ostaja naša glavna naloga — ukrotitev inflacije. Za nas to vprašanje pomeni biti ali ne biti. Večina držav v razvojnem ključnem vprašanju stabilizacije ni rešila, zato so »odplavale« v negotove vode dolgoročne ekonomske krize.

• Priložnost Jugoslavije ni v tistem, v kar nas silijo zunaj finančni partnerji, temveč — v sistemu. Mi v osnovi vsaj nimamo tekme med dobičkom in dnevnim zaslužkom, zaradi katere je inflacija ali pa ta tekma neskončna. Po drugi strani pa je za nas socializem in samoupravljanje nekaj, za kar se je vredno bojevati, tako prvo kot drugo pa bi bilon neposredno ogroženo, če bi imeli trimesno stopnjo inflacije. Bomo ali ne bomo izkoristili te prednosti sistema in našo vero v socializem? V tem trenutku ima odgovor na to vprašanje neprimerno večji pomen od »najpametnejšega« paketa ukrepov, ki ga bo država sprejela, da bi obrzcala inflacijo.

Ekonomske zakonitosti bi ta problem lahko enostavno rešile: vsi tisti, ki ne morejo vrniti denarja, bi morali propasti. Mi pa nismo pripravljene sprejeti tega recepta in se namesto ukinitja ozdov oklepamo inflacije kot vira manjkajočega denarja. To se najbolj očitno vidi v sedanjem poskusu najti sredstva za kritje tečajnih razlik in v podpori izvozu za vsako ceno.

Naša splošna nepriljubljenost, da bi se odločneje lotili reševanja vprašanj izgubarjev, je eden osnovnih vzrokov inflacije v Jugoslaviji.

VINKO BLATNIK

Kmetijstvo

STROKOVNJAKI FAO V TREBNJEM

TREBNJE — Pretekli petek in soboto so se v trebanjski občini mudili predstavniki FAO. Vodila jih je dr. Maria Njez, pogovore s tamkajšnjimi kmetijskimi strokovnjaki in kmeti kooperanti pa je vodil inž. Wilhelm Herzog. Razgovori štejejo v sklop projekta o razvoju manj razvitih področij v občini, o katerem sodelovanje poteka že dalj časa.

ZA VEČ KOT POL MANJŠI PRIDELEK

KRŠKO — Pozimi je trajne nasade sadovnjake, vinograde in nasade ribeza krškega M-Agrokombinata in njegovih kooperantov prizadela zimska pozeba, zatem še spomladanska pozeba, in da bi bila nesreča še večja, je že zgodaj po cvetenju kosila še toča. Pričakujejo, da bodo naravne nesreče zmanjšale pridelke za 60 in celo za 80 odstotkov.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — Kljub dobro zasadeni tržnici je v ponedeljek, 24. junija, jutraj primanjkovalo lepših češenj in drugega sadja. Na izbiru so bile le borovnice, ki so jih ženske prodajale v litrskih kozarčih po 300 din. Solata je tokrat veljala 120 din, paradiznik je bil po 180 din kilogram, paprika po 500 din, jajca po 22 din. Dobro je bil trg založen z južno zelenjavo ter z obrtniški izdelki vseh vrst.

Sejmišča

NOVO MESTO — Na ponedeljkov sejmu so kmetje pripeljali 185 prašičev, starih 7 do 10 tednov, in 200 prašičev, starih 10 do 12 tednov. Lastnika je zamenjalo vsega 144 živali, saj kucev ni bilo veliko. Mlajše pujske so prodajali po 6.000 do 8.000 din, starejše pa po 8.000 do 12.000 din.

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 367 prašičev, starih do 3 mesece. Prodali so jih 218. Kilogram žive teže je stal 380 din.

Kmetijski nasveti

Še ena lekcija o košnji

Prizanesljivost letošnjih ledenih mož je izdatno nadomestil sv. Medard, 8. junija se je prav na njegov dan končalo daljše obdobje lepšega, skorajda poletnega vremena. Močno se je ohladilo, nebo pa je v teh dneh nalilo več dežja kot znaša dolgoletno celomesečno junjsko povprečje. Vreme nam je letos pripravilo še eno nazorno lekcijo o spravi krme. Kdor je sledil opozorilu stroke, naj pohiti s košnjo in ne čaka na »svetnike«, si zdaj lahko zadovoljen mane roke. Pospravil je dobro krmo brez večjih izgub hranilnih snovi, zlasti beljakovin, otava pa mu po izdatnih padavinah že veselo raste. Letos je bila izjemna prilika — omogočil jo je vroči maj — da bi na čim več dobrih travnikih dosegli namesto dveh kar tri košnje. Tri košnje pomenijo intenzivnejšo izrabo travnatega sveta, zahtevajo več, zato pa tudi mnogo več dajejo. Travnik je od nekdanj redil njivo, saj skoroda ni bil deležen hlevske gnoja. Mineralna gnojila so stvar postavila na glavo zaradi svoje večje uporabnosti. Z njimi lahko posredujemo vsak trenutek. Pravz dognovanje, ki ne bi smelo izostati po nobeni košnji ali pašnji, lahko najbolj zvečamo pridelke krme. Spomladi dodani dušik se v celoti porabi v štirih do osmih tednih, zato ruša vidno reagira na dognovanje. Priporočeno je, da bi znašal dognovalni obrok 40 do 60 kg dušika na hektar, pri čemer je dobro vedeti, da ima sečnina s 46 odst. dušika malo slabši učinek kot KAN, ki premore 27 odst. dušika (preračunano seveda na kilogram čistega dušika). Čeprav je dognovanje z dušikom uveljavljeno in splošno znano, kažejo novejši poskusi, da dognovanje s fosforjem in kalijem sicer ne daje tako spektakularnih in vidnih rezultatov, zelo pa izboljša kakovost krme. Poveča delež detelj v travi, detelje pa so tiste rastline, ki zmorejo s pomočjo nitrifikacijskih bakterij vezati zravn dušik in s tem dvojno koristijo. Staro in preizkušeno naravno gnojilo je gnojnica, v novejšem času pa se ji pridružila še gnojevka, to je zmes trdnih in tekočih organskih gnojil, ki jih dajejo hlevi brez stelje. Ob izdatnem dežju ni treba redčiti ne enega ne drugega, sicer pa je priporočljivo dodati pol vode ter s tem zavarovati rušo pred možnim ožigom.

Inž. M. L.

Izhod je v zavarovanju letine

Visoke premije so kmete odvrčale od zavarovanja, zato jih bodo znižali

BREŽICE — Posavsko regijo v zadnjem desetletju pestijo naravne nesreče skoraj brez premora. Od leta 1982 dalje so pozebe, toča, suša, poplave in zled povzročili za več kot 1,1 milijarde škode. Na Bizeljskem so je ocenili za 320 milijonov, v sevniški občini predlaskim za 28 in lani za 483 milijonov, na območju gozdnega gospodarstva v Posavju pa za 287 milijonov.

Vsote so zares ogromne, zato ni logično, da je na tem območju zavarovane komaj 12,5 odst. kmetijske proizvodnje. Samo na solidarnost ne bo več mogoče računati, saj na primer v republikli že spreminjajo merila zanjo. Normalna pot vodi k temu, da bi dobil kmet škodo povrnjeno iz sredstev zavarovalnice. Zaradi tega so si posavski kmetije že postavili za cilj postopno zavarovanje vseh poljedelskih, vinogradniških in sadjarskih površin, svinj, perutnine in živine.

To je izvedljivo le ob znižanju premij za zavarovance. Za zdaj napovedujejo, da se bodo zmanjšale za 50 odst. Razliko bi pokrivali skladi za pospeševanje kmetijstva v posavskih občinah, temeljne organizacije koope-

• V Posavju imajo zasebni kmetije tudi sklad za vzajemno pomoč. Tako so organizirani v krški občini. V primeru, da bi v regiji sprejeli samoupravni sporazum, kakršnega snujejo, bi ta sklad lahko ugasnil, saj bi za te kmete prevzela skrb zavarovalnica skupaj s TOK in skladi za pospeševanje kmetijstva. rantom in zavarovalna skupnost Triglav, ki lahko ponudi večje ugodnosti.

Za sedaj je prvi cilj doseči republiški povprečje zavarovanja, ki obsega 25 odst. kmetijske proizvodnje. Sprejeti nameravajo samoupravni sporazum, s katerim bi se podpisniki obvezali, da bodo spoštovali obveznosti, ki so jih načelno že sprejeli. Za

TOBAK NA 8 HEKTARIH

ČRNOMELJ — Letos so v črnomaljski občini zasadili s tobakom okrog 8 hektarov polj, čeprav so za to kulturo načrtovali 10 hektarov zemljišč. Seme je namreč zaradi slabega vremena vzkliklo zelo slabo, nenakomerno, a tudi sadik niso mogli pravočasno presaditi, zaradi suše. Sicer pa se je za tobak, ki ga letos v Beli krajini gojijo že četrto leto, v črnomaljski občini odločilo 74 pridelovalcev, torej skoraj dvakrat več kot lani.

Rastlina sporoči, da je žejna Pomoč detektorjev

Trenutek, ko postane rastlina žejna in jo je treba zaliti, je mogoče zelo zanesljivo ugotoviti z natančnim merjenjem sprememb obsega njenih sadežev. Angleški inštitut za proučevanja v kmetijstvu je na podlagi tega dejstva izdelal poseben bioprogramer namakanja, ki ustreže tako rekoč vsaki »želj«-rastline. Detektorji te naprave lahko z natančnostjo nekaj mikrogramov občutijo v rastlini vsako spremembo, te pa nastajajo, kadar se pojavi pomanjkanje ali pa preobilica vode. Detektorji sporočijo svoje ugotovitve mikroprocesorju, ta zaznamuje mesto, kjer je zavladala »žeja«, avtomatska naprava pa potem odpre ventil in zalije rastlino. Po potrebi se celotna operacija ponovi.

zanimivost

Novosti obetajo veliko uporabno vrednost v rastlinjakih in podobnih zaprtih sistemih vzgoje rastlin, v raziskovalnem delu pa bo pomagala natančnejše preučevati življenjske potrebe rastlin. (Iz Gospodarskega vestnika)

Branko Štajdohar

»Mušič je zaposlen v Kolinski, kjer je priskrbel seme za gorčico, vsak od naju pa jo je lani posejal na približno 40 arih.« pripoveduje Štajdohar o gorčici, ki se seje v sredini aprila, čez dober mesec pa že rumeno cveti. Zraste okrog meter visoko, dozori pa konec julija ali v začetku avgusta. Gorčica naredi stroke, v katerih je 5 do 6 zrn. Branko ima srečo, da imajo doma kombajn, tako da za žetev kombajnist ni iskal okrog. Težava je namreč v tem, da morajo gorčico žeti pred sončnim vzhodom, dokler se stroki še ne odpirajo. Branko je lani pridelal 700 kilogramov gorčice in jo prodal Kolinski.

»KOZOLČKI« NA DOLENJEVAŠKEM POLJU — Kmetje v ribniški občini zlagajo in sušijo travo v tako imenovane »kozolčke« (na fotografiji) ali pa v ostrnice. S košnjo in sušenjem imajo leto težave, saj skoraj že ves junij neprestano dežuje. (Foto: Primc)

poznejše obdobje napovedujejo, da bodo zavarovanje vključili v pogodbe med temeljnimi organizacijami kooperantov in njihovimi člani. Iz tega zavarovanja je izvzeto gozdarstvo, ker gozdovi tudi sicer niso zavarovani. Gozdarji razen tega menijo, da škoda v gozdovih težko merijo.

J. TEPPEY

Zdaj prosi kmet Zanimanje za agromelioracijska dela narašča

V tem srednjeročnem obdobju so v novomeški občini z velikimi težavami začeli v več krajih prva agromelioracijska dela. Ko so kmetijsko pospeševalci hodili po vaseh in ljudi nagovarjali k tej koristni družbeni akciji, so jih grdo gledali, prvi uspeli projekti pa so staro prakso postavili na glavo.

Skoro ne mine dan, da ne bi v zadružno prihajali kmetje in prosili, naj začne agromelioracijska dela še na njihovem koncu. Interesentov je celo toliko, da bodo morali sprejeti prednostni red takih del, ker vsem namerakrat ne morejo ustreči.

Prav pred kratkim so bila končana agromelioracijska dela na 322 hektarjih zemljišč v krajevni skupnosti Birčna vas in na 353 hektarjih parcel v krajevni skupnosti Dolž. Zdaj želijo agromelioracije še na območju Jurne vasi, Koroške vasi in Podgrada. Na drugem koncu občine pa želijo agromelioracije še v Kamencih in na področju Kamenja.

Z vsemi kmeti na območju že opravljenih agromelioracij so v zadrugi sklenili dolgoročne pogodbe o sodelovanju, prav vsak pa se je obvezal: odprodati tudi del tržnih presežkov.

R. B.

Gorčica daje lep zaslužek

Poskusna pridelava gorčice je lani dobro uspela

VELIKI NERAJC — Lani je Branka Štajdoharja iz Velikega Nerajca Ivo Mušič iz sošednjega Dragutaša pregovoril, da je za poskusno posejal gorčico, kulturo, ki je do takrat v Beli krajini še niso poznali. Vendar je bila poskusna setev tako uspešna, da se je črnomaljska kmetijska zadruga odločila, da priskrbi gorčično seme in za setev navduši še nekaj kmetov iz Dragutaša.

B. M.

Nezaupanje že premagano

S 400 milijoni dinarjev republiških sredstev bo 1000 ha Šentjernejskega polja rešeno močvar

ŠENTJERNEJ — V nedeljo, 16. junija, je bila v Šentjerneju javna razprava, na kateri so čez 500 kmetov seznanili s projektom »Šentjernejsko polje I«. Lastniki parcel so zamislili takoj podprli in celo sami predlagali sprejem občinskega odloka o uvedbi melioracijskega postopka.

Na območju, omejenem s cestama Šentjernej—Prekopa in Šentjernej—Drama ter reko Krko, kjer je polovica zemljišč mokrih in čisto poplavljenih, naj bi nastala ena najboljših ravnin v novomeški občini za pridelavo hrane. Na tem območju pa ima 824 lastnikov na več kot 3000 parcelah v lasti 1000 hektarjev zemljišč, zajetih v program »Šentjernejsko polje I«.

• Medtem ko so ob mokropoljskem podobnem načrtu, ki je bil prvi tak v novomeški občini, izgubili pet let s pričevanjem lastnikov parcel in drugih, ki so z nezaupanjem gledali v tovrstne družbene akcije, je bilo tokrat že na prvem sestanku vse urejeno.

Zveza Vodnih skupnosti SRS je pripravljena vložiti 400 milijonov dinarjev v hidromelioracijska dela. Tem bo sledila še agromelioracija in koma-

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Shranjevanje vina v steklenicah

Pri sprotni rabi se lahko vino pokvari tudi v 50- ali 100-litrski posodi. Zato priporočamo, da vino iz 50- ali 100-litrskega sode, iz katerega ga nameravamo jemati za potrošnjo, raztočimo v steklenice. To je najboljši način ohranjanja vina pred okvaro. Ustrezne steklenice lahko zelo poceni dobimo v vsaki večji samopostrežni trgovini. Razumljivo, da so boljše namensko za vino narejene steklenice iz stekla (navadno litrske), ki so sicer dražje, toda ker jih bomo uporabljali dalj časa, se bo izdarek poplačal tako kot ostala vinska posoda.

Prednosti shranjevanja vina v steklenicah so v tem, ker se v steklenicah najboljšo ohranijo dobre lastnosti vina, vino iz steklenic najlažje sproti uporabljamo, ker z uporabo ne kvarimo drugega vina. Vino, ki ga pravilno napolnimo v steklenice, obdrži svežino, čistočo, aromo. Čas shranjevanja v steklenicah je odvisen od vrste vina. Kvalitetna in vrhunska vina lahko v steklenicah hranimo več let, ker bodo le pridobila kakovost. Navadna namizna vina v steklenicah ne bodo veliko pridobila, v steklenicah jih hranimo le zaradi varstva pred okvaro in zaradi praktičnosti za sprotno uporabo.

Vino za stekleničenje je treba dobro pripraviti. Za stekleničenje namenjeno vino, pa čeprav le v manjši količini 50 do 100 litrov, mora biti popolnoma zdravo, brez napak, čisto, saj ga v steklenici ni mogoče več zdraviti ali popravljati. Prešibka vina (pod 9% alkohola) niso primerna za stekleničenje, saj so pri najmanjši napaki v postopku stekleničenja podvržena okuži zaradi kane, ki se tudi v stekleničenih šibkih vinih pogosto pojavlja. Vino naj bo vsaj

dvakrat pretočeno, stavo vsaj 6 mesecev, pred polnitvijo v steklenice pa čiščeno vsaj z želatino. V večjih vinskih kletih uporabljajo pred stekleničenjem največkrat modro čiščenje, pri stekleničenju pa teče vino skozi filter. Ob polnitvi filtra vino pred polnitvijo v steklenice vsaj čistimo z želatino, pretočimo iz želatine in čez 14 dni polnimo v steklenice lahko tudi z navadno cevjo ali preprostim polnilcem.

Pred polnjenjem je treba steklenice dobro oprati. Najprej jih namakamo (najmanj 24 ur) v topli vodi, v katero smo dali sodo (do 2%). Zatem jih operemo v 2-odst. polnjenjem steklenice razkužimo z 2-odst. raztopino žveplaste kisline ali pa z 2-odst. raztopino kalijevega metabisulfit. Po razkužbi steklenice obrnemo z vratom navzdol, da se odcedijo. Šele nato steklenice polnimo, in to preko filtra (če ga imamo) ali z navadnim polnilcem, v skrajnem primeru pri manjšem številu steklenic tudi z navadno gumijasto cevjo.

Zamaški za steklenice naj bodo kronski, ker so ti najcenejši in najbolj ustrezni. Steklenice z večjo vratno odprtino, ki jih ne moremo zapirati s kronskimi zamaški, zapiramo s plativinastimi zamaški primerne debeline, vendar jih moramo pred uporabo razkužiti z vrelo vodo, ki jih omeča, da lažje delamo z njimi. S plativinastimi zamaški zaprete steklenice nazadnje še parafiniramo ali zapremo s pečatnim voskom.

Ustekleničeno vino je najbolje hraniti v hladnih kletih v ležečem stanju. To je obvezno za vina, zaprta s plativinastimi zamaški, da je zamašek vlažen. Sproti rabljena vina iz steklenic lahko držimo tudi v zabojih v pokončnem stanju. To velja tudi za steklenice, ki so zaprte s kronskimi zamaški.

T. D.

RAK NAPADA KOSTANJE

SV. GREGOR — Omočje Slemen je daleč naokoli znano po kostanju, ki ga prihajajo sem nabirat ljudje vse od Kočevja pa do Ljubljane. Pred kakimi petimi leti pa se je tudi tu začel širiti kostanjev rak. Njegova značilnost je, da napade drevo kaka dva metra nad tlemi in tu se lubje posuši ter odpade. Drevo se začne sušiti, v spodnjem delu debela pa začne poganjati novi poganjki. Z rakom je napadenih že okoli 10 odstotkov kostanjev. Kljub temu domaćinom ni znano, da bi gozdarji že podvzeli kakšne raziskave in ukrepe.

NIZKO OCENJENA ŠKODA

GORA NAD SODRAŽICO — Gorniki so zelo nejevoljni, ker dela dijav na njihovih njivah veliko škodo. Jeleni že zdaj rujejo krompir. Območje Gore sodi v revir lovške družine Sodražica, orniki pa pravijo, da lovci škodo tako slabo ocenijo, da se škoda sploh ne splača prijavljati.

Modrost o vinu

Zbral Bojan Ajdč

- Pij, pa pameti ne zapij!
- Najbolj zvit nasilnež je vino: razveže jezik, toda zveže noge.
- Vino ne opije človeka, ampak se človek opije sam.
- V slabi gostilni ne tekne niti najboljše vino.
- Voda za obraz, vino za dušo. (Italijanski pregovor)
- Kdor vino meša, glavo zmeša.
- Vino je najboljši učitelj petja.
- Kdor se ga nabere, rad levite bere.
- Dokler je čep pri sodu moker, vsak mi je boter, kadar je čep suh, je vsakdo zame gluh.
- S prvim kozarcem človek pije vino, z drugim vino pije sebe, s tretjim pa vino pije človeka. (Japonski pregovor).

Za vsako delovno mesto 5 žensk

V črnomaljski občini prevladuje nizko kvalificirani kader. — Vse več učencev išče zaposlitev po končani osnovni šoli — Večje spodbude za študij!

ČRNO MELJ — Zaposlovanje v črnomaljski občini je, tako kot tudi v republiki, še vedno ekstenzivno, saj je cena dela v primerjavi s ceno nove tehnologije precej nižja. Čeprav se v zadnjem času počasi usmerjajo k zaposlovanju strokovnjakov, pa je letos še vedno kar tretjina vseh potreb po delavcih prve stopnje zahtevnosti. Tako je bilo lani v črnomaljski občini polovico zaposlenih s 1. in 2. stopnjo zahtevnosti, medtem ko jih je bilo s 7., najvišjo, le slaba 2 odst., kar je precej manj kot v regiji.

Kakšna je izobrazbena struktura zaposlenih v črnomaljski občini, zgovorno pove podatek, da bi morali vse, ki končajo osrednjo, usmeriti v nadaljnje šolanje, zaposlene pa v izobraževanje ob delu in iz dela, da bi se lahko približali kadrovski strukturi, ki jo v Sloveniji predvidevajo do leta 2000.

To pa seveda ne bo mogoče, saj se od šolskega leta 1982/83 povečuje število

delovnih organizacij zelo slabe srednje- in dolgoročne plave zaposlovanja in se zato težko odločijo za smer šolanja. Tako se v glavnem odločajo za programe, ki so v občini. Pohvalno je, da se je v zadnjem letu povečal vpis v neproizvodne usmeritve.

Kljub temu da se marsikje še zadovoljuje z delavci z osnovnošolsko izobrazbo, pa so v vrsti delovnih organiza-

M. BEZEK

Nova Betina šivalnica

Z adaptacijo in razširitvijo prostorov bodo v črnomaljski »Beti« zaposlili še 100 delavk — Vsi izdelki v izvoz

ČRNO MELJ — Da bi še povečali izvoz, izboljšali delovne razmere ter zaposlili nove delavke, so se v Betini tozdu Konfekcija v Črnomlju odločili za adaptacijo obstoječih prostorov ter gradnjo nove šivalnice, ki bo merila dobrih 1000 kv. metrov. Modernizacija proizvodnje v črnomaljskem tozdu se vključuje v razvojni koncept celotnega Betinega konfekcijskega programa in je bila načrtovana za to srednjeročno obdobje.

Iz črnomaljske Beti so doslej prodali na zahodni trg 80 odst. svojih izdelkov, predvsem športne opreme in kopalke, ko pa bodo začeli delati tudi v novih prostorih, bodo izvažali tako rekoč vse izdelke. Z razširitvijo proizvodnje bodo zaposlili tudi 100 novih delavk, od tega le dve režijski. Za delovno silo se ne boje, kajti zaposlovali bodo postopoma. Vsako leto namreč konča šolanje v metliški Beti 10 do 15 Črnomaljk in vse se bodo lahko zaposlile v domačem kraju. Zagotavljajo pa, da nekvalificiranih delavk ne bodo več zaposlovali.

Kljub temu da je sedaj, ko podpirajo stare, nefunkcionalne prostore in bodo začeli graditi nove, delo črnomaljskih šivilj otušeno, celo za 2 odst. presega plan proizvodnje. Vendar opozarjajo, da bo gradnja morala biti zaključena do 1. januarja prihodnjega leta, sicer bo oškodovana obstoječa tekoča proizvodnja. Investicija bo veljala z opremo vred 99 milijonov dinarjev, 55 odst. od tega pa bo prispeval tozdz iz lastnih virov.

B. M.

Kdo skrbi za tabornike?

Trebanjski taborniki praznujejo 25-letnico

učencev, ki se po končani osnovni šoli ne vključijo v nadaljnje šolanje. Lani jih je bilo že 8 odst., vzroki pa tičijo v padanju življenjske ravni, vse večjih stroških šolanja in ne nazadnje žal tudi v tem, da se pogosto lažje zaposli delavec, ki nima strokovne izobrazbe, kot tisti, ki jo ima.

Mladi se pritožujejo, da imajo v

Tri leta kmetje

Grmovi so prevzeli kmetijo na Homu

HOM — Pred tremi leti sta se Jožica in Jože Grm odločila, da zapustita svoji delovni mesti v IMV in Agrostroju. Jožica je podedovala domačijo na Homu, ki je terjala veliko več ur dela, kolikor jih je še ostalo po šihu.

Zadovoljna sva, sta rekla domala v en glas. Resda je zdaj manj gotovega denarja pri hiši, a svobode in samostojnosti ne odtehta nobena druga prednost. Stara sta komaj 27 in 29 let, pa sta že veliko ustvarila. Nova hiša je že poldrugo leto pod streho, v hlevu je privezanih sedem glav živine. Njive so spet obdelane, travniki pokošeni in iz hoste se tudi pripelje kakšen traktor lesa. Kmetija bi gotovo propadla, če je ne bi prevzela Grmova. Jožičini sorodniki so bili namreč že stari in brez moči, da bi jo preusmerili v nove, sodobnejše tokove.

Najprej je o njem razpravljal izvršni svet, ki je podobno kot kasneje OK ZK ugotovil, da so bili v kočevski občini v primerjavi z drugimi občini v regiji doseženi nekateri uspehi, na primer: osebni dohodki so se gibali v dovoljenih mejah, tudi splošna in skupna poraba je bila v dogovorjenih mejah, dobri rezultati so bili doseženi pri izvozu, pa tudi v več panogah in delovnih organizacijah (lesna industrija, gozdarstvo, kemična industrija, Trikon, oprema in še nekateri). V največjih težavah pa so Tekstilana, kmetijstvo in Itas, vendar se položaj izboljšuje. Na področju družbenih dejavnosti so najuspešnejše izpolnje-

TRI LETA SO ŽE KMETJE

«Ja, mož je domala vse sam naredil. Veliko pa so pomagali tudi sosedje. Seveda mora zdaj Jože hoditi v tahrh, da odsluži pomoč, in ga večsitih tudi po nekaj dni ni domov,» pravi Jožica. Jože pa pravi, da bi težko shajali, če bi ne bilo hoste. Sploh pa dvomi, da bodo lahko živeli samo od kmetije, ki je le previsoko v hribovju, tako da traktor brez verig skoraj ni uporaben.

Sicer pa se Grmovi pohvaljajo s telefonom. Prispevali so šest drogov zanj, pa tudi jame so kopali in pomagali pri polaganju kablo. Vendar je napredek očiten samo pri telefoniji, medtem ko pošto iz nekaj kilometrov oddaljenega Šentruperta prinaša poštar samo enkrat na teden.

J. S.

Najhujše bo s kmetijstvom

Kočevje: uresničevanje protinflacijskega programa

KOČEVJE — V kočevski občini te dni razpravljajo o izvajanju protinflacijskega programa. O tem bo v juliju, avgustu in celo septembru povsod potekala razprava.

reševanju izgube kmetijstva. V razpravi je bilo posebno poudarjeno, da so glavni vzroki inflacije izven moči občine.

vali stabilizacijski program v otroškem varstvu, zdravstvu in šolstvu, prav na teh področjih pa se pojavlja zdaj tudi največ težav, ker je za uspešno izvajanje programov zaradi stabilizacijskih ukrepov vedno manj denarja. Menili so, da bo največ težav pri

• Tudi na zadnji seji občinskega komiteja ZK Kočevje, ki je bila 18. junija, so se strinjali, naj kandidira za novega sekretarja Medobčinskega sveta ZK Ljubljana — okolica 44-letni Andrej Ambrožič, sedanjí sekretar predsedstva oK ZK Grosuplje, ki je bil v dosedanjih postopkih evidentiran na to dolžnost. Sedanjí sekretar Ludvik Zajc, se bo s 1. septembrom upokojil.

reševanju izgube kmetijstva. V razpravi je bilo posebno poudarjeno, da so glavni vzroki inflacije izven moči občine.

J. P.

O Krupi pa nič

Pomeni molk delegatov, da je vse v redu?

Stankó Lovšin

Glavna je cesta

Letos grobi, prihodnje leto še fini asfalt

SV. GREGOR — »Na območju naše krajevne skupnosti Sv. Gregor je največja letošnja pridobitev 8 km asfaltirane ceste od Sodražice preko Sv. Gregorja do Ortneka, kar je veljalo 80 milijonov dinarjev. Denar so prispevale SIS za ceste občine Ribnica, delovne organizacije, krajevna skupnost in drugi,« je povedal predsednik skupščine te KS Stankó Lovšin. Cesta je za krajane izrednega pomena, zato bo glavna naloga KS v prihodnjem letu položitev finega asfalta na tej cesti, ki je letos dobila le grobi asfalt.

Velika pridobitev za to območje, ki se imenuje Slemenina in obsega 20 vasi, pa je tudi novo gasilsko vozilo in cisterna, ki so jo gasilci dobili pred kratkim, ko so praznovali 85-letnico GD.

Predsednik Lovšin je še povedal, da je njihova KS v povojnem obdobju zelo napredovala, saj je bilo zgrajenih 7 lokalnih vodovodov, obnovljen je bil zadrzni dom, zgrajen gasilski dom, obnovljeno je bilo električno omrežje, napeljan telefon v skoraj vse vasi, več nekdanjih kolovozov pa so preuredili v ceste.

M. BEZEK

UČENCI RAZSTAVLJAJO

ČRNO MELJ — V črnomaljski osnovni šoli Mirana Jarca v Zupančičevi ulici so v torek odprli zanimivo razstavo. Na njej so učenci osnovnih šol iz vse občine ob koncu šolskega leta prikazali svoje izdelke.

IZ KS SV. GREGOR

DIVJAD DELA ŠKODO — Na območju KS Sv. Gregor v ribniški občini povzroča te dni veliko škodo divjad. Jelenjadi gre najbolj v slast pšenica, pesa in krompir, srnjadi pa pesa. Na tem območju delujejo tri lovške družine: Velike Poljane, Sodražica in Velike Lašče. Krajani pravijo, da so najbolj zadovoljni z ocenjevanjem in plačevanjem škode od divjadi na območju, kjer je revir LD Velike Poljane.

EKOLOŠKA KATASTROFA — Pod vplivom raznih pisanih in govoric ekoloških katastrofah trdijo Slemenenci, da imajo tudi oni svojo ekološko katastrofo. Na srečo je ta njihova ocena prehuda. Gre za nekaj divjih smetišč »Na ulah«, kjer nekateri odmetujejo polivinil, razne druge odpadke, plevel itd. in kjer so se zato baje zaredile celo kače. Tudi ostanki šolskih peči menda poživajo tu. Krajevna skupnost je dolžna, da bo smetišče pri Biču, očitno pa je nekaterim bolj udobno, da stresejo odpadke v prvo najbližjo jamo.

Tudi na Dobu pridelajo izgubo

Kmetijsko gospodarstvo Slovenska vas je v prvem trimesečju pridelalo osem milijonov dinarjev izgube — Pridelek silažne koruze bo za tretjino manjši

DOB PRI MIRNI — Kmetijsko gospodarstvo Slovenska vas, ki deluje v okviru KPD Dob pri Mirni, je edina družbena kmetijska organizacija v občini. A zaradi tega nima nekega posebnega statusa, saj jo tarejo podobne težave kakor druge družbene kmetijske organizacije. Težav je cela vrsta, na koncu pa se tudi v tej kmetijski organizaciji zgostje v izgubo, ki znaša v prvih treh mesecih 8 milijonov dinarjev.

Direktor Bogdan Breznik pove, da na leto prirede okoli 350 ton mesa, večino na Dobu, ostalo pa v Hoteleju pri Radečah, kjer je drugi del posestva. Vso živino oddajo Mesni industriji Primorske, ki to meso izvažata, torej gre za visoko kakovost. Problem pa je s krmo. Kilogram krmil stane okoli 50 dinarjev, za kilogram prireje pa je potrebno okoli pet kilogramov krmil. Sem pa seveda niso prištetí še vsi ostali direktni stroški, še manj seveda režija. Tako tudi Kmetijsko gospodarstvo prodaja živino ceneje, kakor znašajo stroški prireje. Čeprav vlagajo velike napore, da bi doma pridelali čimveč krme za 1.100 glav živine, potreb ne morejo pokriti.

Za svoje potrebe imajo na voljo 300 hektarov zemljišč. Od tega 100 hek-

tarov posejejo s silažno koruzo, vključili so se tudi v siloski program samooskrbe s pšenico in z njo posejali 25 hektarov. Za potrebe svoje konjske

• Sicer pa sta bila direktor Bogdan Breznik in tehnolog Daniel Gačnik enotnega mnenja glede konj. V starem grajskem hlevu je zdaj 11 plemenskih kobil lipicanske pasme in žrebec. Letos so kobile povrgle osem žrebet, ki zdaj čakajo na kupce. Vendar pa na Dolenjskem za sedaj še ni takega zanimanja za konje te pasme. Tudi zato se bodo dobski konjerejci, ki za to svojo dejavnost uživajo vso družbeno podporo, udeležili razstave konj v Šentjurnju.

črede pa so posejali tudi 5 hektarov ovsu. Ostalo so travniki.

»Poleg težav s cenami imamo tudi druge probleme. Pred leti smo pri nas meliorirali 50 hektarov zamažvirjenih zemljišč. Zdaj pa se je izkazalo, da je bil projekt pomanjkljiv. Letos naj bi to sanirali z dodatno družbeno pomočjo.

Poleg tega imamo težave z veterinarji. Večkrat smo nezadovoljni z osemenjevanjem, kontrolo plodnosti in podobnim. Pogovarjali smo se že z vodstvom novomeškega veterinarskega zavoda, da bi zadeve uredili, pa nam ni kaj dosti uspelo. Kako šele kmetje rešujejo težave s takimi veterinarji! S 100 kravami molznicami in pri molži 400 tisoč litrov mleka, ki ga prodajamo Ljubljanskim mlekararnam in v Celje, se ne moremo igrati. Še posebej, ker tudi pri mleku s prodajnimi cenami ne pokrivalimo proizvodne cene,« je dejal Breznik in dodal, da jim gre v poljedelstvu za sedaj vse po načrtih, le pri koruzi bo pridelek za tretjino manjši kakor so pričakovali.

J. SIMČIČ

Ribniški zobotrebci

LETUVANJE OTROK — Tudi letos bo v raznih letoviščih preživljalo oddih okoli 100 mladih iz ribniške občine. Za okoli 20 izmed njih, ki so potrebni preventivne medicinske rehabilitacije, bo plačalo del stroškov tudi socialno skrbstvo.

PRIDE POHODNA BRIGADA — Mladinske organizacije občin Grosuplje, Ljubljana—Vič—Rudnik in Ribnica se dogovarjajo o organizaciji pohoda mladinske brigade teh treh občin »Po poteh štirih brigad«. To pot so trasirali prizadevni člani Planinskega društva Inles iz Ribnice, posvečenega pa je štirim slovenskim brigadam, ki pa je štirinajst letov. Zmagajo v Jelenovem Zlebu.

TEŽAVE S SKLEPČNOSTJO — Tudi v Ribnici imajo včasih težave s sklepnostjo. Tako so se nedavnega sestanka SZDL v Ribnici udeležili le trije od 15 vabljenih članov odbora in eden izmed njih nam je dejal: »Za kar smo se potegovali, nismo dosegli. Marsikdo je spoznal, da je njegovo delo nekoristno in neuspešno, pa ga je minila volja.«

Drobne iz Kočevja

PREJ PREMALO, ZDAJ PREVEČ — Ves maj ni bilo dežja, čeprav so ga kmetovalci in vrtničarji tudi čakali. V juniju pa je arktično, tudi nevihti, da je povzročil celo škodo. Slabo pa povsod kaže sadje, če ga sploh kaj bo.

POLNO NABIRALCEV — Po gozdovih in travnikih je veliko raznih nabiralcev spomladanskih sadežev, lipovega cvetja in zdravilnih koronin. Žal pa nekateri delajo veliko škodo, ko sekajo veje lip ali pa posekajo kar celo drevo. Splošno pa je bilo koristno nabiranje polžev: nabiralci so zaslužili, naravo pa so hkrati rešili škodljivcev.

PARKIRANJE IN DIRKE — Parkiranje avtomobilov po pločnikih v stranskih ulicah se je močno razpaslo. Pešci morajo zato kar po sredi ulice preko luž in po blatu. Ali res ne bo nihče v Kočevju napravil reda na tem področju?

SREČANJE MOTORISTOV

TREBNJE — AMD Trebnje pripravljajo od 28. do 30. junija že drugo mednarodno srečanje motoristov. V petek, 28. junija, se bodo motoristi srečali na spoznavnem večeru v gostilni Kolenc na Mirni. Naslednji dan bodo motoristi opravili turistično vožnjo z ogledom zanimivosti, ob 19. uri pa se bodo udeležili veselic v Trebnjem. Naslednji dan, to je 30. junija, bo ob 9. uri dopolnilne zbor vseh udeležencev. Ob 11. uri bo paradna vožnja od Trebnjega do Mokronoga, ob 13. uri pa se bo začelo tekmovanje v spretnosti vožnji.

V soboto, 29. junija, priredi Turistično društvo Trebnje veselico. Na veselici bo igral ansambel Slovenija. To pot bo veselilni prostor pri stari osnovni šoli na Kidričevi ulici v Trebnjem. Na veselici bodo tudi motoristi, udeleženci 2. mednarodnega srečanja motoristov, ki ga prireja AMD Trebnje.

Trebanjske iveri

BALINARIJI, NA PLAN! — Na Mirni obstaja že cela vrsta društev in organizacij. Zdjaj pa se bo ta množica še pomnožila. Kakor kaže, bodo na Mirni ustanovili še balinarski klub. Novi klub, za katerega vlada med Mirenčani veliko zanimanje, bo deloval v vzhodni mirenški gradu, balinišče zanj pa bo odstopil Bojan Kolenc.

NEZADOLJNE KRAVE — Čeprav so krave krotka in skromna bitja, zahtevajo pri ljubezni le več pozornosti. Že tako in tako so se revice težko navadile na umetno osemenjevanje, če pa je še to opravljeno na hitro in površno, po navadi ni učinka v obliki teleta. S takim načinom osemenjevanja se je doslej »izkazal« samo en veterinar, kot kaže, pa ga niti krave niti odgovorni ne morejo pripraviti do tega, da bi svoje delo opravljal bolj vestno.

Računalnike dobijo vse šole

Z denarjem jim bodo pomagali delovni kolektivi — V Brežicah in Krškem za Iskrin izdelek, v Sevnici še omahujejo pri izbiri tipa

BREŽICE — Med nalagami, ki jih je v svoj delovni program zapisala komisija za širjenje računalniške pismenosti pri Medobčinski gospodarski zbornici Posavja, je gotovo najpomembnejša skrb za postopno opremljanje šol z računalniki in sočasno usposabljanje učiteljev za tovrstni pouk.

V regiji so bili takoj vsi za to, da čimprej ujamejo korak s časom pri izobraževanju mladega rodu. Pričakovali so, da jim bo pri izbiri tipa računalnika pomagal republiški Zavod za šolstvo, vendar so morali prednost njihove tehtati sami. Zavod je namreč opravil primerjalno analizo računalnikov za šolstvo šele konec maja.

Komisija pri gospodarski zbornici se — zaradi cene in uporabnosti — soglasno opredelila za računalnik Iskra Delt partner — R. Ocenila je, da je primeren za vse tri srednje šole v regiji, osnovnim šolam pa je priporočila računalnik partner — F oziroma dialog. Iskra ne prodaja samo računalnikov, ampak posreduje zraven tudi programe. Prednost take odločitve je tudi možnost za hitro in redno vzdrževanje, ker je servis v Novem mestu. Šolanje pedagoških kadrov iz Posavja in Dolenjske bo združeno in

zato tudi cenejše. Računalnike bodo vsi lahko plačali v dinarjih.

Do zdaj so se za nakup Iskrinih pripomočkov za pouk računalništva odločile vse osnovne šole v krški in brežiški občini in sporočile, da jih potrebujejo 105 in tovarna zagotavlja, da jih vse lahko dobavi do prihodnjega marca. Prve bo razposlala naročnikom že jeseni.

O opremljanju šolstva z računalniki nameravajo skleniti regijski sporazum z Iskro.

Akcija je v regiji enotno zastavljena, vendar so se za Iskrin tip računalnika odločili le v krški in brežiški občini. Sevnici se bodo s sposobnostmi partnerja seznanili naknadno in šele potem povedali svoje mnenje. Izvršni odbor zbornice daje prednost Iskrinu tipu tudi zaradi tega, ker bi učencem s tem prihranili prilaganje novemu tipu na srednji šoli. Pouk računalništva se bo torej začel že v novem šolskem letu, ponekod v prvem, drugod v drugem polletju. Njegov poglavitni namen pa ni le programiranje, ampak tudi spoznavanje uporabnosti računalnika v različnih poklicih.

J. TEPPEY

MATURE NI VEČ, OBIČAJI SO OSTALI — Na sliki so dijaki 4. a razreda naravoslovno matematične usmeritve Srednje šole v Brežicah. Veselo razpoloženi so opozorili nase z obhodom po mestu, toda njihovi obrazi so se hitro spet zresnili. Skrbi še ni konec. Čakajo jih sprejemni izpiti in veselje prvih počitniških dni jim kali tudi ogromno število prijav na fakultetah z omejenim vpisom. Srednje šole je te dni zapustilo 160 dijakov, od tega 47 iz naravoslovno matematične in 49 iz pedagoške usmeritve, 64 prodajalcev in 50 komercialistov. (Foto: Jožica Teppey)

KULTURNI DAN

V sredo smo imeli kulturni dan. Najprej smo si ogledali posnetke s pevške revije, ki je bila na Bizeljskem, nato pa so nam učenci iz osnovne šole v Hrastniku uprizorili spevoigrano »V bratskem objemu«. Gledali smo z navdušenjem, na koncu pa smo jim podarili skromno darilo. S tem dnem smo obogatili svoje glasbeno znanje in si pridobili nove prijatelje.

ROMANA ŠAFER
OŠ Globoko

PROSLAVA

V soboto, 15. junija, je bila pri nas proslava, posvečena 40-letnici osvoboditve in krajevni prazniku. Proslavo so pripravili pevci lovskega društva. V programu so sodelovali osnovnošolci, lovski in ženski pevski zbor. Potem je bila še prosta zabava.

MELITA JUTATOVEC,
POLONA VERSTOVŠEK, 7.r.
OŠ Globoko

NOGOMET V GLOBOKEM

GLOBOKO — Bife Kranjci prireja v nedeljo, 30. junija, ob 8. uri v Globokem turnir v malem nogometu. Pripravljene so lepe nagrade. Avtobus iz Sromelja odpelje ob 7.30. Vabljeni!

TUDI V KRŠKEM ŠTUDENTSKI SERVIS

KRŠKO — Tu so odprli podružnico mariborskega študentskega servisa, ki bo posredovala delo rednim študentom in srednješolcem. Sedež servisa je zaenkrat na OK ZSMS, v kratkem pa se bo preselil v krški dom mladim.

Dražja voda

Dražje stanarine in komunalne storitve

SEVNICA — Na seji občinskega izvršnega sveta so minuli petek obravnavali sveženj podražitev, ki segajo od stanarin in vode do drugih komunalnih uslug.

Tisti, ki skušajo dragoceni fond družbenih stanovanj vzdrževati, že dolgo tarnajo, da so več ali manj nemočni, ker stanarine preveč capljajo za stroški. V sevniški občini bodo stanarine s 1. julijem povešali za 30 odst.

Predstavniki Komunale so izvršnemu svetu prikazali težave komunalne dejavnosti, ki je v nenehni izgubi. Poglavitni strošek vodovoda je še vedno električna energija v črpališčih, ki znesa kar 60 odst. stroškov. Vodovodari morajo tudi korenito ukrepati za zavarovanje črpalnic pri Podgorici. V Sevnici naj bi voda s 1. avgustom podražili za 60 odst. Podražil se bo tudi odvoz smeti.

Običajno vsako poletje ostanejo višje ležeča stanovanja več ali manj brez vode. Komunala ima vso tehnično dokumentacijo za gradnjo vodohroma pod Sv. Rokom, ki bi izboljšal oskrbo. Po sedanjih cenah naj bi ta dela stala 35 milijonov dinarjev. V sevniški krajevni skupnosti se pripravljajo na javno razpravo o uvedbi samoprispeljke. Glasovanje bo predvidoma konec leta, ko se sedanji samoprispeljevke izteče.

A. Ž.

Jubilejno slavje v Dobovi

Krajevni praznik povezuje leto z občinsko proslavo ob 40-letnici osvoboditve

Jože Prah

Sami svojega napredka kovači

KRŠKA VAS — V tukajšnji krajevni skupnosti letos tretjič slavijo svoj praznik 4. julij. V tem obdobju so domačini veliko naredili za svoj kraj.

»Največja pridobitev so pločniki, vendar še niso dokončani,« je povedal predsednik sveta KS Jože Prah. »Zanje smo v začetku zahtevali po 26 ur prostovoljnega dela na hišo in dva tisoč dinarjev denarnega prispevka, vendar to ni zadostovalo.« je pojasnjeval predsednik. Zaradi tega so ubrali še drugo pot. Razpisali so referendum za samoprispelje. Plačujejo ga od lanskega julija dalje. Tri leta bodo dajali po 1,5 odst. od osebnega dohodka, dve leti pa po 1 odst.

S samoprispeljkom nameravajo obnoviti javno razsvetljavo, zgraditi avtobusno postajališče v vasi pred trgovino in prelti vaške poti z zapornim slojem asfalta. Za asfalt so do zdaj zbrali 1,5 milijona dinarjev, potrebovali pa bodo še 1 milijon. Pločnike bodo dokončali do 29. novembra, ko je v vasi napovedana otvoritev nove tovarne kmetijske mehanizacije.

V Krški vasi bodo krajevno praznovanje prenesli na 27. julij, ko bodo imeli v gosteh sto mladih kolesarjev, udeležencev balkanske kolesarske dirke.

J. T.

DOBOVA — Jutri se bodo tukaj začele prireditve za krajevni praznik 7. julij, dan, ko se krajin spominjajo vrtnice iz izgnanstva. Praznovanje bodo letos združili z osrednjo občinsko proslavo ob 40-letnici osvoboditve in z jubilejnim slavjem pihalne godbe Loče.

Jutrišnjemu turnirju v malem nogometu bodo v soboto ob 18. uri sledile v Dobovi že vrsto let priljubljene vaške igre na rokometnem igrišču. Turnir v malem nogometu se bo v nedeljo nadaljeval na Selih, kjer vaška skupnost popoldne prireja slavje ob stoletnici broda.

Na dan borca, 4. julija, napovedujejo po vseh vaseh budnice ob 6. uri zjutraj, popoldne ob 17.30 pa koncert

Slavnostna seja skupščine KS bo v nedeljo, 7. julija, dopoldne, popoldne pa povorka kmetijske mehanizacije in osrednja svečanost ob 40-letnici osvoboditve, na kateri bo slavnostni govornik Franc Šetinc.

pihalne godbe Loče v prosvetnem domu v Dobovi. Uro pozneje bo Društvo upokojenec Dobova — Kapele razvilo svoj prapor. Tozda za vzdrževanje voz bo 5. julija odprli nove proizvodne prostore. Naslednji dan si bodo lahko domačini in gostje v stari šoli ogledali razstave o izgnanstvu, o razvoju delovnih organizacij v KS, o lovstvu in ročnem delu šolarjev ter drugih krajanov. Prikazali bodo tudi turistični prospekt dobovske krajevske skupnosti. Odbor za izgradnjo telefonskega omrežja bo novozgrajeno ATC in omrežje sloslovo izročil v upravljanje delovni organizaciji PTT Novo mesto. Sledil bo koncert pevskih zborov in tamburašev.

TITOVE PLAKETE ZA SAMOUPRAVLJANJE

SEVNICA — Danes ob 11. uri bo v dvorani gasilskega doma delovno srečanje samoupravljalcev ob prazniku 27. juniju. Podelili bodo listine s plaketami »Josip Broz — Tito — 35 let samoupravljanja«. Po sklepu zadnje seje predsedstva občinskega sindikalnega sveta jih bodo podelili Kopitarni, šentjanški krajevni skupnosti, Milanu Levsteku in Stanetu Slapškaju iz Krmelja ter Francu Pipanu iz Sevnice.

ROKOMETNI TURNIR VETERANOV

LESKOVEC — Zadnjo soboto so v Leskovcu v počastitev dneva samoupravljalcev pripravili rokometni turnir veteranov, že trinajsti po vrsti. Pomerile so se ekipe Dobove, Brežice, sevnice, Krmelja in domačega Partizana. Zmagal je ekipa Sevnice, ki je premagala vse tekmece, 2. so Brežice, 3. Leskovec. Tekmovanje je potekalo pod pokroviteljstvom občinskega sveta Zveze sindikatov Krško.

PUSTITE »TOČEMERE«

BREŽICE — KRŠKO — Radarski center na Lisci je minuli teden v obch občinah namestil sto naprav, ki so jih ljudje precej poimenovali kot »točemerje«. Naprave bodo služile upravljalcem radarjev na Lisci in na Sljemenu v sosednji Hrvaški za merjenje radarskega odraza. V protitočinski obrambi prosijo, da jim teh pomagala na terenu ne bi poškodovali.

Med brigadirji največ delavcev

Krški mladinci letos na zvezno akcijo »Podrinje—Kolubara—Uspešen dogovor za financiranje mladinskega prostovoljnega dela

KRŠKO — Lansko leto je bilo za mladinsko prostovoljno delo v krški občini izjemno uspešno, saj so se mladi izkazali na številnih lokalnih delovnih akcijah, krona vsega pa je bilo nedvomno priznanje, ki so si ga Krčani prislužili kot ena izmed štirih najboljših brigad v Sloveniji.

»Za letošnjo sezono si v Centru za mladinske delovne akcije pri občinski konferenci ZSM Krško želimo, da bi bila brigada Matija Gubec popolna in da bi dosegli vsaj take rezultate kot lani. Letos bo naša brigada delala na zvezni mladinski delovni akciji »Podrinje — Kolubara«, in sicer v drugi izmeni od 21. julija do 17. avgusta. Opraviti bomo morali obsežna zemeljska dela za izkop vodovoda v okolici naselja, ki bo v Šabcu. Delovišče bo največ oddaljeno 20 kilometrov. Sodelovala bo med drugim tudi brigada

zdomcev iz Stuttgarta. Doslej imamo 30 prijavljenih brigadirjev, sodelovalo jih bo lahko največ 42, prijave bomo sprejemali vse do srede julija,« pripoveduje Janko Kolar, predsednik Centra za MDA pri OK ZSM Krško.

Verjetno bo tudi na letošnji zvezni akciji v Srbiji dobro poskrbeljeno, da brigadirjem ne bo dolgčas, ko bodo utrjeni in zadovoljni zaradi opravljenega dela prihajali z delovišča. Obetajo pestre interesne dejavnosti od kulture, športa, zabave pa do raznih koristnih tečajev, denimo za izpit za

motorna vozila, za strugarje, varilce in podobno. Za ZMDA »Podrinje — Kolubara 85« je socialna sestava krške brigade zelo podobna tistim iz preteklih let, prevladujejo namreč delavci, le redko pa so študentje in učenci, ki so se doslej prijavi. Ker je čas zelo

Janko Kolar: »Smo ena redkih občin, ki ima tako podporo združenega dela, družbenopolitičnih organizacij in interesnih skupnosti. Generalna pokroviteljica sta SOP in TES, majice pa bo letos prispelava nuklearka.«

P. P.

Posebna pozornost občanom

Z zbora LB — Temeljne posavske banke Krško

KRŠKO — LB — Temeljna posavska banka je v zadovoljivem dohodkovnem položaju. Doslej je bila banka devizno in dinarsko likvidna. Tudi zato si lahko privoščimo, da so naše obrestne mere za 2 odstotka nižje, kot je pač možno po sporazumu sistema

Na seji zbora LB — Temeljne posavske banke Krško so za novega namestnika direktorja banke imenovali Franca Pipana, diplomirane pravnik in politologa, doslej sodnika sevniške enote Temeljne sodišča Novo mesto, za vodjo poslovne enote za stanovanjsko in komunalno kreditiranje pa diplomirano ekonomistko Marjanco Mlinarič iz Krškega. Na nadomestnih volitvah so za predsednika kreditnega odbora izvolili Franca Ogorevca, delegata občinske zdravstvene skupnosti Sevnica, za podpredsednika pa Vida Devčiča iz brežiške Agrarie.

Ljubljanske banke,« poudarja direktor LB — TPB Krško Dejan Avsec.

Posebno pozornost, ob redni pomoči članstvu tudi pri zagotavljanju tekoče likvidnosti, posvečajo sredstvom občanov. Teh je bilo v potencialni banke, ki je 30. aprila znašal preko 6 milijard din, za 32 do 35 odstotkov. Prek razširjene mreže bodo sredstva občanov čim bolj vključena v potencialni banke. Tam, kjer so tehnične možnosti, predvsem pa primerna telefonija, bodo tudi agencije opremlili s termi-

nalskimi povezavami. Tako naj bi bile storitve za občane kakovostne in hitre.

O ustreznih listinah o politiki obrestnih mer ter o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združitvi v LB — Temeljno posavske banke in statuta LB — TPB Krško, s čimer naj bi zlasti še okrepili banko in varnost naložb, o tem so dlje časa razpravljali v združenem delu. Bistvenih pripomb članice niso imele, niti jih niso izrazili delegati na 4. zboru LB — Temeljne posavske banke Krško, ki je zasedal prejšnji četrtek v Krškem.

P. P.

Sindikato tja, kjer je najtežje

Kopitarno hudo dajejo obresti — Kam z zalogami pohištva v Stillesu?

SEVNICA — Brez dlake na jeziku so o gospodarskih problemih govorili na seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta 19. junija, ob sodelovanju člana republiškega predsedstva Vinka Kovačiča.

Vrsto let smo navajeni predvsem razveseljivih vesti iz najstarejše sevniške tovarne — Kopitarne. Prihodnje leto bo slavila stoletnico, zadnja leta pa doživlja nagel razvoj. Hudo breme za to tovarno so zaloge, v prvem letošnjem triletju so jim lete porzle 50 milijonov dinarjev samo za obresti! Rečeno je bilo, da kopita že delajo z izgubo.

Še z večjo skrbjo so govorili o Stillesovem tozdu Stillo pohištvo, navljajo že vrsto let, je bil omenjen celo ukrep družbenega varstva. V isti

● Dosti delovnega časa in s tem dohodka gre v nič tudi zaradi nedisciplin. Celu v kolektivnu s tradicijo, kakšno ima Kopitarna, se bodo morali osterje spoprijeti z njo. Zgodilo se je, da je republiški delovni inšpektor med popoldansko malico našel nekaj delavcev Kopitarne v gostilni, namesto da bi prekrško trdo stopili na prste, zadevo prekladajo s seje na sejo...

sapi je bil na seji izrečen že tudi pomislek, da za to nimajo potrebnih strokovnjakov. A. Ž.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 14. do 23. junija so v brežiški porodnišnici rodile: Marija Abram iz Gor. Leskovca — Marjana, Marta Kolarič iz Senovega — Majo, Angela Krajnc iz Dobove — Matejo, Jadranka Barišič iz Zapršiča — Ivano, Marija Šulc iz Podsrede — Dragico, Nada Štrulc iz Pišec — Blažo, Mirjana Sečen iz Klada — Stjepana, Anka Kovačevič iz Kerestince — Darka Čestitamo!

Krške novice

NOVA CESTA — Občinski izvršni svet je naredil dobro potezo, ker je 4. sejo opravil kar pod streho krškega Transporta. Člani izvršnega sveta so si ogledali delovno organizacijo ter se seznanili s poslovanjem in razvojnim programom Transporta. Člani izvršnega sveta so si ogledali delovno organizacijo ter se seznanili s poslovanjem in razvojnim programom Transporta. Vroča razprava z gostitelji je bila dobrodošla, saj se je izkazalo, da bista problema ni postavitev bencinske črpalke v neposredni bližini Transporta, marveč zahteva po izgradnji nove ceste, ki bi se s platoja Transporta neposredno priključila na Magistralno cesto. Varstvo okolja pa tudi Krčanom očitno že nekaj časa ni več deveta skrb. Zato, ker bi bistveno posegli v površine preko Leskovskega potoka, kar je tudi v nasprotju z urbanističnim načrtom, ogrožena pa bi bila tudi varnost cestnega prometa, z novo cesto ne bo nič...

PODKLETITEV — Doslej krajin Podbočja po veljavnem zazidalnem načrtu zaradi visoke podtalnice niso smeli graditi objektov s podkletitvijo. Krajin so le prepričali krške urbaniste oziroma prostore, da so se tudi tod — od leta 1978, ko čakajo na lokacijska dovoljenja — razmere spreminile. Krajin bodo lahko gradili kleti po strokovni presoji Sava projekta, življenje bo očitno spet močnejše kot papirji, le to ni povsem zanesljivo, kam je izginila visoka podtalnica...

ZAVAJANJE — Začasni kolektivni poslovodni organ Kostaka je ugotovil, da je večje nepravilnosti v delovanju delovne organizacije, kot je bilo prvotno ocenjeno. To pa pomeni, da so vodilni delavci zavajali kolektiv in jih niso seznanjali z resničnim stanjem. Po kapljicah bo naposled morda le pricurjala na dan vsa resnica...

Sevniški paberki

IZVIRNI NAPISI — Pravijo, da je dobra propaganda najmanj pol uspeha. No, za srečanje harmonikarjev in hkratnih Delovnih ter Komparativnih iger v Zabukovju so prišle že pri mostu čez Savo usmerjali lični leseni kažipoti, pozornost so vzbujali tudi napisi oblikovalca Baloga na samem prireditvenem prostoru.

PODPISANI ODGOVORI — Za jutrišnjo sejo občinske skupščine so vsi pismeni odgovori na delegatska vprašanja s prejšnjega zasedanja opremljeni tudi z imeni in primki tistega, ki v imenu organov odgovarja. Tudi to je prispevek k večji odgovornosti. Kako pa je sevniška delegacija, ki je zastavila večino vprašanj, zadovoljna z odgovori, bomo videli na seji.

ŠE ENKRAT BREZ STREHE — Sedanje delavnice pod posebnimi pogoji, ki se stiska v kletnih prostorih sevniškega Doma upokojenec, naj bi dobile prostore sivo in Centra za socialno delo, ki sedaj domujejo v bloku nad pošto. S prvim julijem naj bi namreč gradbinci pričeli nadzidovati prostore občinske uprave. Dela naj bi bila opravljena v letu dni, v tem času pa bo imela občinska uprava verjetno nemalo sitnosti.

Rad bi dobro slikal

Boris Zajc: »Še nikoli nisem razstavljal in nikamor nisem bil vključen, zdaj pa sem začutil potrebo po delovanju v skupini in izobraževanju.«

NOVO MESTO — Likovna skupina »Vladimir Lamut«, ki bo poleg delovala kot skupina občinske Zveze kulturnih organizacij, je večja za nekaj članov. Eden od novincev je tudi 35-letni Boris Zajc, pri novomeških sindikatih uslužbeni pravnik iz Birčne vasi. V anketni list je vpisal, da se ukvarja s slikarstvom.

»Do zdaj me je najbolj pritegnila dolenska pokrajina s starimi hišami in zidanicami, ki jo upodabljam v akvarelu, včasih v temperi, često pa sežem tudi po svinčniku, tušu in olju,« pravi. Dela pač z materialom, ki ga ima pri roki, sicer pa je s slikarskimi potrebščinami težko. Naše trgovine so z njimi slabo založene, zato je treba kdaj pa kdaj stopiti čez mejo.

Čeprav delam že kar dolgo, se nimam za kdove kako večjega slikarja. Kot samouku mi še veliko manjka. Zavedam se, da o mnogih rečeh ne vem kaj dosti. Pa bi rad vedel in znal ustvariti tudi kaj boljšega, zahtevnejšega. Zato sem se vključil v novomeško likovno skupino in se takoj prijavi za začetno republiško izobraževalno likovno kolonijo, ki bo tudi letos v Novem mestu.«

Boris Zajc nima velikih slikarskih ambicij. Pravi, da ne slika zato, da bi postal umetnik. Ustvarja, ker pač mora, iz notranje potrebe. Veliko tudi razmišlja o umetnosti, tako da si je izoblikoval svoj odnos do nje. »Zame je umetnost nekaj, kar je navidezno zelo preprosto, a je to preprostost silno težko doseči,« preudarno pove.

Do zdaj še ni razstavljal. Sploh so njegove slike do zdaj videli le

Boris Zajc

prijatelji. Veliko svojih del jim je podaril, druge je obesil v stanovanju. A bržkone bo nekoč tudi zanj prišel tisti čas, ko bo moral s svojimi deli stopiti pred širšo javnost. Nekaj takega bo od njega zahtevalo že sodelovanje v likovni koloniji.

I. Z.

Lutkarji pod šotori in na odru

V nedeljo se je v Dolenjskih Toplicah končal prvi pionirski lutkarski tabor, na katerem je sodelovalo dvanajst lutkovnih skupin iz vse Slovenije — Predstavili so se tudi lutkarji iz novomeške OŠ Katja Rupena

DOLENJSKE TOPLICE — Ob koncu minulega tedna je tu tri dni potekal prvi pionirski lutkarski tabor, ki ga je v sodelovanju z domačim kulturnim društvom pripravila republiška ZKO. Udeležilo se ga je dvanajst pionirskih lutkovnih skupin iz osnovnih šol in celjskega pionirskega doma ali skupaj nad 120 mladih lutkarjev in osemnajst njihovih vodij oziroma mentorjev.

Program tabora je bil sestavljen iz dveh delov. Prvi je obsegal dejavnost lutkarjev v okviru taborjenja, udeleženci so namreč bivali pod šotori, drugi pa samo lutkovno delo. Vsaka od lutkovnih skupin je v topliškem kulturnem domu nastopila s svojo predstavo, o kateri je potem telkel pogovor.

Vipavski lutkarji so uprizorili Zupanov »Plašček za Barbaro«, lukovški »Sapramiško« Svetlane Makarovič, novomeški iz OŠ Katja Rupena »Zajčkovo hišico« Jane Milčinski, mladi Cerkljanci Ljubičev »Ukradeni noske«, mladi Ljubljanci iz OŠ Heroj Veljko Vlahovič pa »Mi smo slovenski pionirji« Jane Milčinski. Skupina iz Šmartnega pri Litiji je predstavila dve delci Rezijanskega, in sicer »Lisica, volk in petelin« ter

»Lisica pridigala kokošim«, lutkarji iz kranjske OŠ Bratstvo in enotnost pa Kovačičevega »Najmočnejšega fanta na svetu«. Mladi Škofjeločani so nastopili z Weinberger — Petrovičevim »Papagajem in sinico«, lutkarji iz Lucije — Portoroža z Jane Milčinski delom »Prišla bo pomlad«, skupina iz kranjske OŠ Lucijan Reljak pa je predstavila Frančka Rudolfa igrice »Vrabeček najde prijatelja«. Lutkarji iz celjskega pionirskega doma so prikazali Titelbachovo »Debelo repo«, mladi Horjulci pa »Hišo« Alenke Goljevšček. Na koncu so ponovno nastopili mladi Vipavci, tokrat z Rodari — Vidmarjevimi »Klobuki«.

Poleg že omenjenih pogovorov o predstavah je beseda tekla še o lutkovni tehniki, metodah dela v lutkovnih kroških in skupinah itd., čemur so prisluhnili zlasti mentorji. Pokazalo se je, da je tabor tudi za lutkarje zelo koristna oblika dela in izpopolnjevanja.

I. Z.

Bienale s svetovnim ugledom

Mednarodna grafična prireditelj v Ljubljani slavi 30-letnico — Odprta razstava 16. grafičnega bienala

LJUBLJANA — Mednarodni grafični bienale v Ljubljani Moderni galeriji praznuje letos 30-letnico. Do zdaj se je na njem predstavilo že nad 6.000 grafikov v vsega sveta. S šestnajsto razstavo, ki jo je minuli petek odprli v vseh prostorih Moderne galerije, bienale potrjuje, da je bila sicer drzna pobuda ljubljanskih grafikov pred tremi desetletji več kot upravičena. Ljubljana je namreč v tem času postala svetovno središče za grafično umetnost.

Na 16. bienalu sodeluje kar 536 grafičnih umetnikov iz 55 držav s približno 1300 grafičnimi listi, ki jih je moč videti na razstavi. 296 avtorjev se je odzvalo na osebna vabila mednarodno priznanih strokovnjakov, 240 razstavljalcev pa je jugoslovanska žirija izbrala iz med okoli 690 avtorjev, ki so se na bienale sami prijavi.

Tudi sodelujočim na letošnjem bienalu so podelili nagrade. Veliko častno nagrado je dobil Anglež Joe Tilson, veliko nagrado pa Američanka Susan Rotheburg. Med nagradenci so tudi jugoslovanski grafiki Klavdij Tutta, Edo Murtić in Jože Cuiha.

ZAKLJUČNI KONCERT

TREBNJE — Tukajšnja glasbena šola je minuli petek pripravila zaključni nastop svojih učencev v tem šolskem letu. Prireditelj je bila v trebnjskem kulturnem domu, na njej pa so se predstavili solisti na posameznih instrumentih in skupine, ki delujejo v okviru glasbene šole.

Več pevcev kot občinstva!

Ribniško-kočevska pevka revija bi vseka kor zaslužila večjo pozornost

RIBNICA — Na veliki pejski reviji, ki jo je minuli petek zvečer v tukajšnjem Domu JLA pripravila ZKO Ribnica, z njo pa so počastili evropsko leto glasbe oziroma 300-letnico rojstva treh velikih glasbenih — Bacha, Haendla in Scarlattija, so nastopili zbori iz ribniške in kočevske občine. To so bili: mladinski pevski zbor ribniške osnovne šole, kvartet Intes, mladinski zbor iz Sodražice, mešani pevski zbor Slemenca, mešani pevski zbor iz Dolenje vasi, nonet Vitra, oktet Doni iz Sodražice, mešani zbor Gallus iz Ribnice in mešani zbor kočevske Svobode, sodelovala pa je tudi godbala na pihala. Zbori so se na koncu zliili v enega in pod vodstvom prof. Bernarde Kogovšek zapeli »Pesem mladinskih delovnih brigad« in pesem »Prišla cvetoča, toplo je pomlad« v priredbi Radovana Gobca. Žal je tako pomembno prireditev spremljalo tako malo poslušalcev, da je bilo nastopajočih znatno več kot obiskovalcev v dvorani.

M. GLAVONJČ

Natečaj jih je zbližal

Nagrajenci Pionirjevega natečaja na obisku pri novomeških gradbenikih — Gradbeništvo zanima osnovnošolce in srednješolce

NOVO MESTO — Minuli teden so novomeški Pionir obiskali učenci osnovnih in srednjih šol, nagrajenci za dela, poslana na natečaj z naslovom »Moj odnos do gradbeništva«. Mladim, ki so tekmovali z likovnimi stvaritvami, fotografijami, skulpturami in literarnimi deli, je predsednik poslovnega odbora delovne organizacije Slavko Guštin opisal Pionirjev razvoj in dejavnost ter jim podelil priznanja in darilne bone za nabavo knjig.

Pionir se je namreč odločil, da spričo pomanjkanja kadra v gradbeništvu naveže prireditelje stike z mladimi. Akcija, med kakršne sodi tudi natečaj, je pokazala navdve zadovoljive rezultate. Mladim in njihovim mentorjem so prikazali tudi film o gradnji turističnih objektov ter jih »v živo« popeljali v svet gradbeništva.

V pogovoru z nagrajenci je bilo čutili, da mladi gledajo na delo v gradbeništvu precej drugače kot starejši, da jih zanima. Slavko Guštin je opozoril, da v gradbeništvu še vedno primanjkuje kadrov in to prav v času, ko na-

rašča število zaposlenih. Te kadre je Pionir prej dobival iz drugih republik, zdaj pa jih išče v domačem okolju.

To je bil prvi Pionirjev natečaj. Prispela dela bodo objavili v Pionirjevem glasilu, predstavili pa jih bodo prihodnje leto ob Pionirjevem dnevu, ko bo kolektiv slavil 40-letnico.

I. V.

IŽSEL PONATIS

»MARJETKE«

LJUBLJANA — Pri tukajšnji založbi Borec je izšel ponatis knjige »Marjetka ve, kaj je vojna« novomeške pisateljice Marjete Dajzman. Knjigo so izdali v novi opremi in z več ilustracijami, izšla pa je ob 40-letnici osvoboditve.

Barkovljani na terasi

Pevski zbor s Tržaškega bo pred restavracijo Rog v Dolenjskih Toplicah nastopil z zanimivim sporedom

DOLENJSKE TOPLICE — V soboto, 29. junija, bo tu zanimiv pevski koncert. Na terasi pred restavracijo Rog bo ob 20. uri nastopil 35-članski pevski zbor »Milan Pertot« iz Barkovlj pri Trstu. Prireditelj bo v okviru »Topliškega poletja 85«, nanjo pa vabijo tudi člani pevskih zborov iz novomeške občine.

Barkovljani bodo v Dolenjskih Toplicah izvedli program, ki obsega skladbe od Gallusovih do ponarodelih in narodnih. Mešani zbor vodi od ustanovitve v maju 1982 prizadevanje zborovodkinja Aleksandra Pertot.

● Barkovljanski zbor se je, čeprav še zelo mlad, lepo uveljavil tako med Slovenci na Tržaškem in Gorškem kot v Sloveniji. Gostoval je v Portorožu, sodeloval na veliki reviji »Primorska poje«, trikrat nastopil na pevskem taboru v Šentvidu pri Stični in posnel koncert v koprskem radiu.

Zbor so ustanovili prav tistega dne, ko so osnovno šolo v Barkovljah imenovali po slovenskem pisatelju in dramatik Franu Sal. Finžgarju. Vanj so se vključili predvsem mladi pevci in pevke. Začeli so zelo resno, tako da so že prvo leto nastopili na več javnih prireditvah.

kultura in izobraževanje

Preboj ne bo lahak

Na minulem kulturnem plenumu centralnega komiteja slovenskih komunistov je bilo čutili tako močno voljo po spremeni, tako gorečo željo po odkritosti in tako neizprosno zahtevo po odgovornosti, da kultura zdaj res lahko pričakuje boljših časov, še posebej pa njej bolj naklonjenih ravnanj.

Obetaven začetek sprememb je ponudil že sam plenum s tem, ko je skozi zavzete pogovore spet poiskal zavest o kulturi. Kajti kultura je, je bilo poudarjeno, in te resnice ni moč zanikati. Šele tedaj, ko se tega povsem zavedamo, si lahko osmislimo dejanja, odgovornejša delo, boljše medsebojne odnose, boljše bomo razumeli mlade, bili strpnješi, skrbeli za okolje in demokratični dialog nam ne bo tuj.

Preboj do boljšega ni lahak in o tem si nihče ne dela utvar. Tudi zato ne, ker je fronta pomankljivosti preširoka in pregloboka. Ker je mnogo tega, kar kulturo hromi in utesnjuje, to pa je vse od notranje neuklajenosti v kulturnih dejavnostih do nerazvite svobodne menjava dela in preizkušnje vrednotenja dela kulturnih delavcev oziroma ustvarjalcev, če omenimo samo to.

Na plenumu so dejali, da je kultura družbena energija in da se ta svojevrsna moč sprošča v raznih oblikah. Pomemben vidik tega sproščanja je tudi svoboda ustvarjanja. Ustvarjanje pa je lahko tudi drugačno, kot ga poznamo, a če je drugačno, še ne pomeni, da je tudi sovražno. Seveda pa je nujno tudi drugačnost soočiti s strokovnimi merili in kritičnimi pogledi.

Pomemben del plenuma bodo sklepi, stališča. Bržčas jih bo centralni komitej že kmalu objavil. Z njimi bodo dobili komunisti in partijske organizacije konkretne naloge, zadolžitve. Nikakor ne bi bilo prav, če bi s sklepi obremenili predvsem komuniste — kulturne delavce. Kulturni plenum je zadolžil vse komuniste in to ne glede na to, kje in kaj delajo. Ali pa bo treba tudi pri njih najprej začeti z zavestjo o kulturi?

I. ZORAN

NOVI PREDSEDNIK ZDLUJ JE JANEZ LENASSI

LJUBLJANA — Na dvodnevni skupščini Zveze društev likovnih umetnikov Jugoslavije, ki je ob koncu minulega tedna potekala v Cankarjevem domu, je bil za novega predsednika predsedstva te zveze izvoljen slovenski akademski slikar Janez Lenassi. Na skupščini so prevladovala vprašanja o socialnem položaju likovnih ustvarjalcev.

Mladinska poezija se predstavi

V rojstni hiši Otona Župančiča v Vinici odprli zbirko slovenskega mladinskega pesništva — Veliko možnosti za bogato kulturno življenje

VINICA — Pretekli teden so v zgornjih prostorih rojstne hiše Otona Župančiča v Vinici odprli zbirko slovenskega mladinskega pesništva. Zamisel o ustanovitvi tovrstne zbirke oz. muzeja, kakor so mislili v začetku, se je porodila že ob praznovanju pesnikove 100-letnice rojstva pred sedmimi leti. Danes je v zbirki predstavljenih nekaj sto knjig, ki so jih poklonile založbe, knjižnice in posamezniki, največ pa Mladinska knjiga, pokroviteljica zbirke.

VINICA BOGATEJŠA ZA ZBJIRKO — Zbirka mladinskega pesništva, ki so jo pretekli teden odprli v Župančičevi rojstni hiši, še ni popoln niti dokončen pregled dosežkov mladinskega pesništva, saj jo bo potrebno še dopoljevati z manjkajočimi mladinskimi pesniškimi deli kot tudi z bodočimi stvaritvami na tem področju. Vendar pa je z zbirko, izposojevališčem knjig in Župančičevim muzejem njegova rojstna hiša že postala pravi kulturni hram. (Foto: M. Bezek)

Po prvotni idejni zasnovi naj bi muzejska zbirka obsegala vsa dela, ki so jih slovenski pesniki napisali za otroke in mladino, ter bi predstavljala del bodočega slovenskega literarnega muzeja. Vendar pa je, tudi zaradi gospodarskih težav, obseg zbirke znatno skrčen in zajema le dela, izšla po drugi svetovni vojni. Pri črnomaljski kulturni skupnosti se zavedajo, da zbirka ne sme ostati mrtev arhiv knjig z mladinsko in otroško tematiko, ampak mora postati žarišče kulturnega življenja. Zato bodo ob tem, ko bodo zbirko dopolnjevali, pripravljali v Župančičevi rojstni hiši tudi vrsto razstav, literarnih večerov, srečanj s pesniki, razstavljena knjižna dela bodo namenjena raziskovalcem tovrstne literature. V Vinici načrtujejo tudi organiziranje teborov mladih pesnikov. Kot je povedal v otvoritvenem govoru predsednik občinske kulturne skupnosti Vlado Vardjan, je njihova želja, da bi v kraju pripravili Župančičeve dni.

Župančičeva rojstna hiša je z muzejem o njegovem življenju in delu, z izposojevališčem knjig in pred kratkim odprto zbirko postala pravi kulturni hram v tem delu Belc krajine, s tem pa se je enakovredno uvrstila med ostale spominske hiše naših pomembnih književnikov. Mnogo je tistih, ki so z zbirko pesništva pripomogli k temu, med njimi republiška in občinska kulturna skupnost, založba Mladinska knjiga ter umetnostna zgodovinarica Tatjana Pregl in arhitektka Višnja Kovačič, ki sta v pripravo zbirke vložili veliko truda in znanja.

V kulturnem programu ob otvoritvi so sodelovali učenci osnovne, srednje in glasbene šole iz Črnomlja in viniške osnovne šole.

M. BEZEK

Filmski četrtki za mladino

NOVO MESTO — Tukajšnja Zveza kulturnih organizacij je pripravila zanimiv spored filmov za mladino med počitnicami. Izbrane mladinske filme domače in tuje proizvodnje bodo v Domu kulture predvajali julija in avgusta vsak četrtek ob 11. uri.

11. julija bo na sporedu slovenski mladinski film »Sreča na vrvi«, 18. julija ameriški akcijski film »Aerodrom 80 Concorde«, 25. julija pa slovenski lutkovni film »Zvezdica zaspanka«.

Avgusta bodo na sporedu: 1. avgusta domači dokumentarec »Poslednja oaza«, 8. avgusta ameriška barvna risanka »Heidi«, 15. avgusta barvna komedija »Pot okoli sveta«, 22. avgusta ameriške barvne risanke o Tomu in Jerryju, 19. avgusta pa ameriške barvne risanke o zajčku Larifariju.

Filmskega gledališča, ki je bilo ob četrtkih, poleti ne bo.

Zmanjššan zaostanek?

S seje skupščine sevniske izobraževalne skupnosti

SEVNICA — Dvoje vprašanj je predvsem dvigalo temperaturo na seji skupščine izobraževalne skupnosti 19. junija, ob sprejemanju letošnjega finančnega načrta skupnosti in meril za menjavo dela: nizki osebni dohodki učiteljev in denar za dokončno usposobitev nove tolovadnice v Krmelju.

Olja na nezadovoljstvo šolnikov je priložilo poročilo v Prosvetnem delavcu pod naslovom »Niti prošnja niti izsiljevanje« s pogovora pri predsedstvu CK ZKS konec maja. V teh vrsticah je dobesedno zapisano, da se v sevniski občini sprenevdajo okrog osebnih dohodkov učiteljev.

Jezo šolnikov so skušali pomiriti z nekaterimi pojasnili. S težavo jim bodo namreč skušali prejme le popraviti. Med družbenimi dejavnostmi so namreč prav izobraževalni skupnosti dovolili za 20 odst. večjo rast. Poučarjeno je bilo, da jim je letos priznana že 10 odst. višja startna osnova, kar naj bi pomenilo skupno 30-odst. rast OD. Letošnja rast osebnih dohodkov šolnikov naj bi značala do naslednje valorizacije 77 odst. Niti s tem povečanjem verjetno ne bodo ujeli dru-

gih, saj se v sevniski občini še sedaj otepa nizka startna osnova iz leta 1979. Učitelji so navajali povsem določne primere, kako se jim večji napor in uspehi ne poznajo v žepu, raje obratno, še zmanjšujejo tisto, kar je v že tako skromni skledi.

Delegati iz Krmelja so bili preglašovani pri pobudi, da bi dobili več denarja kot ostali za dokončno usposobitev nove krmeljske tolovadnice. Tako ta objekt kot novi bazen v Sevnici (slednji je že odprt) sta lepi pridobitvi. Sevničani so se pred časom odpovedali gradnji večnamenske dvorane. Krmeljčani so vztrajali pri manjšem načrtu. To je sedaj tolovadnica, za kar plačujejo tudi samoprispevek. Krmeljske delegate so skušali pomiriti s tem, da bodo za tolovadnico, ko bo nared, dobili priznana amortizacijo.

● Razveseljivo je, da posebno največja kolektiva — Lisca in Jutranjka — podpirata akcijo za devizno soudeležbo pri nakupu računalnikov commodore za vse šole v občini. Denar za usposabljanje učiteljev za vodenje računalniškega pouka bo pomagala zagotoviti med drugimi tudi občinska raziskovalna skupnost.

Dogovorjeno je bilo, da bodo stališča o merilih za menjavo dela usklajali v novi skupnosti osnovnih šol. Žal sta se gradivi za sejo skupščine in stališča s skupnosti šol križala. Nekaj pripomb je zato prišlo na sejo skupščine. Težko je pač deliti po se tako natančnih kriterijih, če manjka denarja.

A. ŽELEZNIK

NA ZLETU LETOS BOJANČANI

BOJANCI — Folklorna skupina iz Bojanec pri Vinici bo v nedeljo, 30. junija, gostovala v Gospiju, kjer bo srečanje izvornih folklornih skupin, ki delujejo na zletnem območju Bratstvo in enotnost. Bojančani, edini predstavniki črnomaljske občine, bodo nastopili s plesi, ki so jih prinesli s seboj iz svoje domovine ob Bojani.

Zakaj je tako?

Kje je srčna kultura, plemenitost, usmiljenost, človečnost mladih?

Bilo je jutro kot vsako. Na peronu stojijo vse generacije, stara ženica, mlada mamica s hčerka-ma, ki ju vozi v mesto v vrtece, skupina šolarjev, delavci. Končno pripelje vlak. Z njim pride nejevolja. Spet se bomo drenjali in drug drugemu stopali po nogah. Sedeži so že zdavnaj zasedeni. Ljudje stojijo že od Črnomlja naprej. Najmanj polovica potnikov na sedežih so mladi šolarji. Nikomur se na misel ne pride, da bi malo pogledal okrog sebe, kaj šele, da bi odstopil sedež stari, onemogli ženi, bolnemu, materi z otrokom, nosečnici. Vsak dan znova se dogaja isto. Če si pridobim sedež, ga sama odstopim, mladi pa niti trznejo ne.

Sodim v generacijo, ki odhaja v pokoji, ki jeerala ledino, si pridobila strokovno znanje ob delu, s tečaji, izpiti in vsemi mogočnimi preizkusi, ki je imela tri mesece porodniškega dopusta, nič prostih sobot. Toda lepega vedenja in humanosti so nas naučili že doma pa v šoli in pri verouku. Učili so nas, da moramo biti dobri z bolnimi, jim pomagati, da moramo odstopiti sedež bolnemu in staremu. Tako sem tudi jaz učila svoje hčere. Vesela sem, da tako tudi ravnajo. Nasploh pa je humanost, usmiljenost vse manj. Razumem skrb mladih, ki jim ne kaže lepo, razumem kakšen spodsrljaj, trmo, svojeglavost, ne razumem pa, da pozabljajo na najosnovnejša čustva, ki nas delajo ljudi, na človečnost, plemenitost, usmiljenje.

Podobne pripombe sem brala v več časopisih. Naša žena obravnava to temo v zadnjih številki pod naslovom Kje ste, ljudje? Isto sprauje D. Marjetič v reviji Svijet. Poraja se žalosten zaključek. Mislim, da ne bi smeli pozabljati na lepo vedenje, srčno kulturo, sočutje in usmiljenje. Tako bi morali vzgajati že najmlajše doma in v vrtecu pa potem v šoli. Le tako bo naš otrok, ko odraste, postal človek, ne pa vase zagledan karierist brez poslušanja vse okoli sebe, kar se ne tiče izključno njega.

MATI

Kaj pa kolesarji?

Ob ponovni zapori Glavnega trga v Novem mestu

Tudi letos bo novomeški Glavni trg v turistični sezoni od 28. junija do 22. septembra ob koncu tedna zaprt za ves promet. Glavni namen tega ukrepa naj bi bil »ponuditi domačinom in turistom svojevrstno kulturno ponudbo brez motečega ropotanja motorjev in brez zadržljivih izpušnih plinov«, ste pisali pred tednom. Logično bi torej bilo, da bo dovoljen promet kolesarjem. To seveda ni res. Ravno ko se borimo za večjo varnost kolesarjev na naših cestah, se iznikamo enkratni možnosti. V času, ko na Glavnem trgu ne bo avtomobilskega prometa, bi se kolesarji lahko brezkrbno vozili. Tako ali tako smo le na papirju enakovredni ostalim udeležencem v prometu. V praksi smo vse prevečkrat odrinjeni na rob ceste, kjer je normalna vožnja skoraj nemogoča. Ko si poskušamo izboriti svoj prostor na cesti (kolesarjem je po zakonu namenjen 1 meter širok pas ob roba ceste), mnogokrat prihaja do hude krvi, do hupanja in nesramnega oviranja kolesarjeve vožnje, kar je za le-tega lahko zelo nevarno. To je problem kulture voznika. Če smo Novomeščani dobili organizacijo BAKOPA, bi lahko še enkrat pokazali svojo visoko kolesarsko zavest in Glavni trg ter Škrabčovo ulico zaprli za vsa motorna vozila in vozila na motorni pogon, kolesarjem pa dovolili vožnjo v obe smeri.

ZA NAGRADO NA KOPANJE

Vse leto smo vestno obiskovale pevske vaje. Za nagrado smo se v petek, 7. junija, odpeljale v Smarješke Toplice na kopanje. Vodila nas je naša zborovodkinja Slavka Kukman. Voda v odprtem bazenu je bila prijetno topla, pa tudi vreme je bilo sončno.

BRANKA PESKAR
MIHAELA VERBIČ, 6. a
OŠ Trebnje

UDELEŽENCI ZLETA VABLJENI!

CELJE — 4. julija bo v Celju velika slovesnost v počastitev 50. obletnice znanega Zleta svobode, ki je bil 1935 v Celju. V okviru slovesnosti bo tudi podelitev spominskih priznanj vsem preživelim udeležencem tega zleta. Ker ZKO Slovenije in občinske ZKO nimajo točnih podatkov, prosijo vse preživele udeležence, naj čimprej sporočijo svoje podatke občinskim zvezam kulturnih organizacij.

Kje je ostal vplačani denar?

Podjetje za PTT promet ne vrne akontacije

Pred novim letom se mi je nasmehnila sreča. Prejel sem pogodbo in sporazum za napeljavo telefonskega priključka, ki sem ju seveda podpisal. Toda takoj bi moral plačati 15.000 in 28.000 dinarjev. Prošnjo za obročno odplačilo je poštni uslužbenec energično zavrnil. Najprej sem plačal 15.000 dinarjev, preostalega zneska pa potem ne, ker ni bilo denarja, tako da pogodbe nisem mogel spoštovati. Potem sem dolgo čakal, da mi bodo vrnili že plačano akontacijo, a zaman. Na moje pisanje, da zaenkrat pač ne morem plačati preostale obveznosti, sem kmalu dobil odgovor, da moram vrniti pogodbo in sporazum. Čeprav to ni v skladu z normalnim poslovanjem, sem jim 20. maja oba dokumenta po fotokopiranju in odnesel. Sprejela ju je tovarišica, ki se je medtem živahno pogovarjala s kolegico o družinskih staveh. Vprašal

ZAKLJUČEK MALE ŠOLE

ČRNO MELJ — V četrtek, 13. junija, so tovarišice v enoti Loka črnomaljskega VVZ ob zaključku male šole pripravile tako prijeten program, da ga starši, predvsem pa malčki, Medvedki in mlajši Metuljčki ne bodo zlepa pozabili. Vse so razvile tekmovalne igrice, potem so se otroci v igralnici sladkali z dobrotami, starši pa so si ogledali zanimivo razstavo izdelkov in risb varovancev enote Loka ter lutke in igrače, ki so jih naredile delavke vrta. Privedite je bila zaključena pozno popoldne. Tovarišicam v enoti Loka se najlepše zahvaljujemo, da so našim otrokom vsa ta leta nudile tako varno zavetje in želimo, da bi tudi v bodoče ostale prijazne in prizadevne kot doslej.

STARŠI

MLADI DOPIŠNIK

PODELITEV BRALNIH ZNAČK

Tudi letos smo na naši šoli tekmovali za Kajuhovo bralno značko. Ob podelitvi nas je obiskal glavni urednik Pionirja Igor Longyka. Najprej nam je pripovedoval o svojem delu pri Pionirju, potem pa je razdelil bralne značke in priznanja. Najbolj veselji smo bili njegovega povabila, naj se udeležimo raziskovalnega tabora domače obrti v Slovenskih Konjicah.

LIDIJA KOSTEVC,
CVETKA OGOREVC, 7.r
OŠ Globoko

S PESNIKOM

Na dan šole smo imeli kulturni dan. V šolo smo povabili pesnike, pisatelje, likovne umetnike in druge ustvarjalce. Učenci smo se po želji razdelili v skupine. V naši je bil Ivan Zoran, ki ga marsikdo pozna kot novinarja, mi pa smo ga spoznali še kot pesnika. Za začetek smo učenci pripravili recital. Pesmi smo izbrali iz knjige Pesmi dolenske dežele, ki nam jo je potem naš gost podrobneje predstavil. Nato smo še sami poskušali sestavljati pesmice, ki smo jih potem pregledali s tovaršem Zoranom.

VESNA OBRADOVIČ
OŠ Dolenske Toplice

PRI NOVINARJIH

V četrtek, 13. junija, je bila na naši šoli zbiralna akcija starega papirja. Bila je uspešna. Najboljše se je odrežal 3.b razred, ki je zbral 605 kilogramov papirja. Istega dne smo člani novinarskega krožka obiskali uredništvo Dolenjskega lista. Urednik nam je opisal pomen časopisa pa njegovo nastajanje vse do tiskanja. Bili smo zadovoljni.

JOŽICA GODINA
OŠ 12. SNOUB
Novo mesto

MLADI ATLETI TEKMOVALI

V Velikem Gabru je bilo atletske tekmovalje mlajših pionirjev trebanjske občine. Tekmovali so v teku na 60, 300 in 600 metrov, v metu krogle, v skoku v daljino in višino. Učenci naše šole smo se uvrstili bolj slabo, saj smo bili v skupnem seštevku zadnji. Zelo dobro pa se je odrežalo nekaj posameznikov. Tonči Kurent si je pridelal zlato medaljo, Janez Kotar pa bronasto. Jaz sem bil v teku na 300 metrov četrti. Upam, da bomo drugo leto boljši.

JANKO ZIHERL, 6.r
OŠ dr. P. Lunačka
Šentrupert

VRSTA ŠOLSКИH GLASIL

Pred koncem šolskega leta so na mnogih osnovnih šolah učenci pripravili in izdali še zadnje glasilo v tem šolskem letu. Glasilo, polno informacij o dogajanju v šoli in kraju, smo prejeli tudi mi s šentjernejske osnovne šole — imenuje se Naša pot — pa glasilo Mi mladi šolarjev iz Loškega potoka. Preproste besede učencev osnovne šole iz Šentruperta, iz naših logov učencev osnovne šole iz Bršljina, najbolj zajetno branje pa so pripravili v osnovni šoli Žužemberk v glasilu Z bregov Krke. Mladim velja vsa pohvala za ustvarjalnost.

SLOVENSKI ZBOR IZ GOETEBORGA

DOLENJSKE TOPLICE — Na terasi tukajšnjega gostišča Rog je v ponedeljek zvečer nastopil mešani slovenski pevski zbor »Dr. France Prešeren« iz Goeteborga na Švedskem. Sodeloval je tudi mešani zbor KUD Krke, tovarne zdravil iz Novega mesta. Zbora sodelujeta in se obiskujeta, oba sta dan pred topliškim nastopom pela tudi na šentviškem pevskem taboru.

Prodali so mi pokvarjen stroj

Pralni stroj sem kupila že januarja letos, a še vedno perem na roke

21. januarja letos sva z možem kupila v kočevski Nami nujno potreben pralni stroj Obodin. Žal pa na ta stroj do danes sploh še nismo prali, ker so ga nam prodali že pokvarjenega. Serviser iz Obodina je bil pri nas 3-krat, a stroja ni popravil.

direktorjeve vednosti ne sme vzeti razlike, lahko pa odpelje stroj Gorenje. Stroj smo pripeljali domov. Mož je šel na delo. Čez dve uri sta prišla dva miličnika, češ da moramo stroj vrniti, na kar pa nisem pristala. Rekla sta, naj se mož po službi oglasi na postaji milice, kar je tudi storil.

Potem sta prišla miličnika k nam z možem in hotela odpeljati stroj. Jaz nisem dovolila. Postavila sem se pred stroj in dejala, da ga ne dam, dokler se zadeva pošteno ne reši. Miličnika sta odšla po pomoč in pripeljala še dva miličnika in šoferja Name. Dva miličnika sta me potem na silo odpeljaval

drugo sobo našega stanovanja, ostala dva skupaj s šoferjem Name pa sta nagložila pralni stroj Gorenje in ga so odpeljali. Zaradi posega miličnikov sem bila poškodovana, o čemer je dokaz zdravniško spridevalo. Pralnega stroja pa še vedno nimamo. Upam, da bodo pristojni ukrepali tako, da ga bom dobila. Za pisanje v časopis sem se odločila zato, ker vsa ostala moja prizadevanja (bila sem tudi že pri občinskih inšpekcijskih službah) doslej niso pomagala.

SLOBODANKA HASANOVIČ
Kolodvorska 1
KOČEVJE

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 28. VI.
17.35 — 0.10 TELETEKST
17.50 POROČILA
17.55 NAŠ PRIJATELJ TITO, nadaljevanje
18.10 GRIZLI ADAMS, ameriška nanizanka
18.40 ŽELELI STE — POGLEJTE
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 ČLOVEKOVI MOŽGANI: Strah, 6. del angleške dok. serije
20.55 NE PREŽRITE

21.10 GANGSTERSKA KRONIKA, 1. del ameriške nadaljevanke

Glavni junaki nadaljevanke so trije znani ameriški gangsterji: Luciano, Laker in Siegel, dogajanje napete in razburljive serije pa se začneja v New Yorku 1907, ko so kasnejši vrhovi ameriškega podzemlja še otroci. V dvajsetih letih, v času prohibicije, pa postanejo trgovci s prepovedanimi alkoholnimi pijačami. V posameznih epizodah se pojavljajo tudi starši, žene, otroci, prijatelji in številni sodelavci vodij ameriškega podzemlja. V središču pozornosti so njihovi sumljivi in umazani posli, naročeni umori, maševanja, likvidacije.

22.45 DNEVNIK
22.55 ŽEPAR, francoski film (ČB)

DRUGI PROGRAM
16.30 Test — 16.45 Rokomet (m) Jugoslavija : Švica — 18,15 Otroška serija — 18,45 S plesnim orkestrom RTV Novi Sad — 19,30 Dnevnik — 20,00 Oko glasbe — 20,45 Poročila — 20,50 Porota — 21,55 Ana in vampir (poljski film)

TV ZAGREB
17.50 Video strani — 18.00 Poročila — 18.05 TV kolekar — 18.15 Otroška serija — 18.45 S plesnim orkestrom RTV Novi Sad — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kraj srečanja se ne sme spreminiti (sovjetska nadaljevanke) — 21.00 Večer s Terezo Kesovijo — 21.45 Dnevnik — 22.00 Kultura srca

SOBOTA, 29. VI.
13.20 — 23.20 TELETEKST
13.35 POROČILA
13.40 ROŽA ŠKRLATKA PA SIN ORLIČ, lutkovna oddaja
13.55 NAŠ PRIJATELJ TITO, nadaljevanje
14.10 POLETAVČEK, nanizanka
14.40 ČLOVEKOVI MOŽGANI: Vidjenje, ponovitev 5. dela angleške dokumentarne serije
15.30 RETROSPEKTIVA FILMOV FRANCETA ŠTIGLICA: PRAZNOVANJE POMLADI, slovenski film
17.00 ROKOMET (M) JUGOSLAVIJA — ŠPANIJA

18.20 MITI IN LEGENDE — Antični miti: OJDIP, nanizanka
18.40 BOJ ZA OBSTANEK: Voda izpod zemlje, angleška dok. serija
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 PRAKSA ZAŽELENA, A NE OBVEZNA, angleški film
21.15 ZRCALO TEDNA
21.40 GOSTILNA KOŠNIKA
23.15 POROČILA

DRUGI PROGRAM
15.00 Test — 15.15 Za velikim zidom (argentinski film) — 16.45 Po Titovi

poti revolucije — 17.45 Skopec gre v mesto (ameriški risani film) — 19.00 Slovenska ljudska glasbila in godci: Beltiška banda — 19.30 Dnevnik — 20.00 Galerija opernih značajev: Muhaste neveste — 20.30 Dokumentarna oddaja — 21.15 Poročila — 21.25 Športna sobota — 21.50 Opermannovi (zadnji del nemške nadaljevanke) — 22.50 Poezija TV ZAGREB
15.45 7 TV dni — 16.15 Domači ansambli: Ansambel Franca Korbarja — 16.45 Poročila — 16.50 TV kolekar — 17.00 Rokomet Jugoslavija: Španija — 18.30 Prirčno vaši (dokumentarna oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Igrani film — 21.45 Dnevnik — 22.00 Od našega dopisnika iz Havane

NEDELJA, 30. VI.
8.35 — 12.35 in 14.20 — 22.40 TELETEKST
8.50 POROČILA
8.55 ŽIV ŽAV: Risanke, Tom Sawyer
9.55 GRIZLI ADAMS, ponovitev ameriške nanizanke
11.05 SREČANJE S TONČKO MAROLTOVO
10.20 LAMPIJON IN LEPA MARIJA, 4. del brazilske nadaljevanke
11.40 625, pregled tedenskega sporeda
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 POROČILA
14.35 PRISLUHNI MOŠTINI, oddaja za slušno prizadete
15.20 KAM GREDO DIVJE SVINJE, zadnji del nadaljevanke
16.20 POROČILA
16.25 VIDEO GODBA, ponovitev zabavnoglasbene oddaje

17.25 ČUDOVITA STRAST, ameriški film
Glavni junak, ki ga igra znani Rock Hudson, živi lahkoživo življenje iz dneva v dan, glavna strast mu je, poleg ženske, doseganje novih hitrostnih rekordov. Toda vse se spremeni, ko posredno zakrivi neznanke dve nesreči: vdovstvo in oslepitev. Korenito spremeni svoje življenje, preda se dobri delom, o katerih pa molči. To je čudovita strast.

19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 SOMRAK, 2. del nadaljevanke TV Sarajevo
21.00 REPORTAŽA Z NOGOMETNE TEKME SARAJEVO : CZ

DRUGI PROGRAM
15.00 Test — 15.15 Za velikim zidom (argentinski film) — 16.45 Po Titovi

PONEDELJEK, 1. VII.
17.40 — 22.35 TELETEKST
17.55 POROČILA
18.00 POLETAVČEK, nanizanka
18.30 CIBIBAN PLAVA, 1. del
18.45 VAM, oddaja za mlade
19.20 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 LYTONOVA KRONIKA, 6. del angleške nanizanke
21.00 AKTUALNO

21.40 VSKOK, baletna oddaja češko-slovaške TV
22.20 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM
17.30 Beograjski TV program — 19.00 Telesport — 19.30 Dnevnik — 20.00 Raziskovanja — 20.55 Zabavnoglasbene oddaje — 21.40 Dinastija — 22.35 Stereovizija (glasbena oddaja)

TOREK, 2. VII.
17.35 — 22.35 TELETEKST
17.50 POROČILA
17.55 PRIMORSKA POJE 85, 1. oddaja
18.25 MITI IN LEGENDE — Antični miti: NARCIS, SIZIF IN KRALJ MIDAS, nanizanka
18.40 TV GALERIJA: DUBROVNIK, oddaja TV Zagreb
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.05 SLED, drama TV Sarajevo
Drama pripoveduje o dogodku iz druge svetovne vojne. Na klopi nemškega tovornjaka se med mnogimi vključenimi peljeta tudi Matroz in Irfan. Po srečnem naključju pobegeta s tovornjaka, a ker sta priklenjena na isto verigo, morata bežati skupaj. Njuni pogledi na svet so različni: eden je illegalec, drugi pa tihotapec in prekupevalec, toda v teh razmerah si oba želita isto — uiti zasledovalcem.

21.00 INTEGRALI
22.20 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM
16.45 Rokomet (m) za lovoriko Jugoslavije, polfinale — 18.15 Otorška dokumentarna oddaja — 18.45 Thommy s pop show extra — 19.30 Dnevnik — 20.00 Narodna glasba — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Poročila — 20.55 Po poteh svobode — 21.40 Čas knjige — 22.10 Marin Držić in njegova doba (zadnji del dokumentarne serije)

SREDA, 3. VII.
17.40 — 23.15 TELETEKST
17.55 POROČILA
18.00 N. Simončič: ČMRLJ IZ KOLORADA, 1. del predstave Lutkovnega gledališča Ljubljana
18.15 Reisner: SAJ SI VENDAR PUNCA, 1. del predstave SNG MARIBOR
18.45 ŽELELI STE — POGLEJTE, poučno zabavna oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 ČASI KOT SO BILI, dokumentarna oddaja o Francetu Štiglicu
S slovenskim filmom je neločljivo povezana osebnost Franceta Štiglica, barda slovenskega filma. V oddaji Štiglic pripoveduje o času, ki ga je

preživel s filmom, o marsičem, kar je slovensko filmsko barko zibalo in na srečo nikoli potopilo.
20.35 Film tedna: BALADA O TROBENTI IN OBLAKU, slovenski film (ČB)
Po filmih Dolina miru, v katerem se otroštvo sooča z nedoumljivimi krutostmi vojne, po Devetem krogu, v katerem se preraga upanja polno mladostništvo, je France Štiglic s filmom Balada o trobenti in oblaku zaokrožil svoje umetniško pretresenje ob spominjanju na grozovitosti vojnega časa. Za osnovo filma je vzel literarno delo Cirila Kosmača, intimno pripoved o kmetu Tennikarju in njegovi moralni dilemi ob zanj in za njegovo družino usodni odločitvi o rešitvi v jami v snegu skritih partizanskih ranjencev. Če bo rešil ranjence — in to lahko stori le on, saj njegov sin za

kaj takega ni sposoben, hčerini snubač pa je sumljiv — tvega posledice zase in za družino, če pa nič ne naredi, bo soodgovoren za smrt nemočnih partizanov. Svoje dileme ne more zaupati nikomur, kot družinski poglavar mora odločiti sam in že vnaprej prevzeti breme in odgovornost zase.
21.55 DNEVNIK
22.15 SPLIT: VSTAJA IN MORJE, posnetek privedite

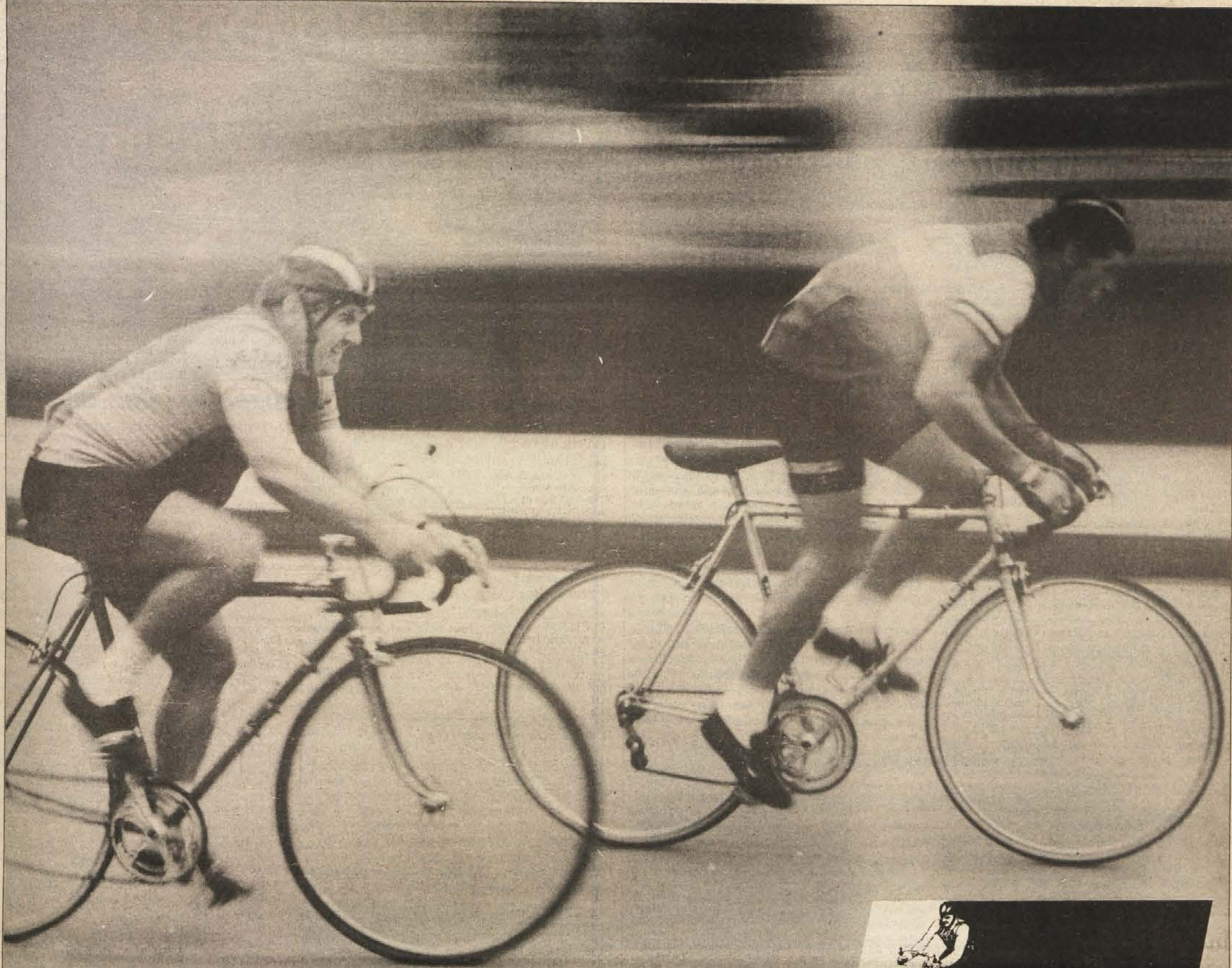
ČETRTEK, 4. VII.
8.25 — 13.05 in 15.05 — 22.35 TELETEKST
8.40 POROČILA
8.45 F. Bevč: ČRNI BRATJE, mladinska oddaja
9.25 REPUBLIŠKA REVIIJA MPZ ZAGORJE 84 — narodne pesmi
9.55 SEDMA VŽIGALICA, avstralski risani film

10.55 Igman: XV. TRADICIONALNO SREČANJE REZERVNIH VOJŠKIH STAREŠIN »BRATSTVO IN ENOTNOST 85«, prenos
13.00 POROČILA
15.20 MLADI MLADIM — R. Strauss: KONCERT ZA OBOO IN ORKESTER
15.55 PRIŠEL JE PEVEC SLOVENSKE DEŽELE, slovenske partizanske pesmi
16.15 TONE SELIŠKAR — PORTRET PISATELJA

16.30 POROČILA
16.35 M. Vučetič: RDEČA BARAKA, dokumentarna drama TV Beograd

18.00 POT K SVOBODI, dokumentarna oddaja
Malokdo ve, da so pred 40 leti partizani pomagali pobegeti 87 zavezniškim vojakom iz delovnega taborišča pri Mariboru. Med popravljanjem željezniške proge so sercerjevci avgusta 1944 napadli nemške stražarje, osvobodili vojake, Angleže, Avstralce in Novozelance, pa odpeljali na Pohorje. Po desetdnevnem druženju so prišli v Belo krajino, od kjer so jih z letali odpeljali v Bari. Ponovno srečanje vodje taborišča Ralpa Churchica in Lesa Lawsa s partizani je bil povod za filmsko upodobitev najzanimivejšega, kar se je med tem največjim uspehim pobegetom v drugi svetovni vojni zgodilo.
19.15 RISANKA

DRUGI PROGRAM
16.45 Rokomet za lovoriko Jugoslavije, finale — 18.15 Legende sveta — 19.00 Mednarodni atletski miting v Beogradu — 20.30 »Zestoke pričee« (dokumentarna serija) — 21.15 Vstaja in morje (festival rodoljubne pesmi v Splitu) — 22.15 Poročila

BAKOP

Balkansko kolesarsko prvenstvo
Championnat balkanique de cyclisme
Črnomelj, Metlika, Novo mesto 4. - 7. VII. 1985

Največja športna prireditelja na dolenjskem

V sredo nekaj po 18. uri se bo s svečano prireditvijo na novomeškem Glavnem trgu uradno pričelo 18. balkansko prvenstvo v kolesarjenju, doslej največja športna prireditelja na Dolenjskem. Šport, ki je tako rekoč čez noč osvojil Dolenjsko, saj pred kakimi desetimi ali več leti o vrhunskem kolesarjenju v tem delu Slovenije ni bilo ne duha ne sluha, postaja te dni del življenjskega utripa Dolenjske. Bližnje balkansko prvenstvo je čutili domala na vsakem koraku, še posebej, ker sta v Novem mestu že nekaj časa na pripravah reprezentanci Grčije in Jugoslavije, v začetku prihodnjega tedna pa se jima bodo pridružili še kolesarji iz Bolgarije, Romunije in Turčije.

Novo mesto, Metlika in Črnomelj bodo s štirikdnevno prireditvijo popisali ne tako nepomemben list v kronologiji razvoja kolesarstva na Balkanu. Kajti prav ta je v zadnjih letih predvsem po zaslugi izrednih Bolgarov, čeprav tudi deleža ostalih ne gre zanemariti, posegel v sam vrh svetovnega amaterskega kolesarstva. Nobenega dvoma ni, da se bomo o tem lahko prepričali že prihodnji teden na obeh mladinskih dirkah v Bell krajini in na prejšnjega stoletja pa do danes moč najti v podatku, da bi Karl Drais, legendarni gozdar iz Karlsruhe, s svojim kolesom, ki ga štejejo za predhodnika današnjih koles, potreboval za 9

krogov članske dirke na progi med Novim mestom, Otočcem, Ratežem in Slatnikom, dolge natanko 162 kilometrov, celih dvanajst ur ali celo več. Najboljši kolesarji Balkana, med katerimi se bosta kosala tudi Novomeščana Sandi Papež in Jože Smole, pa naj bi po izračunih organizatorjev s to progo opravili v pičlih štirih urah.

Marsikdo se je lanskega oktobra, ko je Kolesarska zveza Jugoslavije zaupala izvedbo balkanskega prvenstva novomeškemu in metliškemu kolesarskemu društvu, čudil tej odločitvi. Kdor pa je bolje sledil razvoju dolenjskega kolesarstva, je ta sklep sprejel kot bolj ali manj logično nadaljevanje nekajletnega trdega, predvsem pa načrtnega in uspešnega dela.

Spomnimo se samo leta 1972, ko je Novo mesto premoglo vsega deset koles z dirkalnimi krmili, a vendarle je prav tega leta ob teh nekaj koles in zraslo kolesarsko društvo. Brane Raličan, Jože Majes, Anton Križan, Janez Kump in še nekaj zagnancev je vsega tri leta zatem nazdravilo prvemu uspehu, naslovu državnih prvakov v turističnem razredu. O novomeškem kolesarstvu se je takrat prvič pričelo govoriti brez posmeha na licu. Še zadnji nejeverneži pa so bili pritisnjeni ob zid leta 1978, ko je Novo mesto dobilo mladinske državne prvake. Zares imenitna generacija na čelu z Zrimškom,

Turkom, bratoma Mijajlovičema in Antončičem je obetala veliko, a je žal pri tem tudi ostalo. Kolesarstvo takrat še ni bilo šport, ki bi imeli za seboj tistih nekaj vplivnežev, ki odločajo o denarju.

Po dvoletnem mrtvilu je pomagala sreča. Zagnanost in trma za delo sta ostali, srečnemu naključju, ki je odločilno pomagalo razvoju dolenjskega kolesarstva, pa je bilo ime Sandi Papež. S svojimi zmagami, uspehi in predvsem skromnostjo je potegnil za seboj plaz, ki ga danes ni več moč ustaviti. Društvo se je dokončno postavilo na noge, sistematsko delo je vsako leto vrglo na površje kakšno novo ime. Brata Papeža, Smoleta, Bojanca, Novaka, Robiča, Glivarja pa tudi mladince Božiča, Kruljca, Pavliča in druge pozna danes domala že vsak ljubitelj kolesarskega športa v Jugoslaviji. Kajti novomeški kolesarji so si lani priborili naslove članskih in mladinskih državnih prvakov, ob tem pa imajo zanesljivo tudi najobetavnejšo pionirsko vrsto. Seveda ne gre, da ne bi primerne, deleža zaslug za takšno popularnost kolesarskega športa na Dolenjskem ne pripisali tudi lani ustanovljenemu kolesarskemu društvu v Metliki. Sodelovanje med obema društvoma je zgledno, brez priokusa nevoščljivosti, zavisti in nagajanj, ki so v drugih športih na Dolenjskem tako domač in vsakdanji pojav.

Že vse to je dovolj, da upraviči odločitev o organizaciji balkanskega prvenstva prav v

Novem mestu in Metliki. Ne smemo pa seveda odmisliiti ogromne usluge, ki jo bo ta prireditelja naredila nadaljnjemu razvoju in popularnosti kolesarskega športa na Dolenjskem. To pa je bilo ob dejstvu, da se Dolenjska s kakšno večjo športno predstavitevijo Jugoslaviji in navzven ne more pohvaliti, tudi poglavitno vodilo in plačilo organizatorjem letošnjega Bakopa, prvenstva, ki bo imelo po štirih tekmovalnih dneh tudi svoje nadaljevanje.

B. BUDJA

27. 6. '85

11 PRILOGA

BODO ČEVLJE KRPALI V BANKAH?

Vsakoletna srečanja zdomcev in predstavnikov občinskih oblasti v domovini so polna obetov in bleščečih možnosti za naše ljudi, ki sprašujejo, kaj in kako bi bilo, če bi se z nekaj privarčevalnimi markami, franki ali šilinki za vedno vrnili rodne kraje. Kako ljubezniva, širokogrudna in polna možnosti je domovina, nekateri v imenu nas vseh razpolago tudi na drugih krajih in ob drugih priložnostih. Nedvomno je res, da so se številni naši začasnji delavci v tujini lepo uveljavili tudi po vrnitvi v stari kraj, precej pa je, žal, tudi takšnih, ki menijo, da so se nekako lahko verovatno zaleteli. To velja predvsem za zdomce, ki so menili, da je njihova ponovna priložnost doma storitvena obrtna dejavnost, zaradi katere vsi zganjamo deficitarni vir in krik. Pa poglejmo, kaj se v resnici dogaja z zdomcem, ki se je odločil, da bo odprl storitveno obrtno delavnico.

Za začetek potrebuje okoli 100.000 mark. Toliko namreč stane nekoliko sodobneje opremljena delavnica za večino storitvenih opravil. Predvidevamo, da so mu pri uvozu tega ali onega stroja ali materiala šli na roko in da ni imel težav tudi s pridobitvijo

cele vrste dovoljenj in soglasij. Vse je nared, da bo vstopila prva stranka, z občino pa je dogovorjeno, da bo mojstrov ura 450 dinarjev. Če vemo, da ima leto okoli 2000 delovnih ur, lahko s pomočjo osnovnošolskega računstva ugotovimo, da bo naš povratnik zaslužil na leto kosmatih 900.000 din.

Zdaj pa stroški. Naš možak je skromen, rekel je, da si bo dal 40.000 dinarjev plače na mesec, kar zneso na leto 480.000 dinarjev. Za davke, različne dajatve in zavarovanja je z občine dobil pisanje, ki se glasi na vsoto 290.000 dinarjev. Tretji sveženj izdatkov so stroški tekočega vzdrževanja delavnice: gretnje, komunalije itd. Ob najbolj skrbnem varčevanju ti stroški še vedno dosežejo 200.000 din.

Končati moramo, ker so mojstrov osebni dohodek, davki in dajatve ter stroški vzdrževanja že za 70.000 dinarjev presegle dinarje, ki jih bo storitveni obrtnik zaslužil z 2000 urami dela na leto. Po najbolj poštenih računih ni ostalo prav nič za najemnino delavnice in amortizacijo. Če računamo, da je zdomec vložil v stroje in opremo za 9 milijonov dinarjev mark in da običajno operiramo z dese-

podstotno amortizacijo, zneso samo letna amortizacija natanko toliko, kot se bo v blagajno nateklo skozi vse leto.

Najemnimo smo ob tej vrtoglavih številkah kar zanamari, saj je že brez nje očitno, da je mojstrov ura vsaj za enkrat pretanka, da bi ob skromni mesečni plači 40.000 din pokril vsaj osnovne stroške in zaključil leto s tako imenovano pozitivno ničlo. Naš obrtnik pa ure noče podražiti, pravi, da je 450 dinarjev tista zgornja meja, ob kateri si stranke še podajajo kljuko. Torej začaran krog, nad katerim lebde le še nepozabljene sladke besede o neznanskih možnostih storitvene obrtne dejavnosti.

Kaj bi naš mojster storil, če bi bil še enkrat zdomec in bi imel še enkrat 100.000 mark? Prišel bi domov, jih dal v domačo banko in poskusil domoljubno živeti s 7,5-odstotnimi dinarskimi obrestmi. Na leto bi tako brez dela (brez 2000 opravljenih delovnih ur po 450 din) dobil 650.000 dinarjev. Če ta znesek delimo s številom mesecev v letu, je dobljena vsota še vedno bistveno večja od tistih 40.000 din na mesec, ki si jih je možak postavil za cilj, ko je še veliko in vsakomur verjel.

MARJAN BAUER

Z naravo do zdravja

BETONIKA

Betonika ali zdravilni čisteč (Stachys officinalis L.) spada v rod čišljakov in ta šteje več kot 350 vrst, ki so doma v zmerno toplem pasu severne in južne poloble. Značilno zanje je, da imajo v dvovrstnih cvetovih štiri prašnike, od katerih sta dva daljša od drugih. Zanimivo je, da se daljša prašnika potem, ko sta oddala pelod, zapogneta in zasukata navzven in tako izstopata iz cvetnega venca.

Betonika je trajnica. V zemlji ima dobro in močno razraslo koreniko, iz katere zraste do pol metra visoko, dlakovo steblo, ki ima jajčaste pecljate liste. Na vrhu so rdečkasti cvetovi, ki sestavljajo kratek valjast klas. Betonika cveti od julija do avgusta. Raste po suhih peščenih travnikih, logih, gozdnih travnikih in sončnih pobočjih.

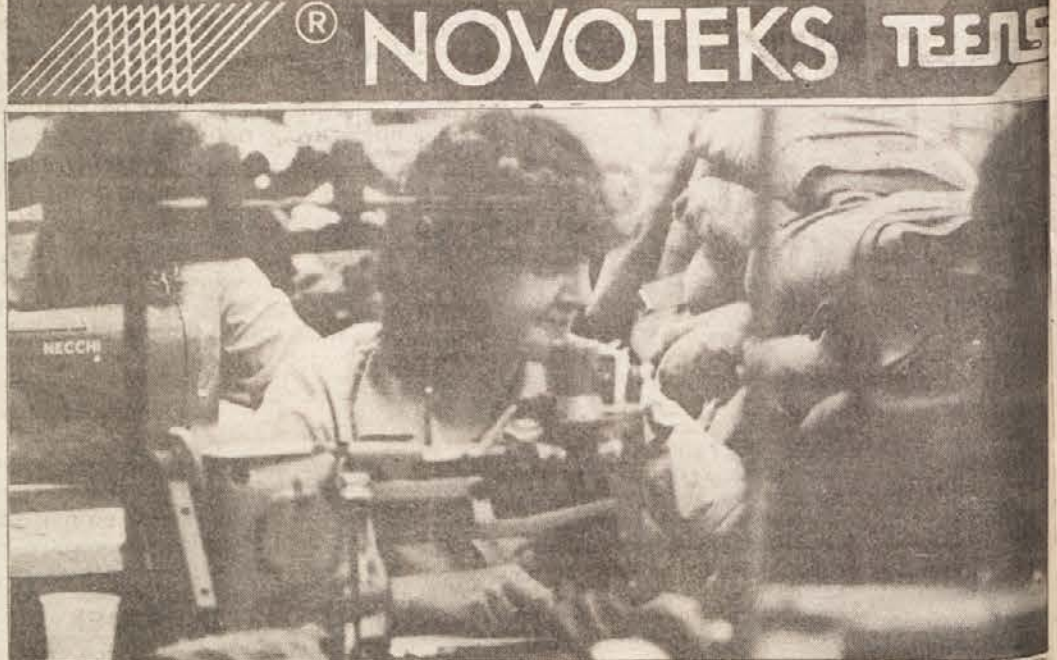
Nabiramo liste in celo rastlino s komaj cvetočimi cvetovi. Jeseni kopljemo koreniko, jo očistimo zemlje, razrežemo in posušimo na prepihu.

Betonika vsebuje precej zanimivih snovi, med katerimi so heterociklični alkaloidi, saponini, grenčine, holin, tanin in glikozidi. Zato je rastlina neprijetnega vonja in

grenkega okusa. Betoniko so uporabljali že v srednjem veku, toda danes je šla v pozabo. Le ljudsko zdravilstvo jo še danes priporoča za zdravljenje najrazličnejših tegob, kot so astma, slaba prebava, zgaga, zlatenica, odprte rane, histerija itd. V ta namen so kuhali dva dela posušenih listov in cvetov v osmih delih belega vina, in ko se je zvarek popolnoma ohladil, so precedili in tekočino nanašali kot obkladek na razjede krčnih žil, na rane, ki se niso hotele zaceliti. Po zličkah so priporočali to vino tudi tistim, ki jih je mučila astma. Ker so v betoniki prisotni saponini, se je bolniku razredčila sluz v dihalih in se je lažje odkašljala. Tudi grenčine pospešujejo prebavo, zmanjšujejo količino želodčne kisline. Kuhana pospešena korenika pa povzroča bruhanje in so jo uporabljali kot zdravilo zoper zastrupitve s hrano.

Včasih so betoniko uporabljali kot zdravilo zoper histerijo in nekatere duševne bolezni, danes pa se ta obolenja uspešno zdravijo z modernimi sintetičnimi zdravili.

BORIS JAGODIČ

NOVOTEKS: Kdor je drzen in hiter, uspe

V Novoteksu slavijo te dni 15-letnico dela v Konfekciji, ki je iz zelo skromnega začetka postala najdonosnejša dejavnost tovarne s sicer znatno daljšo tradicijo. Konfekcija je nastala iz zamisli, kako bi uporabili kratke konce blaga iz metrske proizvodnje, in sicer tako, da se je 30 ljudi v sejni sobi začelo priučevati delu. Odločili so se za proizvodnjo hlač, kaj kmalu pa je iz tako skromnih zametkov nastala prva specializirana tovarna hlač v državi.

Uradna otvoritev Novoteksove konfekcije je bila 1. julija 1970, že leta 1973 pa so dali na trg 300.000 komadov hlač. Leto dni kasneje je v novomeškem obratu delalo v dveh izmenah že 420 zaposlenih, medtem pa so zgradili tudi že obrata za proizvodnjo konfekcije v Vinici in Trebinju ter povsod zaposlili po 230 ljudi.

Letos je v Novoteksovih konfekcijah zaposlenih 1250 delavcev v treh tozilih in delovni skupnosti skupnih služb, poslovnotehnično sodelovanje pa imajo organizirano še po vsej državi z dodatno 400 zaposlenimi. S takimi zmogljivostmi bodo letos dali na trg čez 2 milijona konfekcijskih izdelkov; od tega je 60 odst. namenjenih izvozu v Zahodno Nemčijo, ZDA, države tretjega sveta in v države EGS. V letu 1985 izvaža Novoteks svojo konfekcijo že v 12 držav.

Proizvodni program, ki je sprva obsegal le izdelavo klasičnih hlač, je bil od vsega začetka usmerjen v izvoz. Proizvodni program pa so postopoma širili, ga dopolnjevali z ženski modnimi krili in raznimi zgornjimi športnimi oblačili za moške, ženske in otroke.

Pred dvema letoma so v Novoteksu sprejeli eno najpomembnejših odločitev za usodo kolektiva, ko so se odločili za bodočo razvojno pot Konfekcije. Tehtali so možnost za izdelavo oblačil po tujih znanih licencah,

ki pa so bile zelo drage, zato so sklenili iti po lastni poti, s programom, ki je nastal doma z znakom TEENS.

Izreden uspeh, ki so ga z oblačili te znamke dosegli na domačem in svetovnem trgu, pa je od kolektiva zahteval tudi sodobno poslovnoto.

TEENS ne pomeni le oblačila posebne vrste za šport in rekreacijo, ne le modo za prosti čas, ampak tudi kvaliteto, pravočasno dobavo in organizacijo vseh notranjih služb na taki ravni, da bodo zahtevam trga lahko sproti sledili. Trg je izzvan, zdaj zahteva! V Novoteksu ga doslej še niso razočarali.

V zadnjih dveh letih, odkar imajo v proizvodnji TEENS program, razširjajo kreatorski team in konstruktorsko skupino, posodabljaajo tehnologijo in informatiko, najnovejša pridobitev pa bo v kratkem nabavljeni procesni računalnik.

Novoteksova konfekcija je zdaj sposobna v 24 urah preusmeriti proizvodnjo in uvesti nov izdelek po zahtevah kupcev. V teh letih pa je 260 zaposlenih v novomeškem delu konfekcije doseglo tudi boljši delovni standard. Delajo le v eni izmeni v normalnih okoliščinah, kadar pa je potrebno tujim ali domačim kupcem na hitro dobaviti naročene izdelke, ne poznajo ne sobot ne nedelj in delajo tudi ponoči. Obrat konfekcije je tehnološko primerno opremljen, velika pridobitev pa bo tudi nova likalnica, ki jo bodo začeli graditi prav ob 15-letnici obstoja.

Ob 15-letnici Konfekcije v Novoteksu s ponosom ugotavljajo pravilnost poslovne odločitve, tako ob nastanku konfekcije kot ob uvedbi TEENS programa. Billi so drzni, hitro na trgu s kvalitetnimi in modnimi izdelki, to pa je danes edini recept za uspeh.

Glasba

KONGRES

Ponovna oživetev sarajevske galsbene scene leta 1982, ko je začelo delovati nekaj manjših klubov, v katerih so lahko igrale nove in neafirmirane skupine, nam je dala več novih imen, ki so poživila domačo glasbo. Elvis J. Kurtović in njegovi Meteorji, zbranjeno pušenje, Valentino in Kongres so skupine prevetrene sarajevske glasbene scene.

Ustanovitelj skupine Kongres sta Mahir Purivatra, vokal, kitara in komponiranje, in Adam Subašić, bobni in besedila. Skupini se je pridružil še Aljoša Buha, po materi Slovenec, ki je igral bas. Leto 1982 je bilo leto kongresov in od tod ime skupine Kongres. Glasbeniki so se oprijeli raznih zaposlitev in si z zaslužkom kupili inštrumente. V taki zasedbi so posneli svoj album Zarjavele trobente.

Kako je bilo, ko je skupina Kongres začela, je povedal Mahir: »Pred 1982 je na sarajevski sceni vladalo mrtvilo, ker enostavno ni bilo prostora, kjer bi nove skupine lahko igrale. Lahko so nastopale kot predskupine velikih bendov v veliki dvorani Skenderije pred 5000 ljudmi, ki pa niso prišli na koncert zaradi njih. Tudi pogoji za predskupine so ponavadi porazni.

Tistega leta, ko smo začeli mi, je začelo delovati nekaj manjših klubov, v katerih so nove skupine lahko igrale za svojo publiko. Poleg tega so se isto leto na drugem programu Radia Sarajevo pojavili mlajši ljudje, ki so vodili mnogo bolj odprto uredniško politiko, kot je bilo v Sarajevu prej v navadi, namreč: program je bil razmeroma nov, nihče ga ni kontroliral, zato so vanj redno vključevali demoposnetke novih skupin, v studio so vabili izvajalce, z njimi delali intervjuje itd. generacija galsbenikov, ki je takrat prišla na dan, v času krize ni posedala po lokalnih in gobezda o igranju, ustvarjanju in snemanju, ampak je to zares počela.«

Debi album skupine Kongres z naslovom Zarjavele trobente pa ni ujel energijo, ki jo skupina na koncertih kar

sipa z odra. Temu je kriva produkcija plošče, saj producentu ni uspelo ujeti koncertne živosti, iskrenosti, energije in prepričljivosti, ki je prisotna na Kongresovih nastopih. Kongres je ena redkih skupin, ki nam nudijo koncertu več kot na plošči.

Vendar je nekaj pesmi v njihovem debi albumu, ki izstopajo iz povprečnosti in budijo upanje v razvoj. To so pesmi Djevojka na snegu, Zid! Zid! Zid!, Zabava in pa seveda njihova hit pesem Zarjavele trobente.

Skratka: skupina Kongres je mlada skupina, ki jo pravo dokazovanje še čaka. Uvedba še ene kitare — igra jo Ivan Ivanović — in novi basist Emir Cerić dajeta skupini Kongres dodatno ostrino, ki je vsekakor dobrodošla.

ZDENKO MATOZ

OBRRTNIK NI LE UTAJEVALEC DAVKOV

Drobno gospodarstvo, kamor sodita obrt družbenega in zasebnega sektorja, ima po jugoslovanskih in slovenskih dokumentih vse bolj pomembno mesto. Vsi od drobnega gospodarstva pričakujejo razcvet, bodisi kot samostojnega dejavnika ali v poslovnih povezavi z organizacijami združenega dela. Predvsem gre za uresničitev načrta, naj bi v drobnem gospodarstvu v naslednjih letih enkrat povečali število zaposlenih, s čimer bi omilili brezposelnost. V Sloveniji, posebno pa še v novomeški občini, ta sicer še ni problem, vendar vse kaže, da bo v novi petletki vse težje priti do delovnega mesta.

V novomeški občini je drobno gospodarstvo dobilo svoje mesto v tem srednjeročnem planu občine, lansko pomlad pa so zbori občinske skupščine sprejeli tudi program razvoja drobnega gospodarstva do leta 1990. Navzlic vsem dokumentom in stališčem pa se praksa prepočasno spreminja.

Kje smo na tem področju zdajle, koliko je bilo narejenega v zadnjem času in kako naj bi v bodoče delali, da bi hitreje prišlo do večjega zaposlovanja v obrti ter da bi se izognili dosedanjim napakam, je skušala odgovoriti nedavna problemska konferenca v organizaciji Socialistične zveze. Bil je blizu 70 udeležencev, povzetki iz tehtnejših razprav pa dokaj dobro osvetljujejo razmere.

Mnenja so se tudi kresala, zaključek pa je vendarle izzvenel v pripravljenost z vseh strani, da bi besede postale dejanja. Prav tako pa je bila ena osnovnih ugotovitev: potrebno je izriniti ukoreninjeno miselnost, da je vsak obrtnik družbi sumljiva, če že ne nevarna oseba.

SERGEJ THORŽEVSKIJ, podpredsednik novomeškega izvršnega sveta, ki je konferenco tudi vodil: »Napak bi bilo, če bi se razšli samo z ugotovitvami stanja in bi nam v mislih ostale le izrečene bodice z obeh strani. Konferenco štejem kot izziv za skupno akcijo vseh dejavnikov v občini, da bi ob naslednji inventuri stanja lahko ugotavljali več sprememb. Menim pa, da odnosi med takoimenovano davčno policijo in obrtniki niso najboljši, če vemo za podatek, da so davčni inspektorji čisti dohodek obrtnikom povečali za dva in polkrat. Prenizke dohodke so prikazovali predvsem gostinci in prevozniki ter obrtniki gradbenih strok. Število obrtnikov na 1000 prebivalcev je v Sloveniji največje v domačinski občini, v primerjavi z ostalimi občinami Novo mesto ni v prehudem zaostanku!

ENAKI PREDPISI, RAZLIČNE STROGOSTI

MARJAN PAVLIN, uprava za družbene prihodke: »Obrtniki nam očitajo, da se v neenakopravnem položaju z delavci v združenem delu, vendar moji podatki tega ne potrjujejo. Pri obremenitvah je potrebno upoštevati vse obveznosti, ne le davke. Zasebni obrtniki so na boljšem kot družbeni sektor obrti, ker ne plačujejo davka za nerazvite, nimajo prispevkov za nekatere SIS materialne proizvodnje, nimajo prispevka za solidarnost. Tudi v banki dobivajo zasebni kredite z bistveno nižjimi obrestmi kot jih plačuje družbeni sektor, ki ima vrh vsega še znatno več administracije.

Tudi delež obresti v dohodku pove svoje. V združenem delu znaša 38 odstotka, pri zasebniku pa le 1 odstotek. Zasebnik ima tudi znatno manj težav pri uvozu repromateriala, res pa je, da privatni obrtnik nima legalne možnosti za nakup deviz. Do njih pa vseeno pride in družba ga nič ne vpraša. V novomeški občini 6 odst. vseh obrtnikov plačuje 88 odst. celotnega obrtniškega davka. Se pravi, da nekaj večjih plača večino, storitvene dejavnosti, ki jih želimo razvijati, pa razvoja nimajo in v njih je zaslužek slab. Dejstvo je tudi, da zapiramo oči pri omejitvah v zaposlovanju. Ponekod imajo v družini trije člani prijavljene različne obrti, ta pa se opravlja v istih prostorih in pod 'eno komando'. To toleriramo, potrebne pa bi bile spremembe v obrtnem zakonu, da bi bilo zaposlovanje legalno.

Kljub dogovarjanju v regiji in republiki še vedno obstaja toliko davčnih politik, kolikor je občin. Imamo sicer vsi enake prispevne stopnje, smo pa različno strogi pri izvajanju predpisov. Prav zato imamo nemalo primerov, da se obrtniki selijo iz ene občine v drugo, pri nas pa včasih le 100 metrov za republiško mejo.

IVAN KRANJC, predsednik Obrtnega združenja Novo mesto: »Naše obrtno združenje ima 600 članov obrtnikov, v njihovih obratovalnicah pa je zaposlenih še 700 delavcev. Armada 1300 ljudi pa že ima pravico zahtevati svoj glas in pričakujemo, da bo v bodoče bolj upoštevana kot doslej. Naše združenje ni organizacija, ki bi slepo in trmasto vztrajala pri stališčih in vsevprek zagotavljala obrtnike, tako dobre

poslovne ljudi, kot tiste, ki ne zaslužijo našega članstva. Smo že dokazali, da znamo ločiti zrnje od plevla. Na splošno veljamo obrtniki za tisti del občanov, ki ima višji standard in živi bolje od drugih. Res je, da se vozimo v avtomobilih z nekaj več konjskimi močmi, toda ne zaradi razkošja, ampak zavoljo potrebe.

Tudi naši osebni dohodki so nizki. Izračunani so na osem ur dela, čeprav sam ne poznam obrtnika, ki bi delal samo osem ur.

Podčrtal bi rad še naslednje: obrtniki ne želimo nobenih privilegijev v družbi, ne potrebujemo nobenih posebnih ugodnosti v primerjavi z drugimi občani. Želimo le, da bi bili na vseh področjih dela in življenja s pravicami enaki, kot so delavci v združenem delu. Zdaj nas često smatrajo kot drugorazredne občane, a nam ni vseeno, kako napreduje naša družba. Vedno in povsod smo pripravljeni pomagati z delom in sredstvi. V številnih društvi, v krajevnih skupnostih in organizacijah so naši člani zelo aktivni.

ŠUŠMARJI ODJEDAJO DOHODEK

MARIJA KASTELIC, predsednica frizerske sekcije: »Iz šol prihajajo kadri, ki nimajo dovolj praktičnega znanja in tudi v šestmesečnem praktičnem delu jih ne moremo vsega naučiti. Odkar je tako padla kupna moč prebivalstva, imamo v frizerskih salonih manj dela, vse več pa je šušmarstva. Čeprav šušmarje z našo pomočjo preganjajo, je malo uspeha in ti ljudje nam še vedno odjedajo zaslužek, družbi pa odtegujejo davke. Šušmarji nam s ceno lahko konkurirajo zlasti zato, ker moramo oboji plačevati material po istih cenah. Prometni davek bi moral biti za legalne obrtnike nižji.«

DUŠAN KMET iz sekcije gostincev: »V novomeški občini imamo 74 gostinskih obratov zasebnega sektorja in 117 zaposlenih, trdimo pa, da smo v primeri z družbenim sektorjem gostinstva v hudo neenakopravnem položaju. Pri enem samem litru prodanega piva plača družbeni sektor malo nad 23 dinarjev prometnega davka, zasebnik pa čez 55 dinarjev. Pri poprečno iztočenih 5000 litrih piva na leto je tako zasebnik v primeri z družbenim sektorjem bolj obremenjen za 163.000 dinarjev. Podobno je pri prodaji alkoholnih pijač in vina. Tudi nabava inventarja je za nas zaradi davka draga, družbeni sektor pa je te dajatve povsem oproščen. Vse to so konkretna nasprotja med deklarirano pomočjo razvoju zasebne obrti in dejanskim stanjem.«

FRANC BREGAČ, avtoprevoznik: »Mi imamo vse manj dela, odkar je manj gradenj, imamo dotrajana vozila, saj je naš vozni park v poprečju star 10 let, s cenami prevozov pa komajda

krijemo stroške goriva, nikar da bi mislili na investicije. Od januarja letos obstaja sicer zakon, ki dovoljuje uvoz vozil in rezervnih delov, vendar so potrebni dokumenti iz Beograda, od tam pa jih ni in ni. Zdaj tudi vlog za uvoz v Beogradu več ne sprejemajo. Tudi v času zimske sezone, ko nimamo dela, moramo plačevati vse obveznosti. Zgodi se, da prevoznik nima denarja. Ker ne plača, mu davkarja zaračuna še 72-odstotne zamudne obresti.«

KAREL ŽELJKO, obrtnik—inovator: »Pri nagrajevanju v zasebni obrti bi morali pravilniki upoštevati inovacijsko delo. Tudi ne bi smeli na enak način obravnavati dohodek, ki je pridobljen z binovacijami, in tistega, ki ga daje serijsko delo.«

KRITIKA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

JANEZ VIDRIH, avtomehaničar: »Ljudje nimajo denarja, zato iščejo čim cenejše popravilo avtomobila in se zatekajo k šušmarjem. Mi, redni obrtniki, poslujemo že po minimalnih cenah, a smo še vedno šušmarjem nekonkurenčni. Rezervne dele nabavljamo po istih cenah. V naši stroki prav tako čutimo, da zaposleni, ki pride iz šole usmerjenega izobraževanja, praktično nič ne zna, ker pa ima predpisano izobrazbo, bi hotel 40 tisočakov plače.«

PETER KOVAČIČ, predsednik komisije za izobraževanje: »V okviru obrtnega združenja moramo izobraževanje postaviti na noge. Vsak dan so tako rekoč na trgu novi materiali, novi stroji, novi tehnološki postopki, vse to pa zahteva od naših delavcev dodatno znanje in usposobljenost. Usmerjeno izobraževanje ne daje pravih kadrov za naše potrebe. Čeprav smo obrtniki že pred uvedbo te novosti opozarjali, da bo premalo praktičnega pouka, nas ni nihče poslušal, zdaj praksa to potrjuje. Doživel sem primer, ko je prišel mizar iz šole, a ni znal nabrusiti žage.«

JOŽE PAPEŽ, obrtnik za centralno ogrevanje: »Uvoz osnovnih sredstev je res zasebnim obrtnikom na široko odprt po zakonu, v resnici pa je tako, kot bi kuram pšenico dajal pod steklo. Hrana je, a ne moreš do nje. Najbolj me motijo popoldanci proizvodnih obrti, ki delajo velikokrat serijske izdelke za svojo delovno organizacijo. Ker so to tudi komercialisti, nabavni referenti in ljudje na odgovornejših mestih, lahko vplivajo tudi na to, da jim določijo višjo ceno, hkrati pa onemogočajo delo rednim obrtnikom. Dogaja se tudi, da taki popoldanci jemljejo v svoje delavnice enostavne izdelke v velikih serijah, zahtevnejša in s tem manj donosna dela pa prepuščajo obrtnikom. Prav tako v Novem mestu ni rešeno vprašanje specializirane trgovine s tehničnimi materiali. Ker izbire ni, potujemo po vsej državi zaradi nabave mate-

riala, s tem pa izgubljamo čas, poslujemo z večjimi stroški in manjšim dohodkom.«

OBRRTNIK KOT SUMLJIVA OSEBA

CILKA SMOLIČ, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Novo mesto: »Vse večkrat naletimo na težave pri upokojitvi obrtnikov zato, ker jim davkarja ob upokojitvi ne zaključijo davčne knjige. Taki upokojenci prejemajo tudi leto dni le pokojninske akontacije in so zato prikrajšani.«

BORIS ZAJC, občinski sindikalni svet: »Družbeni standard zaposlenih pri obrtnikih je načelno enak kot pri delavcih v združenem delu, a praksa ni taka, zlasti ne zato, ker ni možnosti za počitnikovanje v lastnih zmogljivostih. Tudi stanovanjska problematika je pereča, precej pa se je premaknilo v zadnjem času, odkar stanovanjska skupnost del sredstev namensko daje za posojila zaposlenim v zasebnih obratovalnicah. Sindikat predlaga združevanje sredstev za počitniške zmogljivosti.«

FRANJO VERDNIK, predsednik Zveze obrtnih združenj SRS: »Današnja inventura stanja kaže, da upravičeno niste zadovoljni z obrtjo v občini. Obrt ni dovolj razvita, ne storitvena in ne proizvodna, ob možnostih, ki bi jih lahko dala samo IMV. Ker vemo za stališče in republiško usmeritev, da se mora število zaposlenih v drobnem gospodarstvu v naslednjih letih enkrat povečati, je potrebno v tem okviru uresničevati naloge tudi po občinah. V razpravi je novi obrtni zakon, ki prinaša precej sprememb, kljub vsemu pa davčna zakonodaja daje občinam škarje in platno. Potrebno bo predvsem spremeniti miselnost, da je obrtnik sumljiva oseba, da ne bomo njegove koristi družbi ocenjevali s pogledom na avto, s kakršnim se vozi. Vedeti moramo, da se mora obrtnik z izkazanim dohodkom ne le preživljati, ampak je dohodek namenjen še za obratna sredstva, za financiranje razvoja, za obnovo opreme itd. Prizadevati si moramo za tako zakonodajo, da bo obrtnik prijavil resničen zaslužek in dohodek, ne smemo pa mu biti nevoščljivi, če ima več kot drugi, ker tudi več dela. Da pa pri nas šušmarji nabavljajo repromaterial in ostalo blago po enakih cenah kot redni obrtnik — tega ni nikjer na svetu. Priporočam, da v novomeški občini bolj zaupate obrtnikom, jim omogočate razvoj, da bodo lahko hitreje zaposlovali, obenem pa tudi oster nastop proti posameznim nepoštenjakom.

DVOTIRNA KOREKTNOST

SLAVKO GLINŠEK, član predsedstva republiške konference SZDL: »Naša usmeritev je: ne zavirati, ampak podpirati obrt, v okviru občin pa se še borimo za tako prakso. Če hočemo biti učinkoviti pri zatiranju šušmarstva, potem bodo potrebni tudi ekonomski ukrepi. Mislim na prometni davek, nad katerim zdaj obrtniki upravičeno negodujejo. Kar pa zadeva davčno službo, moramo tudi priznati, da so drugod po svetu davkarji bolj strokovni, ažurni in avtoritativni. Pri nas ne bi smeli povečevati števila zaposlenih v davčnih upravah, ampak poskrbeti za kvalitetne kadre. Pri bodočem delu priporočam v razmislek možnost o združevanju v obrtne zadruge proizvodnega tipa, ne le nabavno-prodajnega. Glede kreditiranja obrtnikov začetnikov pa vidim možnost po vzoru kmetijstva, kjer združujejo sredstva hranilno-kreditnih služb, kmetov in banke. Če bi v obrti pritegnili še sredstva tovarn za kooperacijo, bi lahko precej spremenili.«

JOŽE KNEZ, podpredsednik Republiške konference SZDL: »Imam občutek, da se stvari premikajo, ampak prepočasno. Želeli bi, da se takoimenovana siva ekonomija pretvori v normalno in da bi popoldanci postali v čim večjem številu redni obrtniki. Ker pa se skoro vsi pritožujete glede premalo praktičnega znanja kadrov za obrt, ki prihajajo iz šol, bo potrebno v izobraževanju ta odnos zaostri. Mislim tudi, da davki morajo biti korektni, da bi se obrt lahko hitreje razvijala, hkrati pa morajo biti korektni tudi davkoplačevalci. V družbi težimo k izenačevanju občanov: da bi dali vsem enake pogoje, vse ostalo pa je odvisno od sposobnosti in delavljivosti posameznika. Odpraviti bo potrebno miselnost tistih, ki v obrtniku vidijo le utajevalca davkov. Naše ljudi moramo navaditi na to, da bodo na obrtnike gledali manj uravnilovsko, da bodo v dobrem obrtniku gledali nadpovprečnega delavca, ki se ne more zadovoljiti s povprečnim osebnim dohodkom. Pri tem gre za vrednotenje dela ne glede na poklic, mi pa moramo z argumenti dokazovati upravičenost do razlik in od teh stališč ne bi smeli odstopati.«

JOŽE SUHADOLNIK, predsednik novomeškega izvršnega sveta: »Predpisi so znani in naše službe jih morajo upoštevati. Če pa kak predpis ne ustreza, dajmo pobudo, da ga zamenjamo z boljšim. Obrtna politika v občini je začrtana. Ker smo zainteresirani za razvoj drobnega gospodarstva, smo dali pismeno priporočilo delovnim organizacijam, naj se bolj povežejo z drobnim gospodarstvom in tudi z zasebno obrtjo. Velik poudarek pa v občini dajemo na razvoj storitvene obrti. Pri bankah bomo skušali doseči, da bodo s posojili pomagale v prvi vrsti obrtnikom začetnikom, ne pa samo velikim in znanim obrtnikom, da bi imeli še več. Nekaj imamo že takih, ki so prerasli okvire naših predpisov. Obrtniki sami morate poskrbeti, da boste v dolgoročnem planu občine pravilno obravnavani, saj je od tega odvisna usoda v nadaljnjih 15 letih.«

RIA BAČER

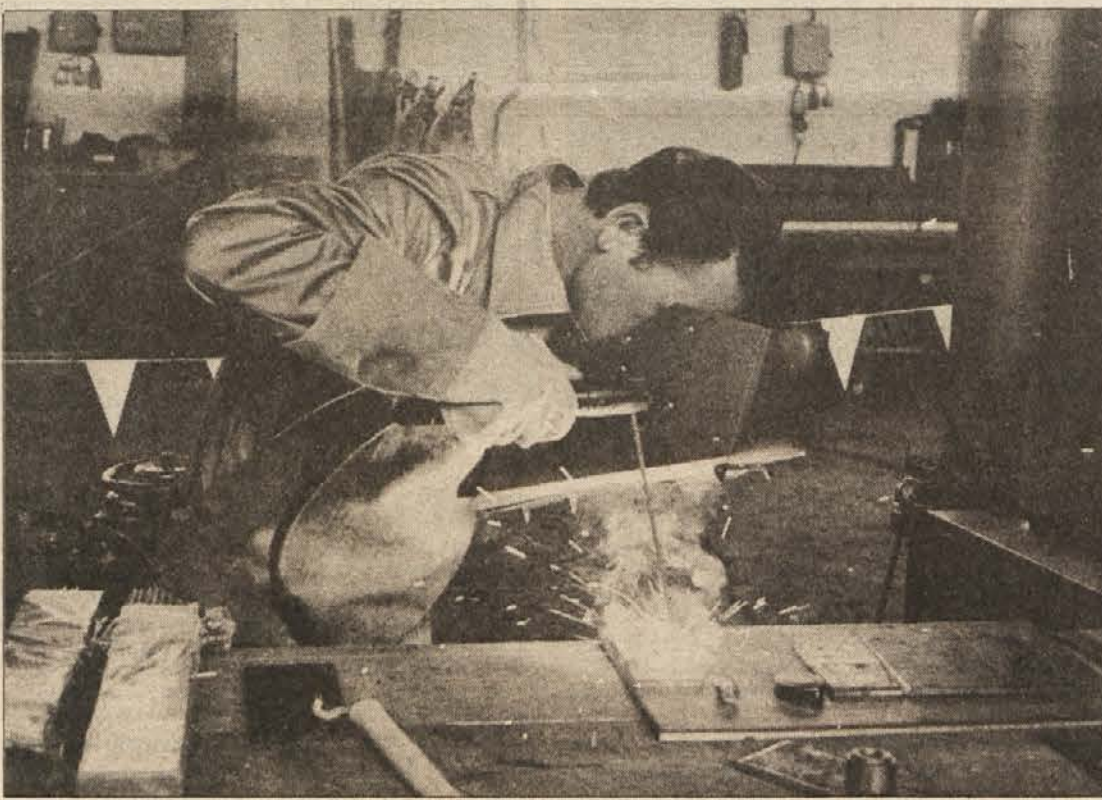

Foto: J. Pevlin

OJ, DOBERDOB...

italijanskem, nemškem in slovenskem jeziku, da gre za pokopališče avstroogrskih vojakov. Tu torej počiva delček tistega neverjetnega števila desetih milijonov ljudi, ki jih je požrla in zmlela prva svetovna vojna. Tu leže fantje in možje, ki so padli na eni od najbolj krvavih front, na soški fronti.

Se tako splošno sprejeta modrost ne velja za vse priložnosti in za vse čase. Tudi tista, kako da smo si po smrti vsi enaki, se lahko pokaže le kot tuzemska tolažba in kot tolažba daleč od resnice.

Misel o enakosti po smrti se sesuje v grenak občutek med žalostno dolgimi vrstami od časa že načetih kamnov, na katerih so pod preprosto izklesanim križem pripete pločevinaste tablice, na njih pa s črno barvo, okorno in preprosto napisana imena. Ime poleg imena; madžarski Istvani, češki Jaroslavi, nemški Franz in slovenski Jožeti si tam podajajo kamnite roke in spletajo po travi zaupčenega vojaškega pokopališča svojevrstno šahovnico smrti. Med imeni je tudi Ivan Brajdič, priimek, ki neizgledno nosi s seboj svoje etnično poreklo, ciganske šotore in ognje, svobodno življenje na robu družbe. Le kako se je počutil pred sedmimi desetletji ta Rom, zapet v vojaško suknjo, predelan v številko, daleč od rodnih gozdov in svobodnih cest? Zdaj je tudi on le ime v vrsti imen na tem pokopališču pri Redipulji v Italiji.

Tabla na vhodu v ograjeno pokopališče naznanja v

A ti so vsaj ohranili svoja imena. Svoji lahko obiščejo njihov grob, položijo rože, prižgo svečko in v srcu plamenček spomina, ki obuja mrtve v rahlo, edino še možno bivanje z drugimi. Kaj pa tiste stotine lih, ki so brez imen ostali na rdečkasti kraški zemlji?

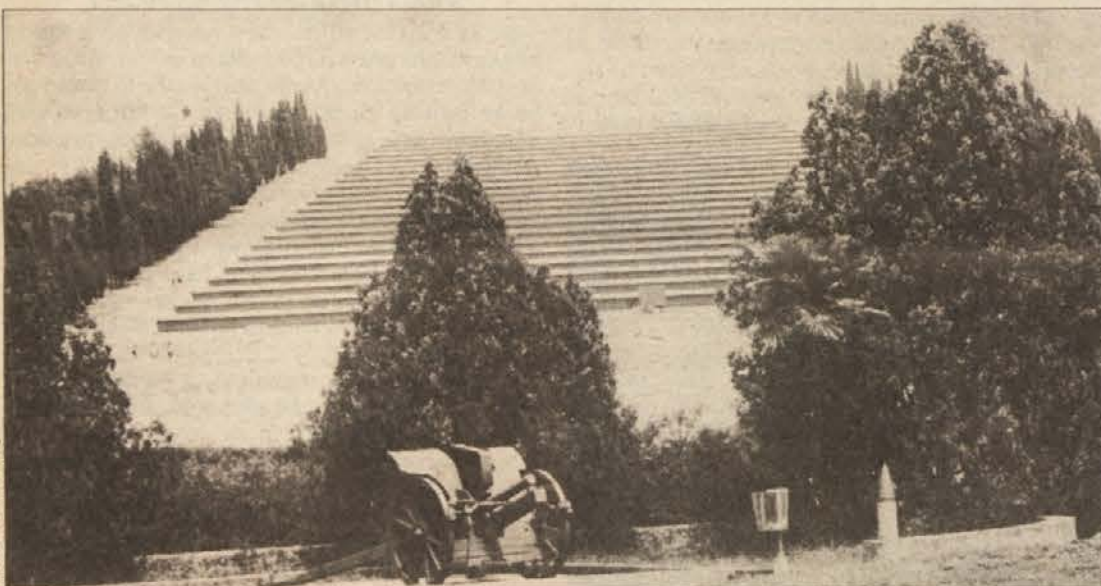
Na koncu osrednje pokopališke poti je prostor, odmerjen za skupni grob, plošča nad njim pa opozarja, da tu počiva 7.000 (tisoč!) neznanih vojakov. Kdo ve, koliko slovenskih fantov in mož je med njimi? Tu, v okolici Doberdoba, so potekali strahotni boji, tu je divjal pekel vojne, tu je bila klavnica, v katero je stara monarhija nagnala Slovence, da so množično umirali pod napadi močnejšega sovražnika, pod dneve in dneve trajajočim topniškim ognjem, od strahovite žeje in utrujenosti. Ko so umirali, niso dajali svojih življenj za monarhijo, bili so se iz ljubezni do domače slovenske grude, na katere robu so stali. Smrtni krik tisočev domoljubov še zveni v žalostnem napevu: »Oj Doberdob, oj Doberdob, slovenskih fantov grobi!«

Kako vse drugačen je spomin in počitek tisočev vojakov, ki so se bojevali v isti vojni, na istih tleh, a so padli pod drugo zastavo. Nedaleč od skromnega vojaškega pokopališča, ki so ga pred leti nekoliko spravili v red mladinci iz Avstrije, se bohotno širi ogromno stopnišče, ki so ga med Mussolinijevo fašistično vladavino ustvarili, da bi slavili zmagovito Italijo.

Cel hrib so oblekli v kamen, beton in asfalt, smrt tisočev so izkoristili za napihnjeno mrtvo stražo s poveljnikom v sprednji, največji grobnici, z njegovim oficirskim kadrom v posamičnih odmaknjenih grobnicah in vojaki, razvrščenimi po kamnitih terasah, od koder še mrtvi odgovarjajo z vojaškim »Presente!« (Tukaj oziroma prisoten).

Ta ogromni spomenik kulta smrti, ki so ga vneto gojili diktatorski režimi, je dandanes tisto, v kar se prejel ali slej preobrne vsaka taka stvar — turistična zanimivost. Na parkiriščih pod spomenikom je vsako uro dneva videti avtobuse s popotniki. In skoraj da žalostno je videti med njimi množino slovenskih turistov. Morda popotniki ne vedo, da na kamniti gori mrtvih ni naših fantov, da leže v slavi in časti pokopani le italijanski vojaki. Najbrž res ne vedo, da to ni spomenik tistim, o katerih poje pesem in je o njih z umetniško besedo spregovoril Prežihov Voranc. Če se že kje pokopani na tem kosčku sveta, potem niso pod tistim neznosnim kamenjem, marveč v zapuščenem navju ob cesti. A tja ne vozijo avtobusi, tam ni gostišč ne muzeja, ni urejenih parkirišč in parkov, veličastnih spomenikov, kažipotov, znamenj, kioskov z najrazličnejšo pisano in slikovno šaro. Tja vodi le vednost o dogodkih, ki so pretresali najzahodnejši del naše domovine pred davnimi sedemdesetimi leti. Ta vednost pa kaže, izginja, postaja medla in neizrazita, medtem ko turistična mašinerija melja svoje vednosti in svoje podobe.

M. MARKELJ

Spomini

KAKO SMO REŠILI GASILSKI AVTO

Marca 1943 smo dobili gasilci iz Brestanice, katerih poveljnik sem bil, nov desetsedežni gasilski avto Daimler-Benz z vsem potrebnim orodjem. Že takrat sem premišljal, da bi ga lahko okupatorji ob koncu vojne odpeljali s sabo. S Tonetom Javoričem sva se zato že na poskusni vožnji dogovorila, kako bi obvarovala avto takšne usode. Tone mi je kot izkušen voznik pokazal, kaj moram narediti, da avto ne bo vozen. Namenil pa sem se tudi z njim pravočasno zbežati k partizanom, če bi kazalo, da ga nameravajo odpeljati okupatorji.

Mesec pred osvoboditvijo me je obiskal namestnik gasilskega kreisführerja Wolf in mi naročil, da moram imeti kot poveljnik gasilskega društva pripravljeno vse gasilsko orodje, ker bo treba v kratkem oditi branit Maribor pred zračnimi napadi, seveda z Daimler-Benzom, ki sem ga vozil jaz. Objubiti sem moral, da bom nalogo opravil, vendar se s tem nisem mogel sprijazniti. Naslednjega dne sem se odpeljal v Brežice h gasilskemu kreisführerju Romu in mu nastavljal past: »Ali bo res treba v kratkem v Maribor zaradi obrambe pred zračnimi napadi ali je vmes kaj drugega? Prosim vas, povejte mi, da bom pravočasno ukrepal glede sebe, saj partizanov ne morem počakati.« Prošnja je Roma omeščala. Zaupal mi je namero nacistične svojati, da nameravajo s seboj odpeljati gasilski avtomobil, obe motorni brizgalni in vse cevi pa še nekaj »führerjevih« iz Brežic. Za vozača je Rom določil mene, iz usmiljenja pa mi je dovolil vzeti s seboj kovček. Z Wolfom in Romom smo naredili načrt o begu z avtom. Jaz naj bi se odpeljal ponje v Brežice takoj, ko bi dobil telefonski poziv.

Okupator je že konec aprila začel umikati velik del svoje vojske po železnici. Na vagonih so naložili tudi avtomobile, pontone, konje. Veliko vojske se je umikalo tudi na kamionih preko Krškega proti Zidanemu mostu po kranjski strani. To je trajalo vse do osvoboditve. V Krškem so v noči na 7. maj na občini požgali vse važne spise. Vsi župani, ortsguppenführerji in ort-

sbauerführerji pa so dobili poziv, naj se 7. maja javijo v Brežicah. Tega dne se bom spominjal do smrti. Vojska je bežala vsa razkrojena. V tem sem dobil poziv iz Brežic, da moram takoj na dogovorjeno pot z avtom. Odhitel sem v gasilski dom in se odpeljal z avtom, toda ne v Brežice, ampak proti Blanci. Medtem so iz Brežic že poslali šoferja, da bi prevzel avto, ko me ni bilo. Zvedel je, kar sem naročil: da sem se odpeljal takoj po klicu, da pa je možno, da me je ustavila bežeča vojska in mi vzela avto.

Med potjo sem pobral sedaj že pokojnega Toneta Kozoleta, ki se je vračal domov iz trgovine z nakupljenim. Dogovorila sva se, da bova avto skrila v njegovem gozdu. V Rožnem sem pod železniškim mostom zavil

proti Presladolu. Bilo je težko. Pri Kozoletu je bil čez potok le trhel mostiček, tako da sva morala nanositi hlobovine, da sva spravila avto čez vodo. Vožnjo sem nato nadaljeval v hrib po ozkem kolovozu. V gozdu sem ga prekril z dračjem, nato pa skrbno zabrisal vse sledi. Iz gozda sem ga spravil takoj po osvoboditvi, ko ni bilo več nevarnosti, da ga odpelje okupator. Bil sem vesel, ko sem ga srečno pripeljal nazaj v gasilski dom. Potem sem naše gasilce enkrat peljal v Presladol, da bi jim pokazal skrivališče avta. Prišel sem le do polovice hriba, naprej pa je bilo prenevarno. Ne vem, kako mi je to uspelo takrat v vojni.

Ko sva se z avtom vrnila iz gozda, je prišel še kako prav za različne vožnje podnevi in ponoči, saj je bil to

edini avtomobil v krškem okraju. Služil je predvsem za prevoz ranjencev in bolnikov v različne bolnišnice. Mnogim sem tako lahko rešil življenje, vsem pa tudi ne. Spominjam se trinajstletnega fanta, ki mu je ročna bomba, ki jo je našel na paši, odtrgala roko v zapetju. Takoj sem ga odpeljal v Brežice, a je bilo prepozno. Očetu, ki je čakal v Brestanici ob vozu, sem vrnil mrtvega. Prav tako se spominjam tragičnega dogodka s senovsko godbo. Ko so se vračali iz Krmelja, kjer so igrali na pogrebu, je na prehodu na Blanci v njihov avtomobil trčil vlak. Bilo je več huje ranjenih. Takoj sem se odpeljal na pomoč z našim avtom. V Brežice sem odpeljal tri najhujše ranjene. Eden od njih je umrl že na hodniku. To je bila tudi ena mojih najtežjih voženj, saj je bila tisto noč izredno gosta megla. 16. maja 1945 sem dobil nalogo okrožnega odbora OF Kozje, naj odpeljem partizane s kurirske postaje TV 27 do Konjic, kjer so se upirali zadnji ostanki Hitlerjeve vojske. Vožnja je bila grozna. Cesta je bila zatrpana z nepregledno vrsto nemških vojnih ujetnikov, ki so jih partizani gnali v ujetništvo. Do Konjic sem vozil celih 12 ur, čeprav je vožnje za vsega dve uri. Nazaj grede je bilo še huje. Večkrat sem moral ustaviti avto in umikati se ceste obnemogle nemške vojake, da jih nisem povozil. Za to pot sem potreboval kar 18 ur.

Voženj je bilo še in še. Težko pa je bilo za bencin. Kupal sem ga s svojim denarjem, če sem ga le dobil. Seveda smo posredovali tudi v številnih požarih. Od osvoboditve pa do leta 1960 sem z daimler-benzom in svojo desetino sodeloval v gašenju 61 požarov, tudi izven našega območja. Če smo bili pravočasno obveščeni, smo tudi uspešno posredovali. Eden največjih požarov je bil v noči na 8. januar 1947 v krški Celuluzi. Bilo je tako mrzlo, da je mokra obleka na nas zaledenela. Tretjega aprila 1949 smo pomagali gasiti velik gozdni požar na Veterniku pri Kozjem. Ukrotiti smo ga šele po dveh dneh. Drugega januarja istega leta smo gasili požar v sevniškem Jugotaninu in decembra parno žago v Sevnici. Včasih, ko ni bilo vode, smo šli nad ogenj kar z gnojnico ali celo z zemljo, kar pa ni bilo lahko.

Gasilski avto Daimler-Benz (kako je služil okupatorju, bom opisal kdaj drugič) je gasilsko društvo potem prodalo odpadu v Brestanici. Mislim pa, da avto s takšno zgodovino, ki je rešil mnogo človeških življenj in pomagal obvarovati pred ognjem veliko zasebnega in družbenega premoženja, ne sodi na odpad. Zaslužil si je, da ga ohranimo kot muzejski primerek za mlade rodove.

Gasilski avto Daimler-Benz v Presladolu. Tretji z leve je Miško Žmavc.

MISKO ŽMAVC

VSE TEŽE JE BITI MLAD

Maj, mesec mladosti, je mimo, o mladih pa je na različnih mestih in ravneh še naprej veliko slišati. To sicer ni nič slabega, nasprotno, le da tega mnoga leta doslej nismo bili navajeni. Razlog za tolikšno namenjanje pozornosti mladim »izven sezone« so, žal, težave, s katerimi se srečuje mlad človek danes v naši družbi. Teh pa ne manjka. Duhove je zares razburil šele bojkot plačevanja stanarin v študentskih domovih in zatem še tridnevni bojkot prehrane v študentski menzi, ki so se ga študentje poslužili, ko po redni, legalni, delegatski poti niso mogli uveljaviti svojih zahtev. Mnogi bi jim sedaj radi dokazali, da niso storili prav, da niso izbrali prave poti. Toda če smo pošteno, moramo priznati, da ni bilo mogoče pričakovati, da mladi ne bodo dvignili glav, ko gre mnogim za preživetje, skozi zapletene mehanizme odločanja pa niso prišli do besede ali se je le-ta v množici drugih izgubila.

V časih, ko nam je šlo boljše, je bila mladina res precej bolj krotka, čeprav naj bi bila revolucionarnost nekako že po naravi lastnost mladosti in čeprav povsem brez problemov ni bila nikoli.

Toda vse je bilo lažje: dobiti prostor v šoli, ki je komu »ležala«, in dobiti štipendijo ter z njo (ali pa tudi brez nje) še kar spodobno pririniti do diplome. Tudi z zaposlitvijo, stanovanjem in vsem drugim, kar označuje start mladega človeka v odraslo, zrelo, resno življenje, je bilo bistveno lažje, kot je sedaj, ne sicer brez problemov in ne za vse enako, a šlo je nasploh lažje. Danes gre vsem, ali vsaj večini, mnogo mnogo težje. A kakorkoli obračamo, mladina je vendarle tista kategorija prebivalstva, ki gospodarsko krizo čuti izraziteje kot večina drugih. Zožene možnosti produktivnega zaposlovanja in uporabe znanja oz. brezposelnost, zaostreno stanovanjsko vprašanje, zaostrene razmere znotraj družbenih dejavnosti, med katere sodi tudi izobraževanje, otroško varstvo itd., padanje realnih osebnih dohodkov (od leta 1979 do lani so padli za skoraj 30 odstotkov) in ob tem nagla rast življenjskih stroškov (od leta 1979 do 1983 so porasli za 239 odstotkov, vemo pa, kaj se je dogajalo lani in kaj se dogaja letos) gotovo najbolj prizadeva mlade ljudi, ki nimajo možnosti oblikovati pogojev za življenje z lastnim delom. Pri tem ne gre povsem zanikati, da današnja mlada generacija ni povsem homogen sloj, da imajo eni večje, drugi manjše »startne« težave. Toda velikost problemov je precej odvisna od tega, kako so se v preteklosti znašli in kako danes »stojijo« starši, biti v nedogled odvisen od njih, pa tudi ni prava perspektiva.

Opravka imamo torej z mladino, ki so jo zrevolucionirale težave. To pa ni le težak položaj študentov oz. kar vse šolajoče se mladine in s tem povezano štipendiranje, o čemer je v teh dneh zaradi omenjenega bojkota največ slišati tako v mladinskih kot nemladinskih krogih. Mladi tudi v okviru svoje družbenopolitične organizacije opozarjajo še na druge najpomembnej-

še ali najbolj pereče težave — o tem je bila pred kratkim tudi v Novem mestu problemska konferenca — in navajajo nekatere ukrepe, ki bi bili potrebni, da bi bilo mladim vendarle nekotiko olajšano utiranje poti. Za kaj več od opozarjanja, naj priznamo to ali ne, tako nimajo možnosti, v prihodnosti pa se jim, žal, očitno ne obeta nič posebno lepega.

Za izobraževanje kot za vso skupno porabo namenjamo realno vse manj denarja (leta 1980 smo dali v Sloveniji v ta namen 3,98, leta 1983 le še 3,17 odstotka družbenega proizvoda), čeprav je vsaj deklarativno prevladalo spoznanje, da je od znanja odvisen naš gospodarski in družbeni razvoj, naša prihodnost. Kakšne so zaradi tega razmere v našem šolstvu, je znano. Pogoji za kvalitetno delo na šolah so se izredno zaostriili, svoje so naredili še slabi, čeprav reformirani programi. Dolgoročno to pelje k prilagajanju obstoječi strukturi delovnih mest in širših družbenih odnosov, za katere pa ves čas trdimo, da jih je nujno treba spremeniti. Zaostruje se socialni položaj pedagoškega kadra, pa seveda študentov in dijakov oz. učencev usmerjenega izobraževanja, kot jim sedaj pravimo. Ob tem tudi ni vse najboljše na področju štipendiranja, štipendije pa predstavljajo za vse večji del mladine osnovno možnost za nadaljnje šolanje. Zmanjševanje števila kadrovskih štipendij po letu 1982 so nekoliko omejili šele s posebnimi družbenimi in strokovnimi aktivnostmi, a štipendij še ni dovolj, poleg tega je zelo neugodna tudi struktura kadrovskih štipendij. Manjka predvsem tistih za peto stopnjo izobraževanja, ki je podlaga za višje in visoke šole. Poleg tega je štipendija realno vse manjša, ne zadostuje več niti za golo preživetje. Na srečo je sedaj vsaj okrog tega nekaj narejenega. Sprotno usklajevanje štipendij bo precej pomenilo. Za izboljše-

vanje socialnega položaja vse šolajoče se mladine, za preprečevanje očitnega spreminjanja socialne strukture šolajočih in študirajočih (v korist otrok »bolje stoječih« staršev), pa za izobraževanje za prihodnost itd. bo treba marsikaj, da ne rečemo osnovno, šele storiti. Pri tem večni izgovor, da ni denarja, ne bo mogel biti sprejemljiv, kajti zavedati se moramo, da gre za prihodnost vseh nas, da nas bo rešilo le znanje. Na tej osnovi bi morali reševati tudi probleme z zaposlovanjem. Pa jih ne. Brez zaposlitve je največ mladih in strokovno usposobljenih ljudi. Polna zaposlenost je danes verjetno sicer utopijska, toda puščati brez dela in s tem brez možnosti za normalno življenje armade mladih ljudi, polnih znanja, je popolna norost, neprecenljiva družbena škoda, a verjetno tudi »tempirana bomba«.

In stanovanja? Novomeški mladinci so na omenjeni konferenci ugotavljali, da je mladim dostop do stanovanja na podlagi lastnega dela praktično zaprt (lani bi morali za 2-sobno stanovanje odšteti 90 slovenskih povprečnih OD zaradi socialno neselektivne stanovanjske, bančne kreditne politike, zaradi neekonomskih osebnih dohodkov ob ekonomskih stroških ogrevanja in cenah opreme. Vedno manj zgrade družbenih stanovanj, delitev se zaostruje na račun mladih delavcev in mladih družin. Tudi otroško varstvo, ki je sicer sestavljeno iz več področij, ni urejeno povsem tako, da bi družba nosila sorazmeren delež stroškov biološke reprodukcije vseh družin v odvisnosti od njihovega družbenoekonomskega položaja. Tudi za to bi potrebovali več denarja, če bi hoteli kaj spremeniti. Smo sploh zmorni, sposobni za začetek pa pripravljeni narediti kaj, da bo mladim manj težko in da bomo izkoristili njihove ustvarjalne sile?

ZDENKA LINDIČ—DRAGAŠ

Industrija

TOVARNA IZUMITELJEV

V semiški Iskri so po letu 1972 začeli sami delati tudi opremo za svojo tovarno, saj kot izdelovalci kondenzatorjev niso dobili primernih strojev na domačem tržišču. To je razumljivo, kajti v Jugoslaviji so edini proizvajalec tovrstnih kondenzatorjev, a tudi v svetu je praksa, da proizvajalci kondenzatorjev sami izdelajo opremo. A če bi že hoteli kupiti stroje v tujini, bi takoj našli na težave, kajti tam bi jim ponudili opremo, ki je za tuj trg že zastarela in torej nekonkurenčna. Spremljali bi jih tudi večne težave z deviznimi sredstvi, kajti cene takih strojev so izredno visoke. Gre namreč za izdelavo po naročilu in ne za serijsko proizvodnjo.

To so bili glavni razlogi, ki so pripeljali Iskro do odločitve, da njeni delavci sami izdelajo stroje, ki jih potrebujejo. Seveda pa je postalo takoj jasno, da bodo uresničili nalogo le, če bo pri tem sodelovalo veliko ljudi. Zato so takoj ustanovili strokovni odbor za inventivno dejavnost, katerega član je bil zadnje desetletje tudi Jože Cesar, ki dobro pozna pot, po kateri je v začetku stopical. Cesar je že po svoji službeni dolžnosti — do letošnjega novega leta je bil namreč vodja oddelka za elektroniko — veliko prispeval k temu, da se je razmahnilo razvojno-raziskovalno delo v delovni organizaciji. Dokaz o njegovem velikem prispevku je tudi priznanje in druga nagrada črnomaljske raziskovalne skupnosti, ki jo je prejel ob

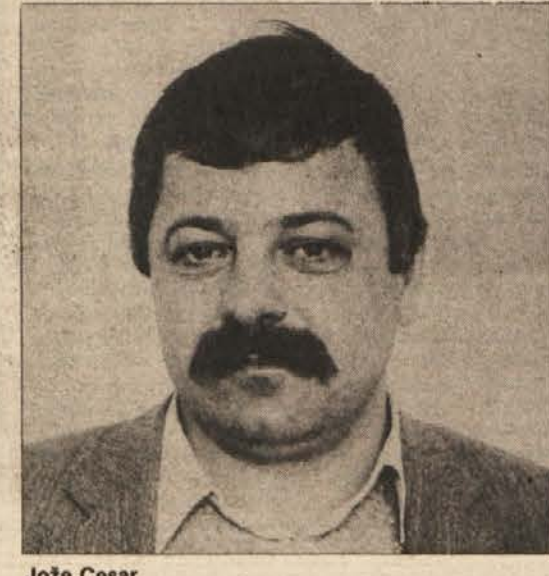
letošnjem občinskem prazniku in kjer v obrazložitvi med drugim piše, da so bile prav v času, ko je vodil oddelk za elektroniko, vpeljane nove sestavine elektronskih sistemov. Od klasičnih elektronskih krmilnih strojev in krmilne opreme so namreč prišli do vodenja z mikroročunalniki, ta oprema pa se lahko primerja z opremo iz uvoza. Jože je bil pri večini opreme, ki so jo uspešno vpeljali v proizvodnjo, soavtor oz. je delo strokovno in organizacijsko vodil, svetoval in s tem veliko pripomogel, da so inovacije zaživele v praksi.

Danes v Semiču izdelajo že 80 odst. strojev za proizvodnjo kondenzatorjev, tako da drugje kupujejo le še merilno opremo, s katero opremijo te stroje. Koliko domače pameti je vložene v vse te naprave, je težko povedati. Resnica je pravzaprav v tem, da v Iskri tega sploh ne vedo oz. nimajo »izmerjeno«. In zakaj? Zaradi preživele, a zakoreninjene miselnosti.

»Največ inovacij predlagajo v razvojnih oddelkih, vendar pa niso evidentirane in ovrednotene kot inovacije. Do februarja lani, ko smo sprejeli nov pravilnik o spodbujanju in vrednotenju strokovnega dela, smo namreč vse koristne predloge strokovnjakov vključevali v njihovo delovno dolžnost. Toda kljub temu, da smo v novem pravilniku zapisali, da bomo ob zaključku raziskovalnih nalog teh ljudi naredili analizo in izluščili inovacije ter zanje strokovnjake primerno nagradili, še vedno od teh delavcev tako rekoč ni inovacijskih prijav,« se jezi Cesar. In zakaj ni prijav? Samo zato, ker delavci, ki delajo v razvojnih oddelkih, še vedno mislijo, da so izumi, tehnične izboljšave in koristni predlogi njihova poklicna obveznost. Na žalost je ta miselnost še najbolj zakoreninjena pri tistih delavcih, ki se jih to tudi najbolj tiče: v razvojnem oddelku za elektroniko in mehansko konstrukcijo,« pravi Cesar.

Prav lansko leto je bilo v semiški Iskri leto inovacij, kar pa zaradi že prej omenjenega molka strokovnjakov po številu predlogov ni bilo razvidno. Če torej ne upoštevamo prispevka strokovnjakov, ki jim je bila to nekdaj službena dolžnost, je bilo lani v tovarni 24 inovacijskih predlogov, ocenjujejo, da bo njihova čista gospodarska korist okrog 15 milijonov dinarjev. Nagrade, ki so jih ali jih še bodo izplačali, bodo znašale okrog 600 tisoč dinarjev.

»Inovacije prijavljajo le delavci iz neposredne proizvodnje in s poklicno izobrazbo, torej vzdrževalci, orodjarji in delavci pri montaži. To so kvalificirani delavci, ki pri svojem delu naletijo na pomanjkljivosti in jih poskušajo z izboljšavami po svoje rešiti. Gre zgolj

Jože Cesar

za ključne inovacije, do katerih so prišli nenačrtno,« razlaga Cesar. Najbolj pa ga skrbi to, da med inovatorji ni niti enega predlagatelja z visoko ali višjo izobrazbo, že s srednjo so prava redkost, kar je posledica zmotnega mišljenja, o katerem smo že govorili. V Iskri se zavedajo, da bi morali predvsem ločiti, kaj je rutinsko in nekreativno delo, kaj kreativno in inovacijsko in slednje tudi primerno spodbujati in nagraditi. Žal je zaenkrat to urejeno le teoretično.

V semiški tovarni imajo 50 do 60 inovatorjev, ki večkrat prijavijo svoje predloge. Samo v zadnjih treh letih, ko posvečajo večjo pozornost tem predlogom in jih sistematično in sprotno rešujejo ter izplačujejo nagrade, so jih zabeležili okrog 200, od tega jih je bila le petina neuporabnih. Pri največ inovacijah gre za 200 do 300 tisoč dinarjev prihranka, za to pa predlagatelji dobijo enkratno nagrado v višini 20 do 30 tisoč dinarjev. To so simbolične nagrade, s katerimi nobeden od inovatorjev ne bi mogel obogateti, zato so v Iskri toliko bolj ogorčeni, ko so začeli zaračunavati davek celo od dohodka od patentov in tehničnih izboljšav.

Čeprav veliko izboljšav ni prijavljenih in zanje vedo le v Iskri oz. v njenem razvojnem oddelku, pa je res, da je semiška delovna organizacija naredila na tem področju v črnomaljski občini največji korak naprej. Seveda tudi zato, ker so jo v to silile razmere, kar pa ni edini razlog. Čeprav želijo mnogi klub svojih koristnih predlogom zavedajo svoje pretirane skromnosti. In za inovacije, ki jih obelodanijo, so bili že velikokrat nagradjeni. Tako so lani semiški inovatorji prejeli za navigacijski stroj Kidričevo nagrado, že pet let prejemajo nagrade črnomaljske raziskovalne skupnosti, dobili so plaketo občine Črnomelj, nagrade sozda Iskra in inovacijske verige Ljubljanske banke za uspešno končane naloge, ki jih je sofinancirala.

M. BEZEK

TRUD Z NAIVO SE JE IZPLAČAL

Enkrat samkrat, in še to takrat, ko je občina izgubila status manj razvite, saj se po Trebnjem razširile govornice, da tabor likovnih samorastnikov pretirava s stroški. Prišlo je celo tako daleč, da so morali o tem spregovoriti na občinski skupščini. Hitro pa se je izkazalo, da so govornice iz trte zvite in da jih je v glavnem zanetila nepoučenost. Odgovorni za tabor so jih pobili s prepričljivimi dejstvi, predvsem pa s točnimi podatki. Med drugim so navedli, da slike in kipi, ki jih udeleženci taborov zapustijo Trebnjemu, krepko in celo nekajkrat odtehtajo stroške, ki jih imajo s slikarji in kiparji. Ne nazadnje bi to lahko dokazali tudi s številkami, če bi bilo nujno, pa tega ni nihče zahteval.

Da tabor in vse, kar je z njim povezano, ne more zajemati z veliko žlico, zelo dobro vedo delegati skupščine trebanjske kulturne skupnosti, ki v ta namen tudi odmerjajo sredstva. Iz zaključnega računa za leto 1984 je razvidno, da je dala ta kulturna skupnost lani za vsa dogajanja likovnih samorastnikov nekaj nad 1,2 milijona dinarjev. Vedeti pa je treba, da so lani v Trebnjem poleg tabora priredili likovni salon, ob tem pa še nekaj razstav, da o stroških za redno delovanje galerije samorastnikov niti ne govorimo. Da so vse to lahko organizirali, izdali kataloge in poskrbeli za vse drugo, je pripomogla tudi republiška kulturna skupnost, ki je k vsoti za tabor in salon primaknila tretjino denarja.

Janez Gartnar, predsednik skupščine tabora, je povedal, da približno enako vsoto pričakujejo od republiške kulturne skupnosti tudi letos, ko bo samo tabor brez salona in dve samostojni razstavi.

»Republiško sofinanciranje je nujno in dobrodošlo vendar moram povedati, da lahko največ naredimo s sredstvi, ki jih zberemo v domači občini. Daleč največ daje občinska kulturna

mače občine in tistih občin, ki imajo pri nas tozde, delovne enote ali pa so z našo kako drugače povezane.

Upam, da bomo takega razumevanja in pomoči za izvedbo taborovskih aktivnosti deležni tudi poslej,« je pripomnil Gartnar, nato pa odgovoril na več vprašanj.

Komu boste dali letos priložnost, da se bo v trebanjski galeriji samostojno predstavil?

»Dvema razstavljalcema: slikarju Janu Hruški iz Brna na Čehoslovaškem in slikarju Brunu Paladinu z Reke. Oba bosta sodelovala tudi na letošnjem 18. taboru likovnih samorastnikov, ki bo v naslednjih dneh. Razstavo del Jana Hruške bomo odprli 6. julija na dan slovenskega zaključka letošnjega tabora.

Zadnja leta je takih razstav precej manj kot včasih. Zakaj?

»Krčenje so prav gotovo narekovali finančni razlogi, o čemer pa ne bi rad posebej govoril, ker so te reči že dovolj znane. Še pomembnejše od tega je nekaj drugega. Kako bi to povedal? Glavni so se v naši galeriji že zvrstili, mlajši pa morajo še dozoreti. Vendar velja ta pripomba na splošno, saj načrtujemo, da bi se, morda že prihodnje leto, z svojimi deli samostojno predstavili slikarji Lucijan Reščič iz Trebnjega, Franci Lesjak iz Zgornjega Kašlja in Zlatko Huzjak iz Žurdevca. Vsi so bili že večkrat na taboru in tu-

di na letošnjem prido, seveda je najpomembnejše, da imajo kaj pokazati. Vrata galerije so vsekakor odprta, tako tudi tistim, ki so že razstavljali, seveda če bodo ponudili kaj resnično novega, svežega, kvalitetnega.«

Tabor ima za seboj že kar dolgo dobo in kaj-pak tudi tradicijo. Se zanimanje zanj povečuje ali upada?

»Dejal bi, da se zanimanje za sodelovanje na njem ni zmanjšalo, kvečjemu nasprotno. To potrjuje dejstvo, da se prijavlja več slikarjev in kiparjev, kot jih lahko sprejmemo. Tako tudi iz tujine. Zelo velik je tudi interes za razstavljanje na salonih. Kaže, da smo v Jugoslaviji edini, ki navo obravnavamo dovolj resno, ki tudi ne odstopamo od sprejetih kriterijev, marveč jih celo postrujemo.«

Trebnje torej ostaja Trebnje, glavno žarišče samorastništva, kraj, kamor ustvarjalci prihajajo po (samo)potrditev?

»Po vsem tem bi rekel, da je tako, a kar zadeva tako imenovano potrjevanje, se tega zavedajo le resnični talenti. Le-ti pa se tudi zavedajo, da se je čedalje težje uveljaviti, ker je tudi manj priložnosti. Včasih je bilo lažje, bilo je več kolonij, podobnih naši, ne bi pa rad govoril o kvaliteti njihovega dela. Lahko dodam le, da so marsikje naredili precej škode, da so nekritično prirejali razstave...«

Imate v mislih obodbo pretiranega, nekritičnega čaščenja...?

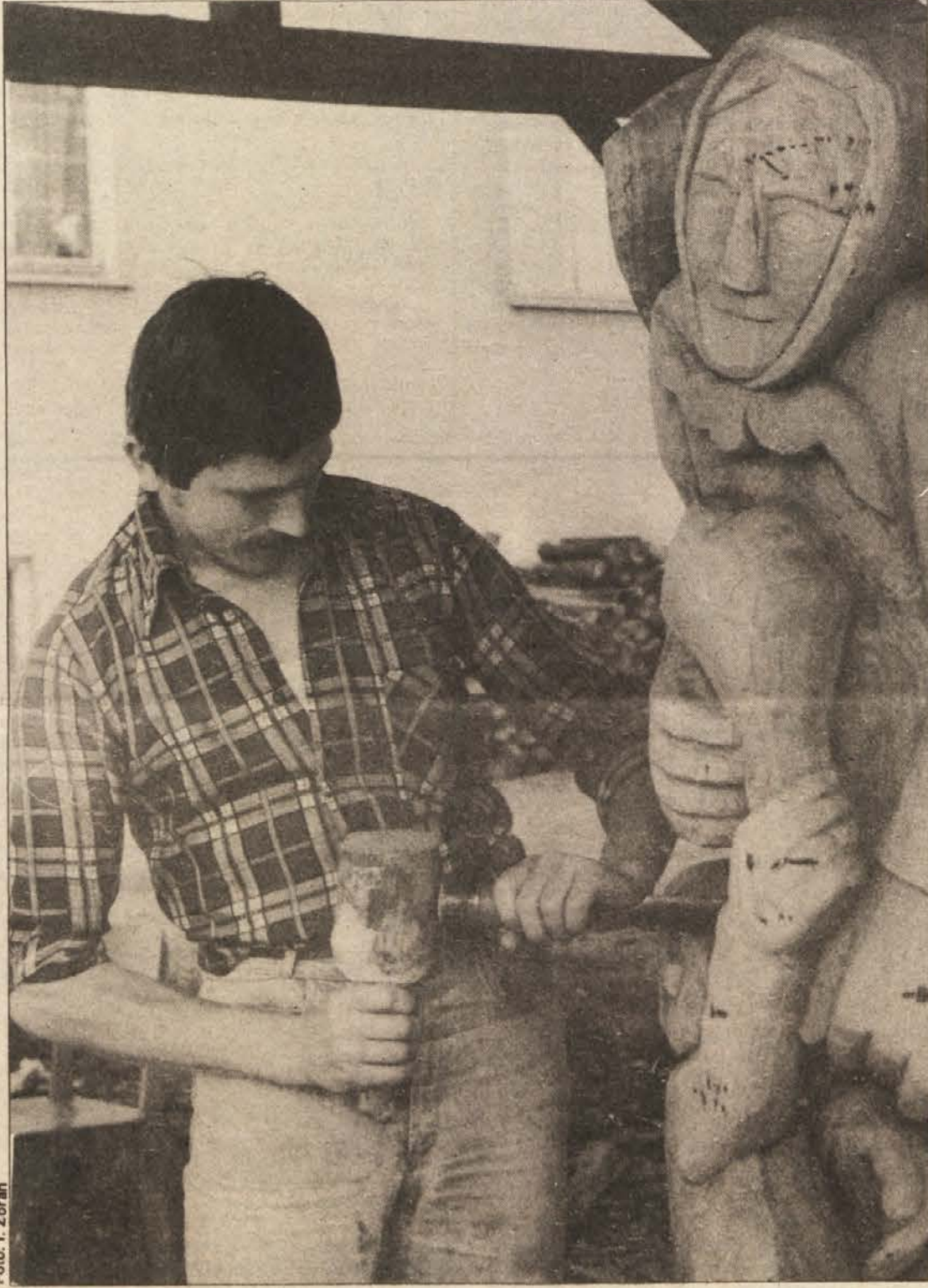
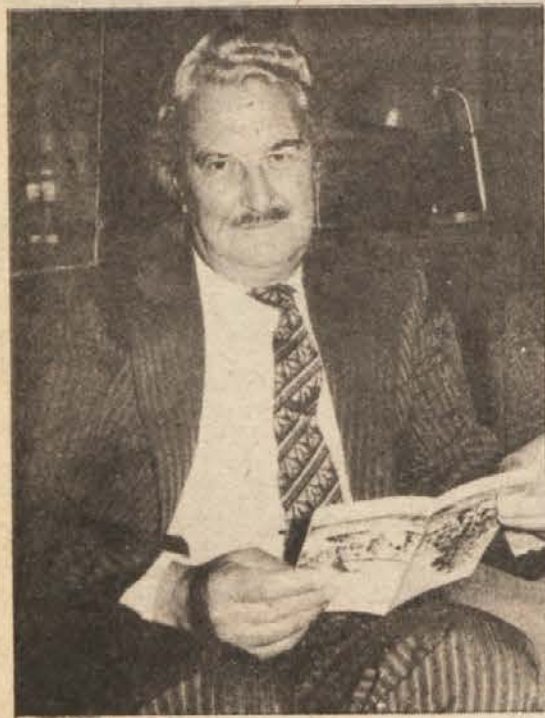

Foto: I. Zoran

Janez Gartnar

Nerazvitost

SMO SPOSOBNI ZAUŠTAVITI IZSELJEVANJE?

Spominsko območje Žumberak — Gorjanci se razteza na 97.000 hektarjih. Od 40.000 prebivalcev jih 28.000 živi v 47 krajevnih skupnostih v petih slovenskih občinah: brežiški, črnomaljski, krški, metliški in novomeški, ostali prebivalci območja pa naseljujejo hrvaški občini Jastrebarsko in Ozalj.

Preko 11.000 prebivalcev se je odselilo, največ z goratega območja. Sama zemlja ni nikoli mogla spodobno preživeti prabivalstva območja. Kmetijstvo tod nikoli ni poznalo gnotne podpore in izsledkov znosti.

»Le žival bo lahko obvladala ta svet, ljudje pa ne. V tem hribovitem svetu je škoda kakršnegakoli dinarja za hleve, ker ti naposled tudi onesnažujejo. V ravninskem svetu bi kazalo dopitati živino, ki se je leto ali dve pasla v hribov. Američani na primer rajše kupujejo živino v Novi Zelandiji, kjer jo pasejo na pašnikih,

čeprav sami pridelajo dovolj krme za ves svet.« Morda je tak trend v svetu priložnost tudi za nas, je povedal profesor dr. Vidrih v ljubljanske biotehniške fakultete na nedavnem posvetu v Krškem.

Kmetijstvu in gozdarstvu v luči priprave za sprejem prostorskega plana območja Žumberak—Gorjanci so na omenjenem posvetovanju najprej posvetili vso pozornost, do junija pa bodo sledili še posveti o lovstvu in ribištvi, o naravni in kulturni dediščini, obrti in drobnem gospodarstvu in drugem. Hrvaški in slovenski strokovnjaki menijo, da je prav za razvoj kmetijstva največ možnosti. Izjemne so možnosti za čebelarstvo, sadjarstvo pa bi lahko postreglo z neokropljenim sadjem. Na žumberaško-gorjanskem območju naj bi se ognili velikim farmam ne le zaradi neekonomičnosti, ampak tudi zavoljo možnega onesnaževanja okolja. Pedološka karta območja zgovorno kaže, da gozdarstvo ne izkorišča niti polovico zmogljivosti.

V ravninskem svetu, ki obsega 14.000 hektarjev, je že doslej najbolj razvito poljedelstvo. Krmne rastline, silažna koruza in prašičereja z domačo krmo šele pridobivajo »domovinsko pravico«. Vinogradniško-živinorejsko, hribovsko in gorsko območje pa tudi obetajo, da bi na celotnem območju Žumberka in Gorjancev lahko podvojili pridelavo žitaric in mesa, za četrtno pa povečali pridelek grozdja in sadja. Razvijali bodo take oblike pridelave hrane, ki bi kmetijam dolgoročno zagotavljale dohodek in socialno varnost. Zadržništvo je na hrvaški strani še v povojih, dobro strokovno, pospeševalno delo pa bo najboljša dolgoročna naložba. Velika razpršenost 440 naselij in zaselkov, od katerih jih je veliko z manj kot 20 prebival-

ci, povzroča pri oživiljanju območja nemalo težav. Komunalne naprave so zelo drage. Območje je lastniško še bolj razparcelirano zaradi vse številnejših

vikendarjev. Tem bodo pristigli peruti in jih potisnili na obrobje ali na posebne lokacije.

Na prvi pogled se sicer taka usmeritev malce tepe z mnenjem nekaterih strokovnjakov, da je osnovni dejavnik razvoja Žumberka in Gorjancev človek, ki pa ga tod ni.

Med konkretne poskuse kmetijcev, ki proučujejo razvojne možnosti, spada tudi ovčereja v srednjem delu Žumberka. V Osijeku so kupili 279 ovac ter 6 ovnov wuerttemberške pasme in 3 križance wuerttemberške pasme — »alpince«. Po enem letu ovčarjenja so bili Žumberčani lahko zadovoljni, saj je skupna teža živali napredovala od 8.246 na 11.900 kilogramov. Prirast so dosegli ob poltretjem odstotku pogina.

Pa še primer iz poljedelstva Žumberka. Že tretje leto načrtno pridelujejo semenski krompir, delno tudi merkantilni, v poskusni fazi pa je še pridelava zgodnjega krompirja. Začeli so z desetimi kooperanti, lani jih je bilo 50, letos pa jih je že 90. Ustvarjajo tudi baze družbenega sektorja. Letos pričakujejo 950 do 1.200 ton krompirja, od tega 600 ton semenskega. Program pridelave semenskega krompirja naj bi razširili še na druge občine. Potrebovali bi skladišče, najprej za 1.000 ton krompirja, v naslednjih dveh fazah pa bi ga še povečali. A Žumberčani že za letošnjo pridelavo potrebujejo blizu 5 starih milijard obratnih sredstev, zato seveda ne vedo, od kod še izdatnejši zalogaj za skladišče. Če že drugega ne, bi radi imeli vsaj toliko »krompirja«, da bi za krompir uveljavili podobna merila kot za pšenico, tudi kar zadeva regresiranje in (nižje) obrestne mere.

P. PERC

ZVEN KVALITETE

V inflaciji ljubiteljskega in profesionalnega samorastniškega ustvarjanja je Trebnje, ki se mu je posrečilo, da se je uveljavilo kot poligon tega likovnega stila ter kot slovensko in vsejugoslovansko srečališče njegovih dosežkov, prisiljeno skrbeti za ostro ločitev vrednega od priložnostnega, pristnega od približnega. Prav zato, ker so bili že ob prvih samorastniških taborih in ob vzpostavitvi galerije uveljavljeni ti kriteriji, je dobilo trebanjsko središče zven kvalitete, ki odmeva celo z afriške in južnoameriške celine.

(Zoran Kržišnik na 7. salonu 1984)

»V Jugoslaviji smo delali kar precejšnje napake, a to bolj jasno vidimo šele zdaj, ko je evforija v glavnem mimo. Niso znali povsod in vedno ločiti zrnja od plev. S tem smo dovolili, da je šlo marsikaj slabega, žal pa tudi veliko dobrih del v tujino, v roke zasebnim zbiralcem. Danes se je stanje zelo zbitnilo. Na površju so se obdržali samo pravi, avtentični ustvarjalci, tisti, ki so ves čas resno delali, vsi drugi so utonili v pozabo.«

Alli je naiva pri nas že dovolj priznana ali pa se mora za tako priznanje še boriti?

»Na eni strani je. V zadnjem času je k temu veliko pripomogla tudi enciklopedija navne umetnosti, ki sta jo pripravila Oto Bihajli in Nebojša Tomašević. V enciklopedijo so prišli res samo tisti jugoslovanski avtorji, ki to zaslužijo. Žal pa še velik del strokovne javnosti naivo še vedno ne jemlje resno, niti toliko ne, da bi ji izkazoval minimalno pozornost. Med zastopnike te javnosti uvrščam tudi tako imenovane uradne umetnostne kritike. Ti ne dajo od sebe prav nikakršne sodbe o naivi, ne pozitivne ne negativne, ampak lepo molčijo.«

Dejavnost pa kljub temu živi.

»Živi in bo, pa naj bodo mnenja o njej taka ali drugačna. Nastajajo vedno nova dela, pojavljajo se nova imena. Veliko jih spoznamo v Trebnjem. Da je ta kraj za ustvarjalce privlačen, da jim sodelovanje na taborih res veliko pomeni, dokazuje dejstvo, da si morajo vsi sami plačati stroške do Trebnjega, tudi tujci. Kar zamislite si, koliko mora zato pot odšteti, denimo, slikar, ki pride iz Južne Amerike! Kaže, da vsem tem več pomeni priznanje, da lahko ustvarjajo ali razstavljajo pri nas, kot vse drugo. Lep primer za to je prav Jan Hruška, ki sem ga že prej omenil. V domovini mu je spoštovanje zraslo šele potem, ko so zvedeli, da je bil v Trebnjem. Še več, lahko je razstavljal in celo film so posneli o njem.«

Kako pa je tabor vplival na ustvarjalce iz trebanjske občine in okolice?

»Prek njega so se uveljavili kipar Sandi Leskovec, slikar Lucijan Reščič in tudi kipar Stane Novak, če omenim samo te. A moram takoj reči, da ni bilo nikomur gledano skozi prste, vsi so se morali podrediti vsem kriterijem, ki jih je tabor uveljavil. Kot domačini torej niso imeli nobene prednosti, tako pa bo tudi v prihodnje. Kaže, da naša občina novih samorastnikov nima, še zlasti pa ne dovolj zanimivih. Tako je tudi na Hrvaškem, kjer je veliki razcvet mimo.«

Dokle boste povečevali galerijski fond?

»Dokler bodo tabori, najmanj toliko časa, dokler pa bo šlo, ne vem. Mislim, da bodo delovna srečanja samorastnikov v Trebnjem lahko vsaj še nekaj let, potem pa se bodo morali vpreči novi ljudje. Dosedanji trud se je vsekakor izplačal, saj smo ob galeriji ustvarili fond, ki šteje že kakih 600 del. Obiskovalcem, domačim in tujim, imamo torej kaj pokazati. Mnogi se čudijo, da ima tako majhen kraj tolikšno bogastvo. Pravzaprav je to tisto, do česar smo hoteli priti, ko smo začeli s tabori in za kar vsako leto zbiramo sredstva.«

Bo vsaj del tega bogastva kdaj moč videti tudi v razstaviščih, kjer se vrstijo »resnejše« razstave?

»Gradivo je zbrano in je moč vsak hip pripraviti zanimivo in kvalitetno razstavo. Pripravljeni smo zajeti iz tega fonda in ponuditi na ogled najboljše dela, ki jih imamo, kjerkoli bi to želeli. Recimo kjerkoli v dolenski regiji, če le bo interes.«

I. ZORAN

OLZORIA

PREBRALI SMO

DRUGI OBRAZ ZNANOSTI

V naših vsakdanjih predstavah je znanost najtesneje povezana z resnico, je tisti preskusni kamen, ob katerem se resnica izkaže ali pade kot laž. In skladno s tem imamo znanstvenike za zavzete iskalice in raziskovalce resnice. A kot je sploh v življenju, so tudi takšne predstave poenostavljene in idealizirane. Znanstveniki so ljudje, imajo človeško naravo, ki pa je, kot nas uči izkušnja lahko pokvarljivo blago. In tako je tudi med znanstveniki dovolj lahkovernosti, neob-

jektivnosti, zaverovanosti v lasten svet, nepoštenja in tudi goljufivosti. Tisti, ki naj bi zvesto iskali resnico, se včasih zaradi lahkovernosti ali ozke zagledanosti dajo speljati na tanek led ali pa jih okoliščine in lastna naganjenja zapeljejo v premišljeno ponarejanje rezultatov raziskav. Zaradi takšnih ljudi tudi znanost ni cvetnik žive in čiste resnice, saj najdemo tudi na tem vzvišenem področju človekovega delovanja zmoti in laži. A če kje, potem ima laž v znanosti zares kratke noge, ponarejevalce, zapeljane in premišljene lažnivce njihovi stanovski tovariši dokaj hitro odkrijejo in njihovim izsledkom vzamejo znanstveno veljavo.

O vsem tem na poljuden, zanimiv in napet način piše Miha Likar v svoji najnovejši knjigi »Prevare in zmote v medicini in biologiji«, ki jo je izdala Državna založba Slovenije. Likar je znan pisec strokovnih in poljudnih knjig, člankov in razprav, ki se redno pojavljajo v našem tisku. Med svojim delom je večkrat naletel na vprašanje znanstvenikove etične odgovornosti, in ko je iskal odgovore nanj, se mu je nabralo dovolj zanimivega gradiva o stranpoteh v znanstvenem delovanju znanih in manj znanih strokovnjakov. Pobudo za pisanje knjige o zmotah in prevarah v znanosti pa je dodatno dobil še v polemikah in dogod-

kih, ki so pred leti potrdili, da so znanstveniki na vzhodu in zahodu dostikrat v enako težki skušnjavi, ko morajo ubraniti lastno ali politično avtoriteto, oziroma uveljaviti svojo izvirno zamisel in za nadaljnje raziskave dobiti denar, pa se podajo na tanek led ponarejanja, lahkovernih zmot in goljufij. Avtor niza v knjigi zanimive primere, ki segajo od slavnega očeta genetika Mendla do novejših raziskovalcev, katerih prevare so burile svetovno znanstveno javnost pred nekaj leti.

Likar se je pri izboru držal predvsem svoje osnovne stroke, medicine in biologije, vendar pa je segel na zanimiva področja, ki nedvomno zbuja zanimanje širše javnosti, saj se je lotil tudi parapsihologije z njeno izjemno pestro »ponudbo« nadnaravnih sil in sposobnosti najsvobitnejših medijev, od znanega Urija Gellerja do slavne Rusinje Kulagine. Obdelal pa je tudi slovit goljufijo s človekom iz Piltowna, ki je pretresla svetovno antropologijo in paleontologijo.

Med zanimivostmi naj omenimo tudi delež našega rojaka Magušarja, ki so ga v javnosti hoteli potegniti v zmešnjave okoli poskusov dunajskega biologa Paula Kammererja. Naš znanstvenik, ki je delal v laboratorijih tega strokovnjaka, naj bi v zabje krake vbrizgal črnilo in tako zavedel Kammererja k napačnim hipotezam. No, vse kaže, da je profesor kar sam počel te nečedne stvari, njegov asistent pa naj bi nosil sramoto.

Za konec tega zapisa lahko rečemo, da je knjiga zares polna zanimivega gradiva, ki bralca pomaga, da si ustvari nekoli-kaj objektivnejšo podobo o znanosti in znanstvenikih. Včasih so stranpota zelo poučna in veliko povedo o poteh, ki naj bi se jih držali, ko sledimo vzemirljivemu klicu resnice.

M. MARKELJ

O OBLASTNIKU IN PODLOŽNIKIH

Zbirka Vezi, ki jo izdaja Mladinska knjiga, prinaša izbor iz sodobnega jugoslovanskega leposlovja, pri tem pa se njen urednik Miha Mate odloča predvsem za tista dela in avtorje, ki so tako ali drugače zbudili veliko pozornost pri kritiki, bili deležni pomembnejših nagrad in doživeli opazen uspeh tudi pri občinstvu. Poleg teh kriterijev velja merilo, naj bo delo sodobno po oblikovanju in upodabljanju sedanjosti ali preteklosti. Vsem tem kriterijem povsem ustreza zadnja knjiga, ki je izšla v zbirki Vezi, in sicer je to roman »Jutri pride Gospodar« črnogorskega pesnika

in pisatelja Petra Sariča. Roman je prejel najvišje literarno priznanje Kosova, prebija pa se tudi v svet, saj zdaj teče prevajanje v nemščino in češčino. Slovenski prevod je opravil Herman Vogel.

Roman je v svojem bistvu zgodovinsko politična grozljivka na temo oblastništva in podložništva. Glavni junak in se dviga v simbol vsakršne oblasti in nesvobode. Pisatelj je pripoved vpel v arhaično črnogorsko družbo, pleme Banjanini, ki ga je Gospodar v boju osvobodil turškega suženjstva, toda namesto turškega jarma pade nanje jarem podložništva Gospodarju, svoboda se izkazuje kot prostovoljna nesvoboda, Gospodar pa stiska obroč oblasti s pomočjo znanih sredstev; vohunjenja, zalezovanja, izsiljevanja, umorov nezadovoljnejšev, ustvarjanjem mita iz svoje osebnosti, ponarejanjem preteklih dogodkov.

Toda Sarič v pripovedi ne riše enostavnega razmerja: po oblasti stremeci Gospodar in zatirani podložniki. Odnos je mnogo bolj zapleten, saj se v romanu izkazuje globlja resnica delovanja tiranije, da je namreč despotstvo posledica despota in njegovih podložnih, da

tiran nastane s sodelovanjem zatiranih, hkrati pa Gospodar ni monolit čvrstine in volje, ampak je kot človek ves razklan, razrvan, načet, nihče ga ne mara in on ne more imeti nikogar zares rad, je nekakšen človeški kastrat.

Se bolj temna in nespodbudna ugotovitev, ki izhaja iz Saričevega umetniškega dela, je, da tiranije s tiranovo smrtjo ni konec. Zaradi zakoreninjenega podložništva in ljudeh se oblastništvo ponovi in obnovi.

Čeprav Jutri pride Gospodar orišuje črnogorsko preteklost, pa je prav v plastih, ki smo jo v tem prikazu izluščili, izrazito sodoben in veliko pove o sedanjosti v svetu, če ne celo o splošni resnici, veljavni za vse čase.

M. MARKELJ

MI SMO TU

Posebno zanimiva, po svoje celo izstopajoča poglavja iz zgodovine slovenskega življa so kmečki pun-

Težak položaj slovenskega založništva ne rojeva samo izredno dragih knjig, krni založniške programe in izvirno slovensko knjigo potiska v kot, marveč je lahko tudi spodbuda za kaj koristnega, o čemer pričča nedavni izid treh knjig novoustanovljene knjižne zbirke, ki jo je začela (in jo še namerava) izdajati Književna mladina Slovenije. Gre za zbirko Aleph, v kateri naj bi, kot zatrjuje njen uredniški odbor, mladi ustvarjalci potrjevali svoj obstoj in delo. Doslej so namreč mnogi zaman trkali na vrata znanih slovenskih založb, kjer že omenjena založniška kriza tesno pripira vrata za neveljavljene in neznane avtorje. S paketom prvih treh knjig, ki so jih menda izdali le s polovico tiste vsote, ki bi šla za izid v večjih založbah, pa hkrati uredništvo posredno kaže tudi na skrite rezerve v slovenskem založništvu. Predvsem gre za režijo, saj so avtorji, recenzenti in oblikovalci Alephovih knjig dobili običajne honorarje in niso bili postavljeni v položaj zastojkarjev.

Izrazit knjižni prvenec je knjiga Igorja Zabela »Strategije. Taktike.« Gre za zbirko 7 prozaičnih sestavkov komparativista, umetnostnega zgodovinarja in filozofa, ki se je sicer pojavljal v revialnem tisku, vendar precej poredkoma, za njegovo pisanje pa je značilno intelektualno izhodišče, ki mu narekuje različne slogovne postopke, da izrazi prepletanje razmišljanja o ustvarjanju z razvijanjem ustvarjanja, kulturnega izročila z videzom tega sveta. Po recenzentskih mnenjih gre za knjigo, ki naj bi zadovoljila predvsem ljubitelje moderne proze, nudila pa sproščeno uživanje tudi tistim, ki jim knjiga pomeni najprej zabavo in šele potem vse ostalo.

Štefan Remič ima za seboj objavo širšega izbora pesmi v Pesniškem almanahu mladih, s povsem samostojno knjižno izdajo pa se tokrat predstavlja prvič, in sicer s pesniško zbirko »Nate pade patina«. V zbranih pesmih Remič pogloblja svoj pesniški izraz, ki ga je izprical v dosedanjih objavah, skozi govorico, značilno za slovensko ljudsko pesem, stopajo upesnjena spoznanja o temeljnih vprašanjih človeka in sveta. Posebna značilnost Remičeve poezije ni samo spajanje ljudskega in modernega pesniškega jezika, marveč tudi svojevtrno zlivanje sli-

ti: od 13. stoletja se jih je zvrstilo nad sto dvajset, za pet od njih pa poznavalci pravijo, da jih kaže glede na razmere, v kakršnih je slovensko ljudstvo izkazovalo puntarsko moč, brez pridržkov uvrstiti med največje širom po svetu.

Zaradi pomena, ki ga je imelo pri potrjevanju slovenske narodne bitve, je bilo kmečko puntarstvo po pravici deležno raznovrstnih obdelav s strani zgodovinarjev in umetnosti, pri založbi Obzorja pa je pred kratkim izšla knjiga Jožeta Koropca »Mi smo tu«, ki z marsičim dopolnjuje dozdajšnje prikazovanje slovenske puntarije. Stevilni ohranjeni viri so namreč omogočili kronološko in vsebinsko izjemno natančen prikaz punta v letu 1635, bolj znanega po imenu drugi slovenski kmečki upor.

Za boljše razumevanje tega upora je pisec na kratko, a vseeno dovolj pregledno prikazal potek poprejšnjih velikih kmečkih pun-

iz izložbe

karskega videnja (avtor se ukvarja s slikarstvom) in pesniškega čutenja. Spremnobesedo z značilnim naslovom »Pesem in slika« je prispeval Boris A. Novak.

Milan Kleč je sicer dokaj uveljavljen avtor, dramatik, pesnik in esejist, v Alephu pa je izdal svoj prozni prvenec »Briljantina«, ki prinaša 27 črtic in kratkih proz. Avtor sam jih je označil kot »pisma, ki sem jih pisal Johnu Travolti« in s tem označil eno pomembnih značilnosti svojega pisanja, ki temelji na absurdni in paradoksu. Navidezne in enostavne pripovedi se presenetljivo razpletejo in sprevržejo, realističnost Klečevega pisanja razjeda humor, črna šala, nonsalantnost, mestoma tudi šokantost in vulgarnost, realnost se sprevrča v fantastično. Vendar pa ta navzven naivna govornica pripoveduje o življenjsko odločilnih vprašanjih.

M. MARKELJ

slovenska prevodna književnost premore že toliko del, da s pregovornim zamudništvom lahko povežemo samo še posamezne bele lise; in dalje, da se je v zadnjem poldrugem desetletju na Slovenskem močno razmahnila leksikografska dejavnost, bodisi po sestavljalci ali založniški plati.

Obojemu pritrjuje knjiga, ki jo je najbolj plodoviti slovenski prevajalec Janko Moder naslovil kot »Slovenski leksikon novejšega prevajanja«, izšla pa je pri založbi Lipa. Ko prelistavaš petsto velikih strani obsežno delo, se čudiš nad tem, koliko ljudi se je lotilo slovenjenja na tisoče raznovrstnih knjig, pesmi, dram, leksikonov pa se ti brž razkrije kot izjemni avtorski in založniški posel, kakršnega bi si še pred nedavnim lahko samo želeli.

D. RUSTJA

LEKSIKON PREVAVALCEV

Če se je le ponudila pravšnja priložnost, smo na tej strani rade volje poudarili dvoje. Najprej, da

pesem »Rejč« (Beseda) v njegovi najnovejši zbirki »Tiha rejč guodi«, ko poje: »Najtiže je/ ku muoreš/ z neko navadeno/ rejčjo/ gavuore/ svajo sričo/ i svajo muko (najtežje je, ko moraš z neko navadno besedo izraziti svojo srečo in svojo muko).

V tej najnovejši knjigi sta v narečju pisani še poglavji »Kam'n da kamna« (Kamen do kamna) in »Guad« (Glad oz. Lakota). Pesmi Kamen do kamna so posvečene 26 partizanom, ko so zmznili na pohodu preko Matič poljane pri Delnicah, in v spomin na to tragedijo je postavljenih na tej poljani 26 kamnov (do kamna). »Guad« pa je posvečen internancem in vsem (lačnim) ljudem na svetu sploh.

Na vprašanje, kdaj in zakaj se je začel ukvarjati tudi z makrameji, je odgovoril:

»Kot književnik in umetnik imam rad vse, kar je staro, ljudsko, odraz ljudskega življenja, kulture. Zato so med mojimi makrameji posnetki navadnih pastirskih torb, stola za rože in drugo pa celo liki, ki spominjajo na staro indijansko kulturo.«

JOŽE PRIMC

TIHA BESEDA

V okviru prireditve ob letošnjem prazniku krajevne skupnosti Osilnica

se je predstavil v Osilnici z novo, že tretjo zbirko narečnih pesmi pod naslovom »Tiha rejč guodi« in z razstavo makramejev, ki jih je sam naredil, pesnik Zlatko Pochobradsky.

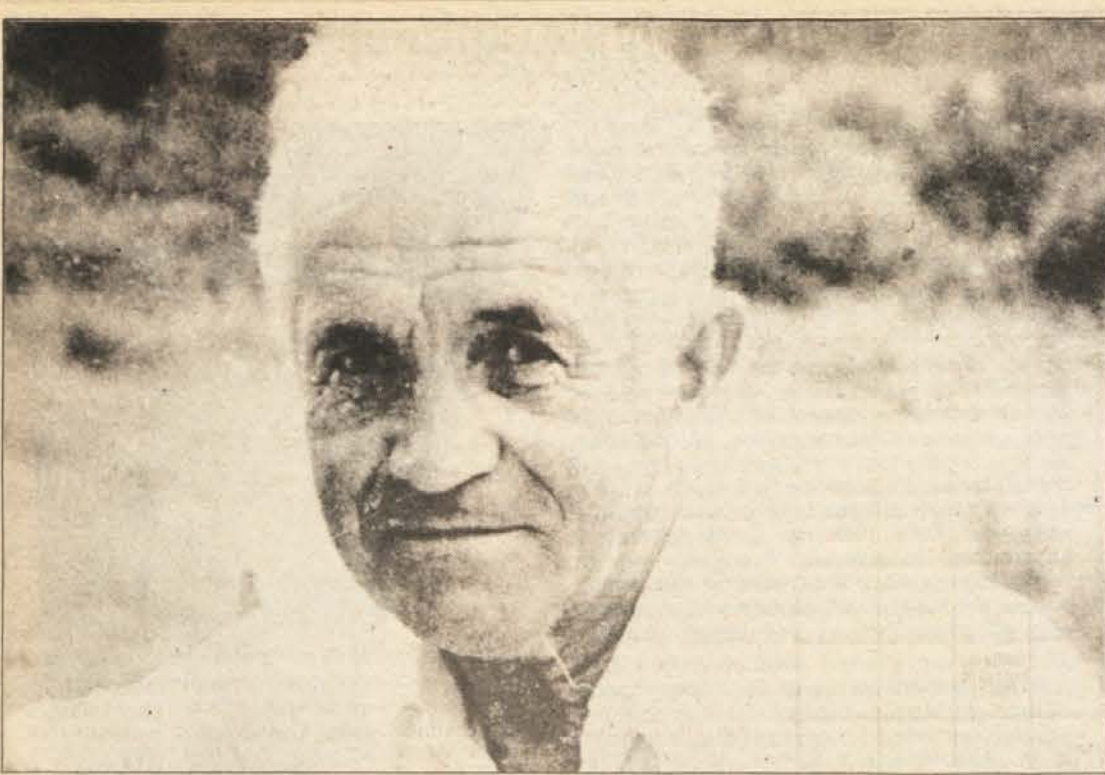
O goranskem pesniku Zlatku Pochobradskem in njegovih prvih dveh narečnih pesniških zbirkah »Bejle gauob« (Beli golob) in »Uognišče« (Ognjišče) smo že pisali. Njegove pesmi in njegov narečni jezik so v Sloveniji skoraj neznan, kot je neznan veliki večini Slovencev ne samo, kje je hrvaški Čabar, pač pa tudi slovenska Osilnica. Nekoliko se poveča zanimanje za te kraje le, kadar se kakšen delegat v tem ali onem republiškem organu spomni in vpraša, zakaj slovenski otroci na tem območju hodijo v hrvaške šole in sploh nimajo pouka v slovenščini.

Domačinov na tem območju ne na slovenski strani Kolpe in Čabranke in tudi ne hrvaški tako šolanje sploh ne moti. Glavni vzrok za to je, ker Slovenci in Hrvatje na tem območju govorijo isti jezik. In prav v njem piše pesnik Zlatko Pochobradsky, ki je po rodu iz Gerova (na hrvaški strani Čabranke). Gotovo

je na ta enotni jezik vplivalo dejstvo, da je tudi to območje pred mnogimi stoletji sodilo pod isto cerkveno organizacijo: najprej ribniško župnijo oz. prafaro, nato pa pod osilniško duhovnijo, katere območje »se je domala ujemale z vsem obsegom čabranskega področja«, kot ugotavlja znanstvenik Ivan Simonič.

Pesnik Pochobradsky z globoko občutenostjo poje o tej domači zemlji in ljudeh ne glede na današnje narodnostno mejo, ki jo ljudje na tem območju nikoli niso priznali in se še vedno čutijo, da so vsi eno. Žal pa te resnice mnogi nočejo ali pa ne morejo razumeti. Njeni uveljavitvi prav gotovo lahko največ pripomorejo narečne pesmi Zlatka Pochobradskega, profesorja, ki živi in dela v Čabru, diplomiral pa je v Zagrebu, in sicer iz jugoslovanskih jezikov, književnosti in filozofije.

Na vprašanje, zakaj se v njegovih pesmih nekatere besedne zveze ponavljajo, je pesnik odgovoril, da je to narečje — imenuje ga gerovski — »sromačno« oz. siromašno, kot so siromašni ljudje v tem delu domovine. O tem po svoje govori tudi njegova osma

OBRAZI

ŠMALČEVIH »ZLATIH« PETDESET

Šmalčevi iz Gornjih Sušic praznujejo. Okoli matere Marije in očeta Martina se zbere sedem otrok z družinami in osem vnučkov radovedno opazuje, kako si dedek in babica z enako nervozno kot pred petdesetimi leti izmenjujeta poročna prstana, medtem ko jima matičar s slovesnim glasom pripoveduje, da sta polno in plodno živela skupno življenje in da če ne bi storila nič drugega, kot družbi vzgojila toliko dobrih in marljivih članov, bi bilo njuno življenje že osmisleno. Seveda pa sta bila v petdesetih letih skupnega življenja Martin in Marija primorana storiti marsikaj, da sta tako številno družino oskrbela z vsem potrebnim, dokler niso otroci drug za drugim zapustili toplo in varno gnezdo.

Oba sta se rodila v Sušicah. Marija v gornjem delu, že skoraj pri Dobindolu, kjer še sedaj biva. Martin pa nekoliko nižje v vasi. Martin pripoveduje, da je bila v vasi včasih bolj živa skupnost, kot je dandanes. Ljudje so pomagali drug drugemu, pa tudi večjih del so se lotili, kot na primer gradnje vaškega vodnega zbiralnika. V Sušicah, kot že ime samo pove, je bil poleti stalni problem pitne vode za ljudi in za živino. Sedaj imajo vodovod, vaški zbiralnik, ki so ga sami zgradili že pred vojno, pa je zaradi malomarnosti neuporaben, kar se Martinu zdi škoda. Jeseni in zgodaj spomladi pa tudi v Sušicah ni bilo zadrege za vodo. Tedaj je v Kotlu izbruhnil potok, ki nosi, vijoč se med travniki, več imen. V bližini Šmalčeve domačije mu pravijo Zelenc ali pa Fajfar. Včasih, se spominja Martin, je studenec v Kotlu bruhal tudi ribe. To je bilo posla za vaško otročad!

Za Martina pa se je mladost kaj hitro končala v delu. Kot večino fantov iz krajev pod Albancem, ga je pot vodila najprej v gozd, kjer se je seznanil s tesarsko sekuro. Ta znanja ga je potem spremljala po gozdovih skoraj vse življenje.

Življenje gozdnih delavcev je bilo včasih vse prej kot idilično. Res je, delali so zunaj, na svežem zraku, to pa je tudi vse. Sicer pa se je njihov dan pričel že ob štirih zjutraj, sledilo je

dolgo pešačenje do delovišča, tam pa se je pričelo težaško delo, ki je trajalo vse do mraka. Podirali so na roke, razžagovali in tesali. In ko so zvečer po dolgem pešačenju zopet prišli domov, so bile roke odrevenele od naporega dela in noč do naslednjega šihata je bila tako kratka. Kadar pa so bila delovišča bolj oddaljena, doma tudi po ves teden niso videli. Prespali so v gozdu, v na hitro postavljenih kolibah, ki so jih za silo varovale pred vremenskimi naprilkami. Hrana je bila sicer bolj pičila, ker pa je odpadla dolga pot do doma, je bil zaslužek boljši. Martin se z nostalgijo spominja tistih časov. Kaj ne! Bil je mlad in napore je premagoval z lahkoto. Vendar gozdu ni bil zvest ves čas. Zvabilo ga je mesto. Postal je prevoznik, prevažal je pivo za Union in za zagrebško pivovarno, bil hlapec pri trgovcih in župnikih. Doživel je marsikatero ponižanje in marsikatero krivico je moral molče preboleti. Zato se je vrnil v domačo vas. Tu se je pred petdesetimi leti poročil s sovaščanko Marijo.

Nekaj let je bil Martin doma. Obdeloval je kmetijo, priložnostni zaslužek pa mu je nudil gozd. Tako je kupil kakšno kravico ali kos zemlje in življenje se je utirilo v družinski krog, ki je iz leta v leto rasel. Doma so bili še ženini starši, otrok je bilo čedalje več in pošteno se je bilo treba pomujati, da je bilo kruha za vse. Potem je Martin še enkrat zapustil domačo vas. Bila je vojna in čas odločitve je prišel. Kot razgledan kmečki fant je hitro vedel, kako naj se odloči. Pridružil se je Gubčevi brigadi in se z njo prebijal iz hajke v hajko, iz akcije v akcijo. »Težak čas je bil to,« se spominja Martin. »Najhuje zame pa je bilo takrat, ko sem stopil na mino. Grdo rano na nogi sem imel, pa kaj sem hotel. Morali smo naprej. S cunjami so mi jo prevezovale kmečke ženičke, kjer smo se pač imeli čes oddahniti, in počasi sem se izlival. Pozneje, ko sem bil dodeljen kirurški ekipi pri štabu 15. divizije, je bilo nekoliko laže.«

Avgrusta petinštiridesetega je prišel partizanski starejši vodnik Martin Šmalc domov v Gornje Sušice k svoji družini. Vendar se tudi po vojni življenje ni dosti spremenilo. Čakala ga je plankača in čakal je gozd, ki ga je bilo treba zaradi težkih gospodarskih razmer hitro izkoristiti. Spet se je podal v dolensko zeleno zakladnico in tesal železniške pragove ter nakladal težke tovore na kamione. »Pet fantov nas je v enem mesecu pripravilo po dvatisočpetsto pragov. S tal smo nakladali hlode na kamion. Bilo je skoraj nemogoče, vendar smo zmogli. Potem se je neki inženir izmislil specialne rampe. Z njimi smo naložili tudi po petindvajset tovrnjakov na dan. Delo je bilo močno olajšano.«

Ko se zakonca Šmalc spominjata svojega »zlatega« zakona, so to spomini na odrekanja, trud in delo. Bilo je sončnih dni, pa tudi nevihte so bile kdaj, kot v vsaki skupnosti, ki je obsojena na stalno prilagajanje in obnavljanje. Svoj čoln sta varno pripeljala v zasluženi pokoj, ki ga uživata v krogu številne družine. Da bi bilo v njuni jeseni še mnogo sončnih dni in da bi v zidanici v Albancu doživela še marsikateri miren trenutek, pa jima ob tem življenjskem jubileju ne želijo samo njuni najbližji, ampak vsi, ki ju poznajo.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

NA BLAZINAH PA POČIVAJO DRUGI!

Oblazinjeni stoli, zofe, avtomobilski sedeži ali žimnice, ki nam nudijo udoben počitek, so dandanes serijski industrijski proizvodi, in ko se v njih zlekemo, nam še na misel ne pride, da še ni tako daleč čas, ko so vse te stvari izdelovali ročno in da je poklic, ki se je ukvarjal s tem, že skoraj izginil. No, zadnje čase nam tudi to verjetno kdaj pade na um, zlasti takrat, ko se na oguljeni zofi pojavijo luknje, ob pogledu na cene novega pohištva v trgovini pa nam zastane dih. Takrat se spominimo, da so včasih bili ljudje, ki so take stvari izdelovali po naročilu, staro pa vestno popravljali, tako da so kosi pohištva postali zopet novi.

Pravzaprav tudi eden redkih ljudi, ki se v Novem mestu še ukvarjajo s tem poklicem, to ni želel biti. Miha Pureber, tapetnik in dekorater, je kot petnajstleten fantič v Velikem Podljubnu sanjal, da bi bil mehanik. Vendar učnih mest za ta poklic ni bilo, pa je moral pač tja, kjer je bil prostor. Da bi v družini, ki je štela deset otrok, doma zijala prodajal in čakal na ugodno priložnost, pač ni šlo. Tako se je leta 1948 znašel pri novomeškem EMLO kot tapetniški vajenec pri mojstru Francu Jermanu, kateremu je za dober uk še danes hvaležen.

Sicer pa je bila vajeniška doba dokaj trnava. V vsakem vremenu, pozimi in poleti je pešačil celo dve uri do Novega mesta. »Takrat smo bili slabo oblečeni in obuti. Pa vedno lačni. Spominjam se, da sem večkrat pojedel malico že na poti v mesto. Potem pa je bilo do popoldneva skoraj nevzdržno. Na koncu naporega dela me je čakala še dolga pot domov. Na začetku smo novi vajenci cofali tapetniško volno in travo za žimnice. Bila je to posebna močvirna trava ploščemka, ki so jo vozili nekje od Brežic. Pravo žimo pa je bilo že takrat težko dobiti.«

»Ko je minilo prvih pet, šest mesecev, je bilo tudi manj pometanja in cofanja. Prišli so novi vajenci in lahko sem pričel z bolj zahtevnimi deli. Dostava izdelkov na dom pa je bila kaj preprosta. Vajenec si ga je naložil na hrbet in ga odnesel. Če je bila stvar težja, sta prišla dva. Šele pozneje smo dobili vozičke,« se spominja Miha.

Ob koncu petdesetih let, ko je opravil vse potrebne izpite, se je Miha postavil na lastne noge. Na začetku ni bilo lahko, potem pa, ko naj bi začel posel cveteti, je prišla potrošniška mrzlica in časi za obrtnike tega kova niso bili rožnati. Ljudje so kupovali novo industrijsko blago, starega pa niso več popravljali, ampak so ga metali stran. Vendar je Miha le nekako prevedril krizna obdobja. Delo je prihajalo v valovih. Nekaj časa pohištvo, potem avtomobilske prevleke, sedaj pa spet popravila vseh vrst in zahtevnosti. Pozna se, da je z gospodarsko krizo prišla tudi nova miselnost. Vendar Miha, ki je že sedemintrideseto leto v tem poklicu, delo le s težavo zmaguje. Boli ga roka, pešajo mu oči. To so tipične poklicne okvare tapetnikov. Tako številna naročila le stežka dohaja. V delavnici dela povsem sam, pomagata mu le dva stara šivalna stroja, sicer pa vsa dela

opravlja ročno. Drugače tudi skorajda ni mogoče, saj gre za drobne stvari, ki sicer terjajo veliko priprav in veliko časa, donosne pa niso najbolj. Kdo se dandanes še ukvarja z zamenjavo zadrž, s prevleko starih stolov, obnovo torbic in drugih podobnih reči, ki za nekatere pomenijo le staro navlako, za druge pa dragocen spomin, ali pa, kot se to danes že dogaja, stvar, ki bi si jo marsikdo novo le stežka privoščil? Ko Miha vse to vidi, ljudem pač pomaga, kolikor more, vendar se mu to maščuje, kajti časi dandanes temu niso naklonjeni.

»Davke in ostale dajatve moram vseeno plačati, pa naj mi gre dobro ali slabo,« pravi in hkrati napoveduje smrt tej vrsti drobnih uslužnostnih obrti. »Cena za majhne, neseerijske storitve nikoli ne more biti ekonomska, saj bi se strankam zdela oderuška. Nihče pa ne vidi, koliko časa in materiala je bilo vložnega v še tako majhno popravilo. Zatakne pa se ponavadi tam, kjer bi morali tako dejavnost podpirati, to je tam, kjer odmerjajo davke in dajatve. Upoštevati pa bi morali tudi delovno zmogljivost. Sedaj s težavo še nekako delam, če pa se ne bom zdravil, ne vem, kako bo šlo naprej. In če bo tako, bomo zaman iskali obrtnike za drobna popravila. Le kam se bodo obračali tisti, in teh je čedalje več, ki si novih stvari ne morejo več nabavljati: upokojenci, mlade družine...«

Miha ima tri sinove. Dva sta že pri kruhu, tretji hodi še v osnovno šolo. Nobenega od sinov ne vleče v očetovo delavnico, pa tudi Miha jih ni kaj dosti silil. Res je, da je predan svojemu poklicu, vendar ne želi, da bi šli po njegovi poti. Dobro ve, da z malimi uslugami ne bodo imeli veliko za življenje, velikoserijska proizvodnja pa že tako ni več obrt, ampak industrija.

T. J.

MARIJA LOVŠE iz Podgore priškem je rešila našo malo nagradno križanko in zbral jo je izbral med številnih reševalcev ter ji za nagrado dodelil knjigo Ladislava Tolmoga Na drugem bregu. Knjiga pripoveduje zgodbo o kmečkem sinu, ki odide v mesto, a se me na rodno grudo in tu najde misel življenja.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 5. junija 1985 na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 8000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA.

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	ST. GR. MIT. KRI. LATO BITJE	VRSTA FRANC. VINA	PEVKA TRAT. NIKOVA	PARAB. LICHO IZ. RAZANJE	DL	POKRAJIN. SKI KO. MITE	TISK. SITO	KONDUK. TERKA	VISINSKA TOČKA
RUDNIŠKA PRIPRAVA					PARJENJE SRNJADI				
ZUPNJA					VOĐJA/LJUBEZEN DO ID. LICNEGA				
NEKDANJI NAROD NA PIRENEJ. POLOTOKU					RIBJA KOSČICA				FRANC. MESTO
ATLET. STEKIC/NAJVIŠJI DRZ. ZAK.					TUJE 2. IME/PRIPAD. SLOVA V ST. ATEVAH				
LITER	AFR. ZVER	PRITOK VISLE/MESTO POD		OTOK PRED FR. OBALO/MORSKA RIBA					
LETNI POSEK			KAMEN IZ TERCIARA				DARUVAR/SOKRATOV TOZILEC		
IGRALKA TURNER			ZVLJAČA/RIM. POZDRAV			ANGL. 2. IME			
J. AM. RASTLINA				IZRAEL. LUKA/IVAN TAVČAR			SUKANEK/LOCUS SIGILLI		
PREŠER. NOVA PESEM							DEL. OBRAZA		
NADAV		GR. CRKA			DL	POSTAVA			

Imeti vse pomeni biti nič.
T. KERMAUNER

Zdrav dvom nikakor ne more škodovati, čeprav ga preganjajo vse dogmatične vere in politične doktrine.
F. JERMAN

Človek graja na drugih ljudeh iste napake, katerih je sam najbolj deležen.
J. TRDINA

Koga so izkopalji v Embuju?

Se je lov na zloglasnega nacističnega zločinca Mengeleja končal? — Pričevanja in dokumenti pravijo da končni odgovor pa išče sodnomedicinska znanost

Ta mesec je malo brazilsko mesto Embu, nedaleč od industrijskega vele mesta Sao Paulo, stopilo v središče svetovne pozornosti. Na tamkajšnjem pokopališču se je zbralo poleg domačih radovednežev še veliko novinarjev, snemalcev in televizijskih tehnikov in seveda tistih, katerim je vse to zanimanje veljalo — strokovnjaki za ekshumacijo, kot se reče izkopu trupla v sodne in preiskovalne namene.

Grobjarji so najprej s krampi razbili nagrobno ploščo, nato pa začeli izkopalji zemljo iz groba, v katerem naj bi, kot je pisalo, počival Wolfgang Gerhard. Čez kakšno uro se je zaslil za molkel udarec lopate ob krsto. Grobjarji so dvignili pokrov in začeli podajati izvedencem za sodno medicino, kar je ostalo od pokojnika: nekaj slabo ohranjenih kosti, preprelega tekstila in lobanjo s sedmimi zobmi.

To je bilo vse, kar je ostalo od domnevnega Wolanga, ki pa naj bi v resnici bil zloglasni Angel mrti, nacistični zdravnik Josef Mengele, zločinec, ki ima na vesti 00.000 žrtev in tisoče trpinčenih aboriščnikov, s katerimi je v življenju medicinske poskuse. Ko so mnogi nacistični zločinci po koncu vojne prejeli zasluženo kazeno Mengeleju uspelo pobegniti v Južno Ameriko, kjer se je uspešno skrival pred zasledovalci. Vse do dogodkov v tem letu se ni vedelo, če živi in če sploh še živi.

Pred meseci pa so se ameriška, nemška in izraelska vladna uradna spoznale, da združijo sile in sledijo Mengeleju. Na njegovo glavo je bila razpisana nagrada v skupni vrednosti 3,4 milijona dolarjev. In kljub skrivnosti se je začel odvijati...

Prvo sled je odkrila zahodno-nemška policija, ki je po prijavi nekega anonimnega državljanca preskala hišo nekdanjega namestnika v podjetju Mengelejevega sina in v hiši odkrila pisma, ki jih je Mengele pisal v letih 1972 do 1978. Pisma so pokazala pot do zakonca Bossert, v Braziliji živečih Avstrijev. Obveščena je bila brazilska policija, ki je obiskala hišo Bossertovih, jo preskala in našla nove dokaze: knjigo Evolucija organizma s 15 stranmi rokopišnih beležk in nekaj fotografij, na katerih je bil mož, podoben Mengeleju, in na eni tudi njegov sin Rolf. Bossertovi so potem priznali, da so res poznali Mengeleja in da so vedeli za njegovo identiteto. Poznali so tudi človeka, ki je posodil svoje ime nacističnemu zločincu. Leta 1979, trdita Bossertova, naj bi se Mengele na nekem skupnem izletu utopil, nakar sta ga dala pokopati pod prevzetim imenom na pokopališču v Embuju. Istega leta jih je obiskal Mengelejev sin Rolf, kateremu sta izročila dnevniške dokumente in ostale osebne stvari.

Klobčič skrivnosti se je odmotoval vse hitreje. Tudi Mengelejev sin je uradno prijavil smrt svojega očeta.

Kaj je torej resnica? Je vampir iz Auschwitz zares utonil v Braziliji ali pa je vse, kar se zdaj dogaja in odkriva, spretno zrežirana predstava za javnost?

Odgovor, verjetno edino zares zanesljiv, lahko da samo natančna preiskava posmrtnih ostankov. In prav te natančne sodnomedicinske preiskave tečejo ta hip. Istočasno pa je svetovni tisk že preplavljen s kopico fotografij in dokumentov, ki dokazujejo, da je zgodba o Mengelejevi smrti in bivanju v Braziliji resnična. Nemška revija Bunte je že začela objavljati različne dokumente iz Mengelejeve zapuščine, iz prekrivanj in odstopov pa ugotavljajo identičnost fotografirane osebe in lobanje. Ko bodo vse analize opravljene, se bo vedelo, ali je Angel smrti mrtev. Vendar stodostotno nikoli.

MiM
(Vir: Time, Newsweek)

Mengelejevi posmrtni ostanki?

imenom Wolfgang Gerhard in da je bil pokopan v Embuju. Tudi avstrijski dokumenti potrjujejo, da pravi W. Gerhard počiva na pokopališču v Grazu in da se je leta 1976 (ko naj bi dal svojo brazilsko osebno izkaznico Mengeleju) za stalno naselil v rodni Avstriji.

Različni dokumenti in pričanja torej potrjujejo, da so v Embuju zares izkopalji Mengelejeve posmrtni ostanke, vendar morajo sodnomedicinske preiskave to potrditi. Skupina forenzičnih strokovnjakov je na delu. Na voljo imajo najosodobnejše naprave, s pomočjo katerih je v nekaterih primerih mogoče že po enem samem zobu ugotoviti identiteto, saj so rentgenski posnetki zob natančnejši dokaz kot prstni odtis. Toda Mengelejeva zobozdravstvena kartoteka takih posnetkov nima. Je skromna, zato si z njo ne morejo bistveno pomagati.

Meritve kosti so pokazale, da gre za človeka, ki je bil enake višine kot Mengele. Podobnostjo našli pri dveh zobeh. Pomenljiva je tudi kostna nepravilnost, ki so jo odkrili na kolku. Lahko bi bila to zaraslina starega zloma, ki ga je

Mengele utrpel leta 1943 v prometni nesreči z motorjem.

Še več potrditev pričakujejo od analiz kostnega mozga. Mengele je dokazano imel vnetje, ki pušča sledove na kostnem mozgu. Ameriški, brazilski, nemški in izraelski sodnomedicinski izvedenci bodo opravili tudi elektronsko suprapozicijo. To je postopek, v katerem s pomočjo dveh videokamer in mikserja primerjajo ostanke lobanje s fotografijo glave v naravni velikosti, iz prekrivanj in odstopov pa ugotavljajo identičnost fotografirane osebe in lobanje. Ko bodo vse analize opravljene, se bo vedelo, ali je Angel smrti mrtev. Vendar stodostotno nikoli.

MiM
(Vir: Time, Newsweek)

Nacionalna in socialna svoboda sama po sebi ljudem še ne dajeta bogatitve kulture.

G. KLANČNIK

Ljubezen povzroči, da človek premaga občutek osamitve in ločenosti, vendar mu dopušča, da ohrani svoje integriteto.

E. FROMM

Kakšen hazard je življenje!
SULLY—PRUDHOMME

Se preden živite za druge, morate živeti zase, preden se začnete dajati, morate imeti samega sebe.

M. MAETERLINCK

vaša zgodba

MIMOHOD

Zaprem vrata poslopja. Prvo dejanje dneva je končano, lahko snamem masko in spet postanem, kar zares sem. Preutrujena sem. Ozrem se v težka vrata hrama učenosti, kjer sem presedela dolge ure. Rešeno se počutim in srečna sem, ker me dva dni ne bo vanj in bom lahko navaden človek.

Torej, masko dol! Grem po drevoredu. Spokojnost. Kakšna milost, ta svet! Poklanja mi čistost in tišina po napornem dnevu, je kakor balzam. Tišina, mir, svežina.

Srečam deklici, ki, poskakajoč z ene noge na drugo, prideta mimo. Po balinsko jima pomežiknem, še preden se zavem, da se to vendar ne spodobi za resno žensko.

Potem pridem nazaj med ljudi. Ustavim se pred semaforjem. Rdeča luč utripa, avtomobili spuščajo smrdljive izpuhe v zrak, vdihamo jih. Odveč mi je gneča, odveč so mi ljudje, ki si mimogrede izrečejo kak-

Kipi iz prsti

To, česar se je lotil umetnik Michael Heizer, bi lahko imenovali prstena forma viva. Po zgledu starodavnih indijanskih plemen, ki so živala na ozemlju današnje Severne Amerike in za svoje umrle gradila velikanske nagrobne gomile tumule, se je Michael lotil postavjanja umetniško oblikovanih gigantskih likov iz prsti.

»Nadaljeval bom tam, kjer so Indijanci odneali,« pravi Heizer. Zasnoval je prstene skulpture petih živali, najbolj značilnih za srednjezahodni del ZDA: vodnega drsalca, žabe, želve, kače in ribe. Vsak bo dolg okoli 300 metrov in visok nekaj čez 7 metrov.

Seveda kaj takšnega ne more postaviti, kjer bi si želel, saj gre za precejšen poseg v okolje, zato se je dogovoril z upravo nekdanjega premo-govnika. Dovolili so mu, da svoje kipe postavi na površinskem kopu, ki je zdaj opuščen. Denar za zemeljska dela mu je odobrila državna agencija Illinois. Ne gre za majhen denar, zemeljska dela bodo namreč stala okrogel milijon dolarjev.

Ko bo umetnik s pomočjo budložerjev in bagrov končal svoje umetnine, bodo okoli njih zgradili peč poti, tako da bodo lahko obiskovalci z vseh strani obhodili in občudovali to nenavadno mojstrovino, ki združuje umetniške ambicije modernega človeka s starodavnim izročilom že izumrlih indijanskih plemen.

Najpomembnejši »akvarij«

Super računalnik Cray 2 je potopljen v tekočino, ki ga hladi in preprečuje, da bi se čipi stalili

Po zunanjem videzu je Cray 2 kaj malo podoben temu, kar si predstavljamo pod računalniki, pa vendar stoji na vrhu piramide, na katere dnu so naši hišni računalniki, na vrhu pa ta največji super računalnik, ki je začel delati pred dobrim tednom dni in označil novo dobo v računalništvu.

Cray 2 ima največjo pomnilniško sposobnost na svetu — 2 milijardi bytov — in je izjemno hiter, saj zmore 1.200.000.000 aritmetičnih operacij na sekundo. Torej za dvanajstkrat presega dosedanje super računalnike in je kar 50.000-krat hitrejši od osebnih računalnikov. S to super mašino je mogoče opraviti dolgotrajne in zapletene računalniške operacije v drobcih časa.

»Za kar smo leta 1952 potrebovali leto dni, zdaj lahko opravimo v sekundi,« je pojasnil Robert Borchers iz Livermorskega nacionalnega laboratorija, kjer so to elektronsko čudo spravili skupaj.

Čemu sploh tako zmogljive naprave? Potreba po njih je precejšnja, predvsem v znanstveno-raziskovalnih ustanovah, od vojske do avtomobilskih tovarn. Z novim računalnikom je mogoče v hitrem času obdelati nezasiščano veliko informacij, kar pomeni možnost simuliranja najbolj zapletenih procesov, tudi računalniškega napovedovanja vremena in neviht. Vojska in policija imata s Crayom 2 v rokah napravo, ki igraje opravi delo več stotin ljudi v nekaj sekundah. Prav v ozadju, a ne kot zadnja, je naloga voditi in nadzorovati vojno zvezd, vojaškega in tehnološkega projekta, v katerega se podaja ZDA.

Oče novega super računalnika je Seymour Cray, znani računalniški strokovnjak, ki je leta 1972 ustanovil lastno podjetje za izdelavo najposobnejših računalnikov. Tudi po njegovi zaslugi ZDA

še vedno vodijo v siloviti računalniški dirki pred vztrajnimi in odličnimi japonskimi družbami.

Poglavitna težava, na katero so načrtovalci super hitrih računalnikov naleteli, je bilo vprašanje, kako ves sitem hladiti. Pri zgoščanju čipov v zelo majhne epote namreč prihaja do segrevanja. Vročina bi stalila vse skupaj. Zato je Cray prišel na zanimivo misel: vse vezje je potopil v posebno tekočino, ki deluje kot hladilnik. Izbral je fluorinert, hladilno tekočino, ki jo uporabljajo tudi kot umetno krvno plazmo.

Zaradi oblike in pretakanja fluorinerta med delovanjem super računalnika so nekateri Cray 2 že preimenovali v akvarij.

Crayevji strokovnjaki načrtujejo še sposobnejše super računalnike, ki bodo imeli namesto treh

Super računalnik — najposobnejši na svetu.

glavnih procesorjev, kolikor jih ima Cray 2, kar 16. To bodo ultra računalniki.

MiM
(Vir: Time)

Strahovi se prebujajo

Tudi v starem francoskem dvorcu so posneli prikazen

Med Francozi in Angleži niso nikoli vladali prav pristrčni odnosi, eni in drugi se že stoletja previdno gledajo prek Kanala in ljubosumno čuvajo svoje stoletne zgodovinske posebnosti. Zato je razumljivo, da so se ob nedavnih vesteh o lanskoletnem lovljenju straha v Franciji na oni strani Kanala zganili domoljubni in tradicionalni spoštujoči podaniki Njenega kraljevega veličanstva ter ostro protestirali, saj so duhovni že stoletja britanska nacionalna posebnost. Širjenje govoric o duhovih na francoskih gradovih se torej v očeh Otočanov kaže kot vtikanje v zaščitno znamko »narejeno na Angleškem in Škotskem«.

Lani 8. in 9. avgusta je namreč ekipa francoske televizije pod vodstvom novinarja Jean-Yvesa Casgha obiskala dvorec Veauce iz 11. stoletja, ki leži v pokrajini Allier blizu reke Loire. Šest spremljevalcev, tehnikov in pomožnega osebja je imelo nalogo na filmski

trak zabeležiti pojavljanje duha v tem dvorcu.

Novinarsko-raziskovalna ekipa je čakala dve noči. Dolgo so čakali in tretajli v Dvorani lopovov, kot imenujejo tisti del dvorca, kjer straži, doker se jih sreča ni usmilila in so bili priče nenavadnemu pojavu.

Nekaj čez polnoč se je v temi pojavila svetleča se lisa, za hip izginila in se nato ponovno pokazala nekoliko vstran. Nekaj časa se je svetleča se oblika pojavljala zdej tu, zdej tam po dvorani, ves čas pa so kamere marljivo beležile njeno premikanje. Čez kakih 20 minut se je svetlobni pojav premaknil iz dvorane in krenil proti stolpu. Na tej poti je, kot poročajo, svetloba trikrat mrknila in se ponovno pokazala, za kratke hiše celo v obliki človeške postave in na hiše zelo močne svetlobe.

Vira svetlobnega pojava niso mogli odkriti ne novinarji ne drugi prisotni. Tudi tisti, ki so posnetke iz gradu Veauce pregledali, zatrjujejo, da ne gre za novinarske race.

»Izključujem možnost, da gre za laboratorijsko fotomontažo,« je izjavil neki strokovnjak za fotografijo.

Ti dogodki in domnevni nesporni dokazi, ki so jih francoski gledalci lahko videli tudi po televiziji, so, kot smo že zapisali, užalili Otočane, ki se imajo za edine prave lastnike starih grajskih strahov, hkrati pa je francoski primer prebudil stara izročila in britansko časopisje je ponovno polno poročil o pravih in dobrih britanskih duhovih.

Ker je znano, da grajski duhovi prinašajo turistični denar britanskemu gospodarstvu, je razumljivo tudi ves rompomom okoli francoskih duhov. Konkurenca pač! A duhovi in strahovi so last vseh, ki so pripravljene verjeti vanje. In francoski strahovi nočejo v tem pogledu več zaostajati za britanskimi, bi dejali. Čas je, da v gospodarski krizi tudi oni naredijo svoje!

Samomor je tuj tistemu, ki zna sprejeti trpljenje in smrt kot občečloveško nujnost, ne da bi mu to stizjovsko spoznanje izpridilo življenjsko radost.

L. MILČINSKI

Vsako lumparijo lahko razloži in povlečaš.

A. KUZNECOV

Slovenci!

Turisti so na pragu naše dežele. Zasedli bodo naše ceste. Zasedli bodo naša mesta in vasi. V naše gore se bodo vzpenjali. Poselili bodo našo obalo in uživali v našem morju.

Slovenci in Slovenke!

Ti turisti so naši gostje! Od nas ne bodo terjali ničesar, pričakovali pa veliko.

Poskrbimo le, da bodo radi prihajali k nam in da se bodo domače počutili. Poskrbimo, da se bodo še vračali, ker jim bo všeč dežela in njeni ljudje.

Tega smo zmožni!

Zmožni smo ohraniti deželo lepo. Zmožni smo odstraniti ekološke posledice starih grehov in preprečiti nove. Zmožni smo premagati miselnost, ki je uničila in še uničuje najlepše primerke naše tradicije. Zmožni smo, naposled, tudi v teh časih ohraniti dostojanstvo, ne da bi zapravili prijaznost, ki si jo vsakdo želi, kadar pride v tujo deželo.

V turizmu je naša prihodnost! Ohranimo in razvijamo svojo deželo tako, da bodo tudi drugi prihajali k nam. Odrptost je pogoj za preživetje in razvoj malih narodov. Bodimo odprti, bodimo samozavestni, ohranjajmo tisto, kar je že stoletja temelj naše samobitnosti!

Slovenija
Moja dežela.

Iskra

AVTOMATIKA
TOZD TOVARNA ENERGETSKE
ELEKTRONIKE, NOVO MESTO

GLAVNA DEJAVNOST

- proizvodnja napajalnih, pretvorniških in regulacijskih sistemov in naprav za energetiko, informatiko, promet, industrijo in široko potrošnjo
- elektrospojnih elementov
- naprav za spajanje ter mehanskih in elektromehanskih podsklopov

Sedež tozda TENEL na Veliki Cikavi 22

NOVOMEŠKA ISKRINA TOZDA ZDRUŽENA V TOVARNO ENERGETSKE ELEKTRONIKE

Od novega leta dalje je v Novem mestu samo en tozod Avtomatike, namesto prejšnjih dveh. Pripojitev tozda Ela k tozdu Napajanje pa pomeni tudi združevanje programov in s tem novo ime ISKRA—TENEL—Tovarna energetske elektronike, ki že samo zgovorno priča o dejavnosti novega subjekta.

Volitve v samoupravne organe in družbenopolitične organizacije so bile uspešno izvedene. Na vrsti so posegi v mikro in makro organizacijo, ki bi morali po razporeditvi delavcev na ustrezne delokroge že v prvem letu skupnega gospodarjenja pokazati pozitivne poslovne rezultate ter omogočiti razvoj in širjenje proizvodnje v prihodnjih letih, kljub težavam, ki jih povzročata organizacija dela na ločenih lokacijah (Cikava, Bršljin, Bizeljsko).

Za letos postavljene cilje bo treba še preseči. Načrtovali smo, da bomo izdelali in prodali za 4,4 milijarde dinarjev izdelkov, od katerih jih bo 44% romalo na tuje in sicer okoli 2/3 na klirinško, 1/3 pa na konvertibilno tržišče.

Z dopolnitvijo samoupravnih aktov in izpopolnitvijo stimulativnega nagrajevanja po delu nam bo uspelo uresničiti tudi te cilje.

V skladu z 9. členom odloka o priznanjih občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list št. 20/82)

RAZPISUJE KOMISIJA ZA PRIZNANJA OBČINE NOVO MESTO ZBIRANJE PREDLOGOV ZA:

- imenovanje za častnega občana novomeške občine in
 - podelitev plakete mesta Novo mesto
- Za častnega občana občine Novo mesto je lahko imenovan tisti, ki doseže pomembnejše uspehe na gospodarskem, političnem, kulturnem ali športnem področju, in tisti, ki pomembno prispeva k razvoju in krepitvi samoupravnih odnosov v našem družbenem sistemu.
- Plaketa mesta Novo mesto se podeljuje zaslužnim delovnim ljudem in občanom, organizacijam združenega dela, samoupravnim, interesnim skupnostim, krajevnim skupnostim ter drugim organizacijam in skupnostim, družbenopolitičnim organizacijam, društvom in državnim organom, ki dosežejo izredne uspehe na področju, na katerih delujejo, in ki s tem pripomorejo k boljšemu družbenoekonomskemu, družbenopolitičnemu in splošnemu družbenemu položaju ter razvoju samoupravnih družbenih odnosov v občini.
- Skrajni rok za dostavo utemeljenih in obrazloženih predlogov je 31. avgust 1985.
- Dokončni predlog priznanj bo pripravila komisija za priznanja in ga predložila v odločitev zborom občinske skupščine v septembru 1985, priznanja pa bodo podeljena na slavnostni seji občinske skupščine v oktobru 1985.
- Novo mesto, 19. junija 1985

PREDSEDNIK KOMISIJE
Vinko Bambič, I. r.

V skladu z 9. členom odloka o priznanjih občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list št. 20/82)

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO

RAZPISUJE TRDINOVO NAGRADO IN NAGRADO OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 1985

- Trdinova nagrada se podeljuje delovnim ljudem in občanom občine Novo mesto, ki dosežejo pomembne uspehe na kulturnem, prosvetnem in znanstvenem področju.
 - Nagrada občine Novo mesto se podeljuje delovnim ljudem in občanom občine Novo mesto, ki dosežejo pomembne uspehe na gospodarskem, političnem in športnem področju.
 - Predloge za podelitev nagrad lahko dajejo delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije ter družbene organizacije in društva.
 - Predloge za nagrade je potrebno z obrazložitvijo predložiti izvršnemu svetu občinske skupščine Novo mesto najkasneje do 30. septembra 1985.
 - Nagrade bodo podeljene ob prazniku občine na svečani seji zborov skupščine občine Novo mesto v oktobru 1985.
- Novo mesto, 19. junij 1985

PREDSEDNIK IS
Jože Suhadolnik, I. r.

Novoles, lesni kombinat, n. sol. o. tozod Blagovni promet, n. sol. o., Novo mesto

objavlja prodajo rabljenih vozil:

- Kombi 1600 IMV BR letnik 1981, vozen, neregistriran izklicna cena 80.000 din
- R-4 GTL letnik 1982, r. št. NM 838-54, vozen izklicna cena 150.000 din
- Lada — kombi 1200 letnik 1979, r. št. NM 994-87, nevozen izklicna cena 60.000 din

Ogled vozil bo možen v petek, 28. 6. 1985, po dogovoru s tov. Ložarjem, tel. 25-081.
Prodaja vozil bo v ponedeljek, 1. 7. 1985, ob 12. uri v sejni sobi tozod, Cesta komandanta Staneta 38, Novo mesto.
Pred pričetkom prodaje je potrebno položiti varščino v višini 20% od izklicne cene, predstavniki družbenega sektorja pa pooblastilo o nakupu vozila.

Skupščina občine Novo mesto Razpisna komisija delovnih skupnosti upravnih organov

razpisuje
prosta dela in naloge:

1. vodja službe AOP

Pogoja: visoka izobrazba elektrotehnične, matematične ali ekonomske smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj. Poleg navedenih pogojev so pogoj za zasedbo razpisanih del in nalog še: organizacijske in vodstvene lastnosti, družbenopolitična aktivnost, ki se izraža v odnosu do samoupravne družbene ureditve, v razvitem čutu odgovornosti za gospodarjenje z družbenimi sredstvi in osebni poštenosti, ter aktivno znanje slovenskega jezika.

2. programer AOP

Pogoji: srednješolska izobrazba ekonomske ali splošne smeri, znanje programiranja AOP v programskem jeziku COBOL, 2 leti delovnih izkušenj, aktivno znanje slovenskega jezika.

Z izbranimi kandidatom bo sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas, s 3-mesečnim poskusnim delom.
Prijava z lastnoročnim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 8 dni po objavi kadrovske službe upravnih organov Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 45 dneh po preteku roka za sprejem prijav.

439/26-85

Novoles, lesni kombinat Novo mesto — Straža, n.sol.o.

Delavski svet
delovne skupnosti strokovnih služb
razpisuje prosta dela in naloge

vodje kadrovske socialne službe

(ni reelekcija)
pod naslednjimi pogoji:
— končana visoka šola pravne, organizacijske ali druge družboslovne usmeritve, najmanj 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju kadrovske službe ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog
— organizacijske in vodstvene sposobnosti
— osebnostne lastnosti, določene v družbenem dogovoru o izvajanju kadrovske politike v občini Novo mesto.
Kandidati lahko oddajo vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Novoles, lesni kombinat, kadrovska socialna služba, 68351 Straža.
Kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 60 dneh po končanem zbiranju vlog.

422/26-85

Na podlagi zakona o stavbnih zemljiščih, pooblastila SO Krško in pravilnika o merilih in kriterijih za določitev prednostne pravice pri pridobitvi stavbnega zemljišča

RAZPISUJE
Samoupravna komunalna interesna skupnost občine Krško

JAVNI NATEČAJ za oddajo stavbnih zemljišč v naslednjih območjih:

- Stanovanjsko naselje v Kostanjevici — 3 lokacije
- Stanovanjsko naselje v Brestanici — Dorc — 2 lokaciji
- Stanovanjsko naselje Raka — 5 lokacij

Rok za dostavo ponudb je 15 dni po objavi, pod pogoji, ki so določeni v razširjenem besedilu razpisa, razobešenega na oglasni deski pri Samoupravni komunalni interesni skupnosti občine Krško.

427/26-85

**SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBČINE METLIKA**
Odbor za graditev stanovanj

razpisuje na podlagi pravilnika o kreditiranju stanovanjske
gradnje

VI. NATEČAJ

**za posojila pri zidavi stanovanjskih hiš v zasebni
lasti v razpisani vsoti 5.000.000,00 din**

Delavec organizacije ali zasebnega obrtnika, ki združuje
svoja sredstva po določilih samoupravnega sporazuma pri
stanovanjski enoti Ljubljanske banke v Metliki, lahko dobi
posojilo za gradnjo nove hiše ali nakup stanovanja v bloku.
Prednost pri najetu posojila po tem razpisu imajo delavci,
ki:

- želijo kupiti stanovanje v družbenem objektu
- imajo nižji povprečni osebni dohodek na družinskega člana
- zidajo hišo v okviru določenega stanovanjskega standarda in na območju občine Metlika v urbaniziranih sredinah
- imajo družinsko hišo, zgrajeno do višje gradbene faze
- bodo s preselitvijo v novozgrajene hiše takoj izpraznili družbeno stanovanje.

Ob enakih pogojih ima prednost delavec, ki v prejšnjem natečaju zaradi pomanjkanja sredstev ni uspel.

Po navedenih prednostnih kriterijih lahko delavec dobi največ 200.000,00 din z odplačilnim rokom do 15 let. Obrestna mera je 5% letno.

Obrazec za prošnjo in vsa podrobnejša navodila v zvezi s pogoji natečaja lahko intereseenti dobijo na sedežu Samoupravne stanovanjske skupnosti Metlika, CBE 23, kjer se zbirajo tudi prispele prošnje. Vlogi za natečaj morajo kandidati priložiti še:

- dokazila o družinskem dohodku na člana družine v skupnem gospodinjstvu
 - fotokopijo ali overjen prepis gradbenega dovoljenja
 - dokument o morebitnem dolgoročnem stanovanjskem varčevanju pri banki
 - fotokopijo posojilnih pogojev za posojila, ki so bila že odobrena za gradnjo iste hiše.
- Rok prijave za natečaj je 15 dni po objavi v Dolenjskem listu. Prošnje, ki bodo prispele po tem roku, ne bodo upoštevane, prav tako ne tiste, ki bodo pomanjkljive.

428/26-85

Iskra — Industrija za avtomatiko
Ljubljana, n. sub. o.
tozd Tovarna energetske elektronike
Novo mesto, o. sub. o.
Novo mesto, Velika Cikava 22

Na podlagi sklepa delavskega sveta objavljamo

javno licitacijo
za odprodajo naslednjih osnovnih sredstev:

— osebni avto Fiat 132, letnik 1979, prevoženih 198.730 km. Vozilo ni registrirano, je pa v voznem stanju.

Izključna cena 300.000 din;

— dostavni avto IMV 1600 S, letnik 1978, prevoženih 250.000 km. Vozilo je registrirano in v voznem stanju;

— sušilna peč CER Čačak S 150, leto izdelave 1963, dimenzije komore 150 x 150 x 180, moč 35 KW, delovna temperatura 120° C.

Izključna cena 80.000,— din;

— sušilna peč CER Čačak S 120, leto izdelave 1963, dimenzije komore 120 x 120 x 150, moč 35 KW, delovna temperatura 120° C.;

Licitacija se izvede dne 3. 7. 1985 ob 14. uri. Ogled možen istega dne od 13. ure dalje.

Pred licitacijo intereseenti položijo 10% kavnice. Prometni davek plača kupec.

Dodatne informacije dobite po telefonu 21-050, interna 23.

437/26-85

Šolski center Sevnica
tozd Osnovna šola Blanca

razpisuje
opravila in naloge

kuharice

Naloge in opravila se razpisujejo za nedoločen čas s pričetkom dela 1. septembra 1985.

Poskusno delo traja 3 mesece.

Pogoji za sprejem so: KV kuharica z ustreznim prakso in opravljenim izpitom iz higienskega minimuma.

Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi dohodka in OD.

Vlogo z ustreznimi dokazili pošljite razpisni komisiji tozd Osnovna šola Blanca v 15 dneh po objavi.

434/26-85

Tovarna celuloze in papirja
Djuro Salaj, Krško
Tozd Vzdrževanje

objavlja
prosta dela oz. naloge za:

I. mizarska dela V. stopnje — 1 delavec

Pogoji:

- poklicna šola ustrezne smeri
- 6 mesecev delovnih izkušenj
- poskusno delo 3 mesece
- odslužen vojaški rok,
- dela oz. naloge so za nedoločen čas

II. tesarska dela V. stopnje — 1 delavec

Pogoji:

- poklicna šola ustrezne smeri
- odslužen vojaški rok
- dela oz. naloge so za nedoločen čas

III. pomožna tesarska dela — 1 delavec

Pogoji:

- OS in priučitev
- odslužen vojaški rok
- dela oz. naloge so za nedoločen čas

IV. ključavničarska opravila IV. stopnje — 1 delavec

Pogoji:

- poklicna šola IV. stopnje ustrezne smeri
- 1 leto delovnih izkušenj
- poskusno delo 2 meseca
- dela oz. naloge so za nedoločen čas

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev oglasa sprejema kadrovska služba naše DO od 25. 6. do 13. 7. 1985. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

426/26-85

labod

Labod, tovarna oblačil
Novo mesto
DSSS

Komisija za delovna razmerja v delovni skupnosti skupnih služb objavlja prosta dela in naloge v razvojni službi

Razvijanje sistemov organizacije dela, informacijskih sistemov in ekonomike poslovanja

- 1 izvajalec
- VII. stopnja, dipl. ekonomist ali dipl. inž. organizacije dela
- 4 leta delovnih izkušenj na področju informacijskih sistemov
- 3-mesečno poskusno delo.

Delovno razmerje je za nedoločen čas. Intereseenti naj pošljejo pisne ponudbe z dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi na naslov:

»Labod«, tovarna oblačil, Novo mesto, Cesta herojev 29, kadrovska služba.

Kandidate bomo o izidu izbire pisno obvestili v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

433/26/85

SGP »PIONIR« tozd Zaključna dela v gradbeništvu Metlika

razpisuje prosta dela in naloge:

— referent za kalkulacije in obračun

Pogoj za sprejem je končana gradbena tehnična šola in 5 let delovnih izkušenj.

Delovno razmerje se sklone za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in pogojem poskusnega dela.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po dnevu objave razpisa na naslov SGP PIONIR — tozd Zaključna dela v gradbeništvu, Cesta XV. brigade 2, Metlika.

424/26-85

Komisija za kadre in MDR
SCT TOZD Kovinar Črnomelj

objavlja
prosta dela in naloge

vodenje proizvodnje

Pogoji: visoka ali višja izobrazba strojne smeri in 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah.

Prijave pošljite v 8 dneh na komisijo za kadre in MDR SCT TOZD Kovinar Črnomelj, Belokranjska c. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh.

440/26-85

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi

MIHAELA SAVIČA

iz Stranske vasi 18 pri Gradcu

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se tudi predstavniku GG Črnomelj za izrečeno slovo. Hvala župniku za opravljeni obred in godbenikom iz Metlike.

Žalujoča hčerka Mimica z družino

ZAHVALA

Po hudi boleznini nas je v 64. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, dedek, tast in stric

**VENČESLAV
MERVAR**

Hruševac 6, Straža

Zahvaljujemo se vsem prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in tolažilne besede. Hvala vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti in mu pripravili tako veličastno slovo: zdravnikom in osebju internega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, ki so pokojnemu med hudo boleznijo lajšali trpljenje, družbenopolitičnim organizacijam KS Straža, delovnim organizacijam Cestno podjetje, Emona Dolenjka in Novolesu, pihalni godbi, govornikom, posebno pa vsem sosedom, vaščanom in mladincem, ki so nam v teh težkih trenutkih nudili vsestransko nesebično pomoč.

Žalujoči: žena Lojzka, hčerka Mira z družino, hčerka Majda z možem in nečaki

Vsi bodo dosegli svoj cilj,
le jaz ga ne bom dosegel...
Ognja prepoln, poln sil,
neizrabljen k pokoju bom legel.

Ogenj me v prsih bo žgal
in me ne bo mogel izžgati,
neutrujen jaz bi rad spal
takrat in ne bom mogel spati.
(Kosovel)

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega ljubega sina, brata, nečaka in bratranca, starega le 23 let

JOŽKA BOŠNJAKA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste darovali cvetje, izrazili sožalje, sočustvovali z nami ter ga pospremili v tako velikem številu do njegovega preranega groba. Posebej se zahvaljujemo delovnemu kolektivu MKK Sevnica za izkazano pomoč in govorniku za tolažilne besede slovesa, župniku za opravljeni obred ter pevsem in godbenikom. Jožko, tvoj nasmeh ne bo nikoli zamrl v naših srcih.

Žalujoči starši in sestra v Berlinu, družina Gregor in Fanika z Blance, družina Bošnjak iz Celja, ostalo sorodstvo, Marica in vsi ki so ga imeli radi

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 27. junija — D. samouprav. Petek, 28. junija — Leon Sobotič, 29. junija — Peter Nedelja, 30. junija — Emiljana Ponedeljek, 1. julija — Julija Tork, 2. julija — Oton Sreča, 3. julija — Tomaž Četrtek, 4. julija — Dan borca Petek, 5. julija — Cirila

LUNINE MENE
2. julija ob 13.08 — ščip

KINIO

BREŽICE: 27. in 29. 6. ameriški film Policijska akademija, 30. 6. in 1. 7. ameriški film Neonska džungla, 2. in 3. 7. ameriški film Šarkijev stroj. ČRNOMELJ: 27. in 31. 6. ameriški film Ribe ubijalke, 28. in 30. 6. ame-

riški film Na zlatem jezeru, 2. 7. nemški film Resnične zgodbe — IV, del 4. 7. francoski film Šok, 5. 7. hongkonški film V zmajevem gnezdu. KOSTANJEVICA: 29. 6. italijanski film Zbogom, ljubezen, zbogom, 30. 6. hongkonški film Zen Kven do v Parizu. KRŠKO: 28. 29. in 30. 6. ameriški film E.T. vesoljček. MIRNA PEČ: 5. 7. angleški film Ping Floyd — zid.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 27. 6. (ob 18. uri), 28., 29. in 30. 6. (ob 18. in 19. uri) ameriški film — glasbeni Jesus Christ superstar, 27. 6. švedska drama Jesenska sonata, 28., 29. in 30. 6. (ob 16. uri) ameriška komedija Štirje asi. NOVO MESTO — DOM JLA: Od 28. do 30. 6. ameriški film Rafali v puščavi. SEVNICA: 27. 6. hongkonški film Leteča pošast, 28. in 29. 6. nemški film Resnične zgodbe — 8. del, 30. 6. ameriški film Blejnd Raner, iztrebljevalec.

malio glasi

SLUŽBO DOBI

GOSTILNA ČUGELJ iz Trebnjega, nad avto cesto, išče žensko, lahko tudi starejšo, za pomoč v kuhinji. Cenjene ponudbe sporočite na tel. (068) 44-442.

KV FRIZERKO sprejemam. Frizerski salon »AS« Alenka Smrekar, Bršljan, Ljubljanska 10 b, Novo mesto. ZAPOSLIM ključavničarja, samostojnega, in delavca za priučitev. Ključavničarstvo Cveto Šmajdek, Drska 19, Novo mesto.

STANOVANJA

SAMSKI moški išče sobo s posebnim vhodom v Novem mestu od 15. oktobra dalje. Viktor Debeve, Zagrad 10, 68275 Škočjan.

MAMICA z dvema otrokoma nujno išče stanovanje v Novem mestu. Naslov v upravi lista (3528/85).

ENOSOBNO STANOVANJE v centru oddam. Predplačilo za eno leto vnaprej. Naslov v upravi lista (3531/85).

ŠIVILJA išče opremljeno sobo v Novem mestu ali ožji okolici. Naslov v upravi lista (3536/85).

Motorna vozila

PRODAM motorno kolo poni ekspres in žensko kolo na 5 prestav. Gotna vas 43, Novo mesto.

Z 750, staro 4 leta, prodam. Stane Pekolji, Blato 19, Trebnje.

CITROEN GS, letnik 1979, ugodno prodam. Informacije po telefonu 20-585. Poljak, Gotna vas 43/a, Novo mesto.

Z 750 in Z 101 poceni prodam. Tel. 20-268.

PRODAM motor tomos APN 6, dodatno opremljen. Cena ugodna. Stanjo Mohar, Potov vrh 1 a, 68000 Novo mesto.

LADO 1200, letnik 1978, dobro ohranjeno, registrirano do maja 1986, prodam. Kličite tel. (068) 23-076. Majde Šile 9.

ZASTAVO 750, letnik 1978, neregistrirano, prodam. Telefon 23-547.

popoldne. JAVO 350 ccm prodam. Telefon 25-580.

R 4, letnik 1977, prodam. Anton Petrina, Uršna sela 67.

JUGO 45 prodam. Velikonja, Krka 22, Novo mesto.

UGODNO prodam PEUGEOT 204, izdelan oktobra 1972, dobro ohranjen, z napravljeno generalno na motorju. Tel. (068) 23-165.

DIANO GL, letnik 1979, v nezvoznem stanju poceni prodam. Dušan Bijec, Mokronog 47, telefon 49-085.

AUDI 100 LS, letnik 1972, obnovljen, registriran za celo leto, prodam za 22 M. Telefon (068) 84-916.

PRODAM ETZ 250, september 1983, in avtomatik, star dve leti. Dušan Jenc, Zavince 2, 68275 Škočjan.

TOMOS avtomatik, nov, prodam. Telefon 24-374.

ZASTAVO 101 lux, december 1976, obnovljeno, prodam. Telefon (068) 23-064.

R 16 TL, letnik 1977, obnovljen, prodam. Jože Petric, Radovica 8, 68330 Metlika.

ZASTAVO 750 lux prodam. Stanko Morešič, Titova 114, Senovo.

NSU 1200 C, letnik 1971, registriran do maja 1986, in Z 750, letnik 1975, registrirano do januarja 1986, karambolirano, prodam. Anton Jožef, Šmarješke Toplice 1.

R 4, starejši letnik, ugodno prodam. Klobučar, Stranska vas 48, telefon 21-460, dopoldne.

Z 750, letnik 1973, poceni prodam. Anton Gorjup, Mrčna sela 16, 68282 Koprivnica pri Brestanici.

VW 1300, letnik 1972, prodam za 14,5 M. Informacije vsak dan zvečer po telefonu (068) 79-373.

ZASTAVO 750, letnik 1980, dobro ohranjeno, prodam. Informacije po tel. 21-570.

Z 101 lux, letnik 1976, prodam. Informacije na tel. 43-796, popoldne.

GOLF 78 D prodam. Krapež, Orehovec 19, Kostanjevica.

ZASTAVO 750 LE, letnik 1982, prodam. Tel. 44-268.

Z 101, registrirano, starejšo, ugodno prodam. Fink, Gor. Straža 160, tel. v službi 84-518.

SPACKA, letnik 1976, ter akvarijske tropske ribe prodam. Telefon 20-361.

R 12, letnik 1976, prodam. Telefon 23-724.

ZASTAVO 101, letnik 1976, po delih ali v celoti prodam. Cena 6 M. Rus, Vel. Podlog 32, Leskovec.

AVTOMATIK silver, bullet, izvojni model, malo rabljen, prodam. Telefon 32-136.

ZASTAVO 850 prodam. Jože Počrvin, Jurka vas 12, Straža.

ZASTAVO 850 kombi prodam, letnik 1978. Praproče 3, Straža.

Kmetijski stroji

KOSILNICO, traktorsko za IMT, novo, prodam. Hrvaški bord 3, Sentjernej.

BCS KOSILNICO (bencin, petrolej), odlično ohranjeno, prodam. Telefon (061) 772-314, zvečer.

TRAKTOR ferguson 533 z originalno kabino, v dobrem stanju, ugodno prodam. Slavko Kramžar, Maline 10, Trebelno.

KOSILNICO BCS, staro 5 let, prodam. Martin Perc, Dol. Suhor 13, Dragatuš.

TRAKTOR FIAT 350 special (960 delovnih ur) s kabino prodam. Gotna vas 2, telefon (068) 25-302.

TRAKTOR IMT 533 ugodno prodam. Stane Bale, 68297 Sentjanž.

OBRAČALNIK BCS za kosilnico, lepo ohranjen, po ugodni ceni prodam. Anton Jurečič, Vel. Mraševo 2, 68312 Podbočje.

PRODAM kosilnico BCS (bencin, petrolej) dobro ohranjeno in Zastavo 750 letnik 1977, karoserija 1983. Borštinar Janez Skrovnik 11, 68293 Tržišče.

MOTOKULTIVATOR Honda 600 s priključki, star leto dni, prodam. Božič, Gabrje 104, Brusnice.

TRAKTOR Tomo Vinkovič 418, malo rabljen, prodam. Janko Hren, Žebnik 30, Radeče.

STORE 404, prevoženih 1700 delovnih ur, prodam. Anton Mlakar, Jerman vrh 13, Škočjan — Bučka.

OBRAČALNIK Molon Speedy prodam. Naslov v upravi lista (3529/85).

TRAKTOR Ferguson (35 KM) s kabino prodam. Franc Brlogar, Gabrjele 22, Krmelj.

MOTOR, generalno obnovljen, za kosilnico BCS prodam. Telefon (064) 26-091.

PRODAM kombajn za obiranje koruze SIP (enoredni) in nakladalno prikolico 22. Slavko Salmič, Stara Bučka 30, 68275 Škočjan.

ZITNI KOMBAJN Lanz (širina 2 m) prodam. Kastelic, Žabja vas 39, Novo mesto.

TRAKTOR Tomo Vinkovič 420 z branami, nov, prodam. Tel. 25-915.

TRAKTOR Ursus (35 KM) prodam. Branko Kolenc, Dol. Kamence 61/b, Novo mesto.

PRODAM

UGODNO prodam kanu, star dve leti. Praproče 3, Straža.

UGODNO prodam skoraj novo otroško zibelko ter nov šotor za štiri osebe. Telefon 26-680.

KROMPIR (1000 kg) prodam. Franc Kralj, Zalog 14, Škočjan.

PRODAM večji kavč z vzmetmi in predali, raztegljiv. Šegova, upokojenjski blok 7/15, Novo mesto.

EI SPEKTRACOLOR, star 5 let, prodam za 7 SM. Milan Krist, Cesta herojev 68, Novo mesto.

PRODAM zračno puško Slavia 630 in moško kolo, oboje zelo dobro ohranjeno. Zupančič, Stranska vas 8, Novo mesto.

KORUZO v zrnju prodam. Marjan Gorenc, Zbure 38, Šmarješke Toplice.

PRODAM nov stereo radiokasetofon Sharp. Naslov v upravi lista (3535/85).

HRASTOVE PLOHE (4 cm) prodam. Jože Klobučar, Uršna sela 107, Prodama dva fotelja in mizo. Mali, Gor. Straža 167.

PRODAM športno kolo (10 prestav) in kombinirani štedilnik (2 plin, 2 elektrika). Srčič, Mestne njive 4/a, Novo mesto, telefon 25-825, popoldne.

UGODNO prodam legla kalifornijskih glist za proizvodnjo humusa. Tel. (066) 21-496, zvečer.

PRODAM 400 L modre frankinje po 160 din. Tel. 25-029.

PRODAM moško kolo turist in diaprojektor AKVA. Levstikova 7, Trebnje.

PRODAM 2,5 m³ suhih hrastovih plohov. Tel. (068) 25-325.

HLADILNIK Gorenje, nov, po ugodni ceni prodam. Darko Jankovič, telefon 51-400, dopoldne.

PRODAM električni harmonij. Primerne nagrade uspešnemu soljarju. Šinkovec, Planinska 15, Sevnica.

HIDROFOR, trofazni, rabljen, prodam. Hrvaški brod 3, Sentjernej.

PRODAM, kobilo (9 let), Lamut Vinko, Golek, 68343 Dragatuš.

PRODAM, rabljene radiatorje, cena 100 din člen tel. 23-977.

SPALNICO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Tel. (068) 25-934.

PRODAM originalno prikolico za motokultivator MIO Standard S 600 in novo avtomobilsko prikolico. Tel. 44-268.

PRODAM otroško zibelko in posteljo. Tel. 61-221, int. 6, dopoldne.

PRODAM po ugodni ceni krožno žago in zastavo 750, letnik 1976. Ivan Vidmar, Mali Podluben 11, 68000 Novo mesto.

ČOLN sandolin in kanu prodam. Telefon 85-164.

PRODAM netonski kinoprojektor Meos duo za super 8 mm in normal 8 filme. (2 SM). Prodam tudi 7 filmov (risanke, igrane). Jože—Rio Božič, Ivandol 3, 68273 Leskovec pri Krškem.

SOBNA VRATA (3 kom) iz mahagonija, nova, prodam. Informacije in ogled 29. 6. od 8. do 19. ure in 30. 6. od 8. do 16. ure. Telefon (068) 82-360, Kerin, Sevnica, žurkov dol 22.

POROČNO dolgo belo obleko številka 38 in klobuk prodam. Vida Lesjak, Kidričeva 10, Krško.

PRODAM nekaj več kot en kubik suhih hrastovih desk (3 cm). Telefon 20-577, v večernih urah.

KUPIM

STAR šivalni stroj Bagat Ana kupim. Cvetka Ribič, Maistrova 20, Trebnje.

BLIZU Brežice takoj kupim gradbeno parcelo. Telefon 61-221, interna 6, dopoldne.

POSEST

HIŠO v centru Mirne, primerno tudi za obrt, prodam. Dolinšek, Peč 6, Grosuplje.

PRODAM manjšo novejšo hišo, podkletno, s centralnim ogrevanjem, v okolici Novega mesta. Informacije: Lumpert, Smolenja vas, Novo mesto.

STANOVANJSKO HIŠO z vrtom in gospodarskim poslopjem v Grabrovcu pri Metliki prodam. Informacije na tel. (061) 786-088.

STARO DOMAČIJO z nekaj zemlje prodam v bližini Sevnice. Šifra: «2,5 m».

VIKEND z 2 ha zemlje prodam. Informacije: Škoberne, Trnovec 56 nad Sevnico.

PRODAM vikend — brunarico v Volčkovci vasi (med Pletarjami in Šentjernejem). Velikost hiše 7 x 8 m, z urejenim okolišem (cca 500 m² zemlje). Voda in elektrika v hiši. Ponudbe pošljite na naslov: Nada Erklavec, Martina Krpana 2, 61000 Ljubljana.

NAPRODAJ je manjši kmetijski posvetov v Mačkovcu pri Žužemberku (2 ha obdelovalne površine in pašnikov, 1 ha gozda). Hišo je možno adaptirati ali jo na novo zgraditi. Informacije po telefonu (068) 21-089 (in ne 21-098, kot je bilo objavljeno v prejšnji številki), vsak dan od 18. do 20. ure.

NOVO, še nedokončano hišo z vrtom, centralno ogrevano, na deželji, 3 km iz Trebnjega, prodam. Šifra: «SAMO RESNI KUPCI».

PARCELO (26 arov) na Senušah prodam. Ciglar, Senuše 39, Leskovec pri Krškem.

NA LEPEM kraju poleg ceste prodam vikend (6 x 8), njivo in vinograd v skupni izmeri 26 a. V vikendu je elektrika in ves vinski inventar. Naslov v upravi lista (3530/85).

V STAREM delu Brestanice (800 m od železniške postaje) prodam staro hišo s spremljajočim gospodarskim poslopjem ter dvoriščem v izmeri 1200 m² in zelo velikim vrtom ter kolosekom v izmeri 8700 m². Kompleks je primeren tudi za obrtno dejavnost. Interesenti lahko dobijo vse informacije pri tov. Dragu Kolarju na Senovem vsak dan po 18. uri na telefon (068) 79-385.

STAVBNO parcelo (30 a) in 1 ha 80 a gozda ob magistralni cesti Dolenjske Toplice — Črnomelj prodam. Naslov v upravi lista (3527/85).

RAZNO

POPRAVEK. Pri zahvali JOŽETA SCHWEIGERJA iz Črnomlja, ki je bila objavljena prejšnji četrtek, je bila pomotoma izpuščena zahvala sosedom za vso pomoč.

IŠČEM zidarja s svojo skupino, ki bi prevzel ometavanje stanovanjske hiše, Rivec, Art 22, Studenec.

POTREBUJEM s trupom živo kačo ali gada. Plačam dobro. Lakše, Ardo, Raka.

VDOVA, stara 65 let, z lepo pokojnino, želim spoznati sebi primernega moškega starega od 65 do 70 let, ker sem osamljena. Po možnosti z nekaj zemlje. Alkoholiki izključeni. Pod šifro: «JESEN PRIHAJA».

POSLOVNI PROSTOR (81 m²) dam v najem najboljšemu ponudniku. Kranj, Brestanica, Trg 27.

PREKLICI

KOŠIR, Gornje Laze 1, Semič, prepovedujem hojo in vožnjo po travniku (nekdanje Mausarjevo). Enako tudi sečnjo drv in delanje škode po gozdovih. To velja za vedno. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

KREN DORE, ANICA GORŠE in MAJDA iz Drganjih sed opozarjamo Marjoto PUREBER iz Drganjih sel, naj se preneha vmešavati v našo družino. Če tega ne bo upoštevala, jo bomo sodno preganjali.

MARJAN OGRINC, Smolenja vas 7, 68000 Novo mesto, prepovedujem vožnjo po parceli št. 2112/1. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. Preklic je stalen.

ALOJZ SREBRNJAK, Dol. Suhadol 11, Brusnice, prepovedujem vožnjo in hojo po travniku (košenci) na Gorjancih. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

REZKA ŠAVORN, Hrast 18, Suhor, prepovedujem vožnjo po parceli št. 768 Ani Ratkovič, Hrast 17, Suhor, ter vsem ostalim. Če tega ne bo upoštevala, jo bom sodno preganjal. Preklic je stalen.

FRANČIŠKA BOBNAR, Dol. Podboršt 1, Mirna peč, prepovedujem RUDOLFU ŽAGARJU pašo kokoši po moji zemlji. Če tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ČESTITKE

BOJANI OMERZEL od srca čestitava za odlično opravljeno diplomo višje medicinske sestre. Stara mama in ata iz Grobelj.

Dragemu očetu ALOJZU MATHU iz Biške vasi želi vse najboljše za dvojni praznik sin Slavko z družino.

DRAGIM PETRU, PERU in PETRČKU ŽAGARJEVIM iz Birčne vasi vse najlepše, predvsem pa zdravja, in da bi ga praznoval v krogu svojih najdražjih še mnogo let! To mu iz srca želi žena Albina, otroci in vnučki, ki staremu atu pošiljajo 57 poljubčkov.

OJBVESTILA

CENJENE stranke obveščamo, da sprejemamo ohceti, izlete in druge skupine do 80 ljudi v nanovo odprti gostilni v Šmarjeti. Zagotovljena dobra jedilnica in pijača. Sporočite na tel. (068) 84-924, do 8. ure zjutraj, ali osebno v gostilni v Šmarjeti. Se priporoča Jožica Pirkovič.

AVTOKLEPARSTVO IN LIČARSTVO Avgust Modic, Trdinova 49, Novo mesto, obvešča cenjene stranke, da bo delavnica zaradi letnega dopusta zaprta od 1. do 28. julija. Se priporočam!

CENJENE stranke obveščam, da bo mlin v Škočjanu od 13. julija do 13. avgusta 1985 zaradi letnega dopusta zaprt. Jože Ferkoj, Hrastulje 20, Škočjan.

IZGUBIL se je dolgoglakl manjši črn pes Dingo. Tel.: 22-644.

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU — ZANESLJIV USPEH

ZAHVALA

Ob smrti naše drage žene, sestra in tete

ROZALIJE BOŽIČ

z Blance 1/a

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti, posebno sosedom, govornikom za občutene poslovilne besede ob odprtem grobu, osebu doma upokojenecv iz Sevnice za njihovo požrtvovalnost ter duhovniku za opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je zapustil dragi mož, ata, stari ata, brat, svak in stric

ANTON BERK

Bogneča vas 14, Trebelno

Tiho, kot si živel, tako tiho si tudi odšel. Tvoje življenje bilo je trpljenje.

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, pokojnikom darovali mnogo vencev, cvetja in ga spremlili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala osebu ZD Trebnje in Mokronog, kolektivom IMV Novo mesto, Lisce Krmelj, Trima Trebnje, ZB Trebelno, govornikom Mikliču, Toniču, pevcev s Trebelnega in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Ana, otroci Tone, Ani, Justi, Franci z družinami, Mari s sinovi, Tonček z družino s Puščave, pet bratov in ostalo sorodstvo

*Če bi solza mrtve obudila,
ne bi tebe, Franc,
črna zemlja krila.*

V SPOMIN

13. junija so minila žalostna tri leta, odkar nas si za vedno zapustil, naš dragi

FRANC JARC st.

s Cvibljja 7 pri Žužemberku

Vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov prerani grob in mu prižigate svečke ter prinašate cvetje, se iskreno zahvaljujemo.

Žena Ana, sinovi z družinami

*Že dve leti v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš,
ne mine ura, dan, ne noč,
povsod si z nami ti navzoč.*

V SPOMIN

27. junija bosta minili dve žalostni leti, odkar je nehalo biti dobro srce našega ljubelega moža, ata, dedka, strica in pradedka

IVANA ČEČELIČA

iz Gabra pri Semiču

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prižigate svečke ter mu prinašate cvetje.

VSI NJEGOVI

OSMRTNICA

V komaj 26. letu nas je po kratki in težki bolezni zapustila naša sodelavka

DANICA PEČNIK

iz Kamenice 6, Krmelj

Ohranili jo bomo v najlepšem spominu. Delavci industrije otroške konfekcije JUTRANJKA TOZD RADNA Sevnica.

ZAHVALA

Ob smrti očeta, starega očeta, brata in strica

ALOJZA LEVSTIKA

Travnik 50

se najlepše zahvaljujemo sosedom za pomoč, darovalcem cvetja, organizaciji ZB Loški potok za lepo organiziran pogreb, tovarišema Levstiku in Lavriču za iskren poslovljni govor, pevcem, godbi in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

17. junija je za vedno odšla od nas naša draga

ALBINA MAHORČIČ

iz Novega mesta

Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo v času bolezni obiskovali. Najlepša hvala zdravstvenemu osebju in osebju doma starih občanov za pomoč in nego. Posebna zahvala g. proštu za opravljeni obred in poslovljne besede. Hvala tudi za darovano cvetje in vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

VSI NJENI

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, skrbnega očeta, tasta, starega ata, brata, bratranca, svaka in švagra

JOŽETA KAMBIČA

iz Metlike

se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem za pomoč v težkih trenutkih. Zahvala velja tudi delovnim organizacijam KP Metlika, Zvezi združenj borcev Metlika, Društvu invalidov Metlika, Gorjancem — Transportni promet, Gorjancem — avtobusni promet, Dijaškemu domu Majde Silc, godbi na pihala in govornikom za lepe besede slovesa. Pristrčna hvala pevkam in gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred. Hvala za izraze sožalja in vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili do njegovega zadnjega doma.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 72. letu nas je zapustil ljubi mož, skrbni oče in stari oče

CIRIL MAJCEN

iz Polja pri Tržišču 2

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Iskrena hvala vsem, ki so darovali cvetje in vence ter pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se Transportu Krško in Metalni Krmelj, govorniku za tople poslovilne besede in duhovniku za lepo opravljeni obred. Lepa hvala vsem, ki ste z nami delili žalost in nam lajšali bolečino.

Žalujoči: žena Tončka in sinovi z družinami

ZAHVALA

V 83. letu starosti je došlo srce naše nadvse dobre mame, stare mame, babice, sestre in tete

MILKE KOVAČ

roj. MALNAR

iz Nemške Loke pri Starem trgu ob Kolpi

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo v času bolezni obiskovali, pospremili na zadnji poti, jo obsuli s cvetjem in nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo Mariji Osredkar za pomoč v trenutku smrti, posestvu »Snežnik« Kočevska Reka, Stanetu Gabriču in Andreju Pečniku za poslovljne besede, vaščanom Brezovice, godbi iz Kočevja, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami.

Žalujoči: otroci Hermina, Milka, Matija in Branko z družinami, vnuk, vnukinje, pravniki, sestra Julka z družino ter ostalo sorodstvo

*Dragi Toni!
Kako zelo nam manjšaš ti,
povsod te iščejo naše oči.
V domovih naših je praznina,
v srcih naših bolečina.
Spomin na tebe pa živi,
čeprav te več med nami ni...*

V SPOMIN

30. junija bo minilo leto, polno bolečin, žalosti in praznine v naših srcih, odkar smo tragično izgubili našega ljubelega sina, brata in strica

TONIJA ŠTUBLARJA

s Pugleda pri Semiču

Odpeljal si se na izlet, s katerega se nisi več vrnil. Zapustil si nas, ostali smo sami, to spoznanje je najstrašnejše. Obiskujemo tvoj grob in se z žalostjo v srcu vračamo v dom, ki je za nas prazen in pust. Hvala vsem, ki se ga spominjate, prižigate sveče in nosite cvetje.

Neutolajžljivi: vsi njegovi

*Ljubil si zemljo,
ljubil si dom
in v tem tihem cvetočem poletju,
odšel si v večni dom.*

V SPOMIN

23. junija je minilo leto dni, odkar nas je zapustil dragi mož, oče, stari ata, brat in stric

ANTON KOMLJANEC

iz Zloganja 4

Vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov zadnji dom, iskrena hvala!

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama

KAROLINA FABJANČIČ

s Senovega

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so izrazili sožalje, poklonili cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše drage žene, mame in stare mame

ALOJZIJE ČARMAN

z Bučke 46

se najlepše zahvaljujemo vsem sosedom, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje, vence in spremili pokojno na njeni zadnji poti. Zahvala velja sosedu Pavlu Bukovec za vsestransko pomoč, DO Cestno podjetje Novo mesto — TOZD Vzdrževanje, IMV Novo mesto TOZD TA, DO M-Agrokombinat Krško — TOZD Vinogradništvo Kleti, DO Pioneer Novo mesto — TOZD Keramika in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni
Bučka, dne 15. junija 1985

ZAHVALA

V 75. letu je nepričakovano ugasnilo življenje našemu dragemu možu, očetu, dedku in bratu

JANEZU ŽUNIČU

Lokve 20, Črnomelj

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč, izrečena sožalja, darovane vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Najlepša hvala osebju ZD Črnomelj, GD Petrova vas, ZB Petrova vas, KZ Klavnica Metlika, TOZD IGM Kanižarica DE Nerajc, govorniku za poslovljne besede ter pevkam in kaplanu za pogrebno slovesnost.

Vsi njegovi

JOŽE PANJAN

«Teško je biti danes dober gospodarstvenik. Srečo ima tisti, ki dobi pravi čas pravo informacijo in jo zna koristno uporabiti. Pomembno je, kako se človek znajde, čeprav je res, da se mora marsikdaj odreči svojim idejam, da najde kompromis med željami in možnostmi,» pravi Jože Panjan, vodja SCT-jevega tozda Kovinar iz Črnomlja, ki je prepričan, da en sam človek v gospodarstvu, vodenju ne pomeni veliko. Pa vendar je Panjan med črnomljskimi gospodarstveniki znan po tem, da je uspešno rešil pred polomom dve tovarni. In tudi tokrat, ko IMV potrebuje pomoč, so mu izkazali zaupanje, saj je poleg rednega dela tudi predsednik začasnega poslovnega organa v tozdih IMV v Semiču in Črnomlju.

Jože je začel kot tehnolog v ljubljanskem Litostroju. Zaradi navezanosti na Belo krajino, predvsem pa na domači Hrasti pri Vinici, kjer se je rodil pred 47 leti, se je vrnil v Črnomelj. Sorodno zaposlitev je našel v Beltu, kjer je iz tehnologa napredoval v vodjo priprave dela, ko pa je leta 1973 v hvarskih obratih zaškrpalo, je postal njihov vodja. «Pošten sem, zato sem to zahteval tudi od drugih. A kaj, ko si človek tudi s poštnim delom nakopje težave, kajti težko je najti srednjo pot, ki bi bila po volji poštnim in manj poštnim. Najtežje je bilo takrat razložiti ljudem, da bomo

vsi prejeli po 835 dinarjev plače. Ljudi smo odpuščali, premeščali, odhajali so sami, tisti, ki so ostajali, so za veliko manjši zaslužek delali dvakrat več,» se spominja Panjan. Takrat je pač moral poseči po ukrepih, ki niso bili pri srcu ne njemu ne delavcem, a že v letu dni so se pokazali uspehi.

Dve leti je vodil Beti tozdi Konfekcijo v Metliki, ko so ga v Črnomlju zaprosili, da bi postal direktor Kovinarja, organizacije, katere delavci so bili na izrednih dopustih, saj ni bilo materiala ne dela. Jože sprva ni bil za to, da bi zopet reševal potaplajočo se tovarno, a je po premisleku spoznal, da le še ni vse izgubljeno, če bi se v Kovinarju odločili za gradnjo novih delavnic. Pol leta potem, ko so zasadili prvo lopato, so delavci že delali v novih prostorih, iskanje partnerjev pa se je zaključilo s tem, da so postali tozdi Slovenija cest.

Jože, ki je znal, ko so se začele težave s prodajo gradbeno mehanizacije, proizvodni program s kmetijskimi stroji hitro prilagoditi trgu, skrivnostno pove, da bodo morali najti v Kovinarju drugačno, trajnejšo rešitev. O tem, da do nje morda ni več daleč, raje molči. Čeprav mu doslej tako rekoč še ni spodletelo, ne zaupa v svoje delo, dokler se ne pokažejo rezultati. Zato pa toliko bolj zaupa ljudem in prav ponosen je na delavce v belokranjskih tozdih IMV, ki korajžno prenašajo težave in ki so prepričani, da se bodo izkopali iz njih. V to verjame tudi sam, le da bodo morali v IMV prej odpraviti kup nelogičnosti.

Tudi tu bodo prav gotovo še potrebne žrtve, čeprav Panjan zase pravi, da ni pametno, da bi se do konca žrtvoval. Zato beži iz mesta v naravo, na polja, med lovce. Nabira si moči, ki jih bo v teh težkih časih potreboval še vrhano mero. A ne le zase, dati jih bo moral tudi tistim, ki od njega pričakujejo pomoč.

M. BEZEK

»Polog« harmonika ali časopis

Igre Dela in Kompas tokrat v Zabukovju — Domiselni vasovalci, splavarji in celo izdelovalci cokel — Precejšnje turistične možnosti sevniške občine

ZABUKOVJE NAD SEVNICO — Dnevnik Delo in Kompas skušata z akcijo »Poletje« vzbuditi zanimanje turistov za 14 manj znanih krajev Slovenije.

Nedeljska prireditev v Zabukovju je sovpadala s tradicionalnim srečanjem harmonikarjev v tem kraju. Prav harmonika, obsejena čez rame, in sobotna izdaja dnevnika Delo sta bila lahko pristopnina za tekmovalce.

Trojke so se najprej pomerile v vasovanju. Manjkati seveda ni smel obvezni godec, komisija pa je ocenjevala petje podkornice. Kozjansko je bilo svoje čase znano po lesu, zato so pripravili nekakšne splave, ki jih je bilo treba potiskati na podstavljena polena. Nadaljnja preizkušnja je bilo izdelovanje lesenih cokel. Kopitarna, znana izdelovalka te obutve, je tekmovalcem delo olajšala. Lesene podplate

so morale dvojice osmirkati in nabiti jermene. To še ni bilo vse, močnejši spol se je v finalnem tekmovalstvu moral sezuti, naložiti žensko s kosom na ramo in teči. Pri vsem tem si je Boštanjčan Peter Simončič na koncu prislužil Delovno rumeno majico, (pomagala mu je članica folklorne skupine Darja Strajnar). Kot najzaslužnejši med prireditelji je dobil Kompasovo modro majico predsednik sevniške ZKO Albert Felician.

Dan poprej je bila na Lisci okrogla miza o možnostih razvoja turizma v sevniški občini. Turistični delavci prihajajo končno do spoznanja, da za gosta nista zanimiva le Bled in morje. Ob draginji si marsikdo lahko privoščiti le krajši izlet ob koncu tedna. Zanimivih izletniških točk je v vseh letnih časih v sevniški občini dovolj. Da se v njih lahko tudi kaj dogaja in da ne manjka gostoljubnosti, so v nedeljo veliki množični obiskovalcev dokazali prav Zabukovčani.

A. Ž.

UGNAL VSE — Učitelj folklorne Peter Simončič iz Boštanjia ni spretel le z metlo v tej folklorni skupini, temveč je tudi zmagovalac nedeljskih Delovih in Kompasovih iger v Zabukovju. (Foto: Ljubo Motore)

Kovinsko mlinsko kolo

Kozinčevi so ga naredili kar sami, zamenjali lesenega in s tem mlinu podaljšali življenje

ŠMARJE — Od začetka junija se veselo vrti, seveda, če je kaj mleti, novo kovinsko mlinsko kolo pri Kozinčevih v Šmarju (Sevnica).

»Staro leseno mlinsko kolo, ki je merilo 2,6 metra v premeru, je bilo obnovljeno že pred 25 leti. Sedaj so bile »mataroge«, kot mlinarji imenujemo križ, s katerim je kolo pritrjeno na vreteno, že hudo zdelane, slabi so bili tudi že skorci, tako da ni preostalo drugega kot vse skupaj zamenjati ali pa nehati,« pripoveduje Jože Kozinc, sicer prodajalec železniških vozovnic na blanski postaji.

Da so se lotili dela kar doma, je razlog preprost: mlinarstvo ne nese toliko, da bi novo mlinsko kolo lahko naročili pri mojstru. »Stari mojstri so včasih sestavili skupaj vsa krožila v enem tednu, sicer les zaradi razpenjanja ne bi dal več prave oblike. Na brestaniškem odpadu sem našel nekaj

primerne zato smo se odločili za kovinskega,« pojasnjuje. S sinom sta tako od prejšnjega poletja za to delo izkoristila vsako prsto urico. Proti koncu sta postajala vse spretnjša. Upata, da bo novo kolo dolgo služilo. Mlinu, nemu redkih, ki še klokoče ob Sevnični, je ponovno podaljšano življenje.

A. Ž.

Zakaj potresi v Beli krajini?

Odgovor Seizmološkega zavoda

BELA KRAJINA — Glede na to, da je bilo v črnomljski občini letos že večkrat čuti šibkejše potresne sunki, so iz tamkajšnje občinske skupščine zaprosili Seizmološki zavod SR Slovenije iz Ljubljane za poročilo o potresnem dogajanju v Beli krajini. Ta je pojasnil, da gre v letošnjih primerih šibkejših potresov za normalno seizmičnost, ki je značilna za belokranjsko področje in jo je možno slediti že stoletja nazaj.

Seizmološki zavod nadalje v svojem odgovoru pravi, da se potresna dejavnost v Beli krajini odraža z roji šibkih do močnejših potresov, v katerih se sprošča nakopičena energija ob sodobno aktivnih prelomih. Gre predvsem za bedenjski in črnomljski prelom, ob katerih je nastala večina potresov. Sproščena potresna energija se razširja zlasti v smeri sever — jug in zajema le majhno območje, v glavnem med Metliko in Vinico. To področje se imenuje belokranjska seizmogeno cona.

Obdobja sproščanja energije se izmenjujejo z desetletji mirovanja in nabiranja energije. Letošnje številne potrese uvršča Seizmološki zavod v obdobje sproščanja energije. Seveda povzročajo to med prebivalci paniko, to pa po mnenju zavoda prav zaradi tega, ker v vmesnih mirnih obdobjih pozabijo na potrese, vsako novo obdobje potresne aktivnosti pa jih na novo vznemiri.

B. M.

Pozeba vzela brusniške hrustavke

Zaradi slabega pridelka okrnjen češnjev praznik — V prihodnje drugače

BRUSNICE — »Brusniška kotlina daje do 300.000 kg češenj na leto. Če bodo oblasti Brusničane podpirale in če bodo sami nadaljevali v dosežanem pravcu s precepljevanjem in sajenjem češenj, tedaj upamo, da bodo Brusnice dale v par desetletjih na leto do enega milijona kilogramov lepih češenj. To bo za Brusnice velika blagodat. Brusniška češnja je najlepša češnja, to je tudi vse, kar nam morejo nuditi revne Brusnice,« tako spodbudno je v osmi številki glasila Sadjar in vrtnar leta 1938 zapisal kronist, ki je obiskal češnjev dan v Brusnicah. Danes, po toliko letih, lahko zaupamo, da so prave brusniške hrustavke že prava redkost, še več, za množico obiskovalcev praznika češenj, ki je klub deževnemu vremenu vztrajala, jih ni bilo niti toliko, da bi se jih človek navedel.

Anton Krkuta, predsednik KUD Brusnice, ki je bilo tudi letos organizator prireditve, je omenil kup težav, ki so jih imeli letos s pripravo razstave. Pravih brusniških hrustavk sploh ni bilo, ker so pozeble, belice so bile zrele že pred tednom dni, pozne sorte pa še čakajo na obiranje. Tudi nedeljski dež je v mnogočem prispeval, da kmetje svojih dreves niso mogli obrati, zato so mnoge košare in

vrečice ostale prazne. Mnogi so tako slabo voljo potešili s češnjevcem, češnje in iz njih napravljene dobrote pa so si lahko obiskovalci ogledali na razstavi v osnovni šoli. Letos so razstavo popestrili še člani lovske družine z razstavo trofej, k češnjam pa so brusniške gospodinjice razstavile tudi borovnice, ki so zaradi pozebe letos prava redkost.

Organizator naj bi bila poslej vsa krajevna skupnost. Kulturnemu društvu pa bi ostala samo priprava razstave. Povorka kot osrednji del prireditve, kjer domačini na traktorskih prikolicah prikazujejo razna opravila pri gojenju češenj, naj bi odpadla. Že naslednje leto naj bi jo zamenjali in popestrili s kmečkimi igrami, za katere obljublajo, da bodo izvirne in prav podgorske. Seveda pa mladi rodovi ne bodo smeli pozabiti na poslanstvo Martina Marinča, nekdanjega ravnatelja, ki je tu poučeval med obema vojnoma in domačine učil cepljenja češenj. Takrat je sleherni hiša posadila eno ali več češenj; mnoge od teh, rode še danes.

J. PAVLIN

ČEŠNJEV GROZD VELIKAN — Kljub temu da so bile prave brusniške hrustavke na letošnjem prazniku češenj redkost, je brusniškim fantom, ki jih je vodil Tone Mrak, uspelo sestaviti do sedaj rekordni češnjev grozd, ki je tehtal kar 25 kilogramov. (Foto: J. Pavlin)

Za Dolenjce tretjega tisočletja

Jožefa Oblak iz Duisburga je darovala za inkubator 1.000 DM

Sredi junija je preko 200 organizacij združenega dela in ustanov v novomeški občini prejelo pismo, v katerem svet za spremljanje družbenoekonomskega in političnega položaja žensk pri novomeški občinski konferenci SZDL in Dolenjski list pojasnjujeta in utemeljujeta akcijo za nakup inkubatorja za novomeško porodnišnico. Ker tu rojevajo tudi mamice iz črnomljske, metliške, trebanjske in delno iz krške občine, so pismo te dni prejela tudi vodstva in sindikalne organizacije gospodarskih in drugih organizacij iz teh občin.

Denar za nakup modernega inkubatorja za novomeško porodnišnico so darovali še: Jožefa Oblak iz Duisburga (1.000 DM), mala šola Šmilher pri Žužemberku (3.400 din), osnovna šola Šmilher pri Žužemberku (15.500 din), skupnost otroškega varstva Novo mesto (100.000 din), osnovna organizacija sindikata OŠ Sentjerne (3.000 din), Pionir TOZD MKI Novo mesto (20.000 din), družina Šenica iz Gor. Straže (1.000 din), Marija Jordan iz Malenc 12 (3.000 din).

Že večkrat smo zapisali, da je treba zbrati za nakup modernega inkubatorja 1,5 milijona dinarjev. Ko ga bodo imeli v porodnišnici, bodo precej nedonošenčkov lahko donegotali kar doma, kar bo pomenilo precej manjše stroške, pomembno pa bo tudi za mamice in malčke iz čisto človeškega, čustvenega vidika.

Upamo, da omenjene vsote ne bo težko zbrati. Na računu 52100-603-30372 Zdravstveni center Dolenjske-tozdi Splošna bolnišnica, »za inkubator«, se je nabralo že blizu 500.000 din.

JELEN Z ŽICO NA ROGOVIH — Stane Malnar, lovec iz lovske družine Osilnica, je lani uplenil 5 let starega jelena, ki je imel okoli rogov ovito žico in med njo celo nekaj manjših vejic. Na fotografiji je rogove tega jelena prepleteno z žico. To ni žica električnega pastirja, ki jo tudi večkrat najdemo na rogovju uplenjenih jelenov, ampak običajna žica, s katero kmetje ograjujejo svoja polja in vrtove. Trofeja je posneta na nedavni lovski razstavi v Dolenji vasi. (Foto: Prime)

kozerija

TUDI METLOVA JE NA LETALIŠČU

— Halo, rad bi govoril s tovarišem Županom.
— Žal, ga ni. Je na letališču, kjer pričakuje delegacijo županov. Saj ste brali, da se pričinja jutri kongres...
— Da, da. Kaj pa tovariš Tajnik? Bi lahko govoril z njim?
— Tudi ne. Tudi tovariš Tajnik je na letališču. Poslavlja se od delegacije, ki se je udeležila simpozija o učinkovitosti borbe zoper koloradskega hrošča.
— Dajte mi, prosim, k telefonu tovariša Rdečnika.
— Ne morem. Tovariš Rdečnik je na letališču. Vsak čas bo

sprejel sekretarja vzhodnonemške lige za čisto okolje. Poskusite poklicati...
— Tudi prav. Sicer pa bo šlo s tovarišem Sezedelejevičem.
— Ne, ne bo šlo, kajti tovariš Sezedelejevič je na letališču. Res bo šele popoldne priletelo posebno letalo s predsednikom društva za zaščito psov, ki imajo repe krajše od tri centimetre, toda tovariš Sezedelejevič je že na letališču.
— Ne boste rekli, da je na letališču tudi tovariš Sindikalcič.
— Pa je. Če odprete televizijski sprejemnik, boste videli,

kako se rokuje s švedskim ministrom za vprašanja tujih delavcev na začasnem delu v tujini. Verjetno vam ni neznano, da je bil gospod Lergman pet dni gost naše Repičeve drage. Torej...
— Torej bi govoril s tovarišem Izvršnikom.
— Je na letališču. Z godbo na pihala, z otroki, ki imajo v rokah cvetje, pričakuje prihod petindvajsetčlanske delegacije iz Japonske.
— Pa tovariš Mladič?
— Ne boste verjeli, toda tudi on je na letališču. Pravkar bo

odletel na Karbske otoke, kjer bo predeval na mladinskem kongresu o bogatih izkušnjah naših mladinskih delovnih akcij.
— Če je tako, potem pa mi dajte k telefonu vašo snažilko.
— Tovarišico Metlovo? Žal mi je, toda tudi tovarišica Metlova je na letališču.
— Ne boste rekli, da tudi ona spremlja ali pričakuje kakšno tujo delegacijo.
— Ne. Tovarišica Metlova čisti teren za jutrišnje prihode in odhode.

TONI GAŠPERIČ